

71

— P
все в

1862
2479

СРБИЈДА

ИЛИ

ПОВЪСТНИЦА

НАРОДА СРЕСКОГЪ.

—
ЧАСТЪ I.

P19Cp II 578/1.1

COPIED

1917

REPORT

1917

1917

P19Cp II 578/1. 1

Гли. Ц. 197/42

H 2000
120

AA

AX

29. VII 61

2479

С Р Ъ В И Я Д А

или

ПОВѢСТНИЦА СРЪСКОГЪ НАРОДА.

У СПѢВУ НАРОДНОМЪ

певао

МИЛОШЪ МИЛИСАВЛѢВИЊЪ,
пензион. казначей окр. подринскогъ.

ЧАСТЬ ПРВА.

0129
022

У БЪОГРАДУ.

Печатано у правителственой типографіи.

1861.

Мил. Ср. 313932

Искони сотвори Богъ небо и землю
и чловѣкы на ней.

Св. Симеонъ краљ србскій.

Неимами инія помощи,
Неимами инія надежды.

Свето Писмо.

D $\frac{9210}{1950}$

НѢНОМЪ СІЯТЕЛСТВУ,
Милостивѣйшой Грофици,
ГОСПОДИЧНОЙ
АНТОНИИ БЛУДОВОЙ,

КНЪИГУ ОВУ

изъ почитанія и оданости према добротворству
НѢнимъ Сіятельствомъ, сръбскимъ синовима морално
и матеріално указиваномъ, ради спомена.

съ найвеѣнимъ поштованѣмъ

посвећуе

повнзый слуга

Милошъ Милисавлѣвичъ.

ИЗДАНИЕ СЕВЕРНОЕ

Историческое описание

ГОРЬКОГО

ИЗДАНИЕ СЕВЕРНОЕ

ИЗДАНИЕ СЕВЕРНОЕ

Историческое описание
и географическое изображение
и географическое изображение

Историческое описание

Историческое описание

Историческое описание

Историческое описание

ПРЕДГОВОРЪ.

Читаюћи историю србскогъ народа, и то написане ГГ. Раићемъ, Вуићемъ, Давидовићемъ, Медаковићемъ и А. Майковомъ, нашао самъ, да е исторія Србскогъ Народа само и найдалѣ допрла до людій грађанскогъ реда, трговаца и майстора, а што се простогъ народа тиче, тако ми се чини да овај о својој исторіи незна ни да е има на свету, почемъ тако велике и покњишки написане исторіе свакій простъ човекъ нити може набавити, нити може доколети да њ њ прочита и разуме.

Да бы дакле и нашъ најпростіи сељакъ србскій за свою исторію баръ одъ части сазнао да е има, я самъ изабрао тай начинъ: да исторію роду своме србскомъ доставимъ онимъ редомъ и начиномъ, коимъ е онъ најлакше разумети може, т. е. „у Спѣву Србске народне поезіе узъ гусле.“

На примеръ:

Кадъ домаћинъ рекне Радивоѣ:

Чу ли мене, сине Миливоѣ,

**

Дай ты мени гусле яворове,
Да удесимъ дреново гудало,
Да вамъ кажемъ песме одъ старине,
Што самъ чуо одъ могъ родителя,
Да е было у стара времена,
Кадъ біяху у држави србской
Србске власти и србски кралѣви;
Єрь я могу, дѣцо, умриєти,
Да не будемъ песме одниєти.

На Спасовъ-данъ 1861. год.
У Бѣограду.

издатель

Милошъ Милисавлєвичъ.

П Ъ С М А 1.

Исконъ власти Србскогъ Народа или првый
бой Срба и Бугара.

Одъ искона до онога дана,
Кадъ се србска стаде орит' слава,
Трипутъ лѣта протече по триста,
Одъ рождества Спасителя Христа;
Кадъ се србска земля узнала 5
И за себе владат' започела,
Старѣшине тада су се звали
По области велики жупани.
Раскій жупанъ najveћий быяше,
И осталимъ свимъ заповедаше. 10
Таманъ Срби и Боже помози
Да с' окрепе и на ноге стану,
Дичну свою да подигну славу,
Богу вѣчномъ да одаю хвалу.
Подносит' му на светомъ олтару, 15
И потомству означит' огњиште:
Самосталиый на своя кућишта, —
Заръ да буду ко други народи, —
Тад' међу се они изабраше
И жупаномъ првогъ Воислава 20
Поставише, за нѣмъ Радослава,

И трећега затимъ Просегоя,
А четврта и найпоглавита
Властимира великогъ жупана,
Ко е лепо за родъ одпочео 25
Опоравлят', изнова исправлят'
Све изъ темель, одъ нова поставлят';
Богъ му даде те узнапредова
За државу и за србску славу,
Да сусѣди незавидише му, 30
Родъ рођеный и грана Славена,
Што быяю одъ едногъ корена,
А Бугари браћа Христїяни,
Да се слава неувиси србска,
Узбоявъ се ненадвисит' ньину, 35
За суетомъ ђе блуди светина,
Као што е овди Бугарина. —
Купи войску царе одъ Бугара,
По имену кнеже Пресїяне,
Войску купи, спрема на Србию, 40
Србску землю зовому Рассїю,
Да заузме землю и градове,
Да попали села и вароши,
Да изсече и старо и снажно,
Да пороби мало и неяко, — 45
Да учини покоръ и срамоту,
Не осврће с' на божию грїоту, —
Само другогъ да подчини себи,
Ко са робомъ да заповиѣда,
Нехте знати за десетъ беседа 50
Заповедїй кое 'но Богъ таде

На Синайской онда гори даде,
А Мойсею да за нѣга знаде,
Да ближнѣму незавиди своме,
А по светомъ писмену овоме. 55
Аль Бугаринъ ѣе му дође користь
Некланя се никоме до нъойзи,
Па онъ диже войску на Србію. —
Гласъ допаде Властимиру пану,
Одъ Рассіе великомъ жупану: 60
„Држ' се чврсто ето на те войске
„Тридестъ иляд' прногъ Бугарина,
„Предъ ньоме в кнеже Пресіяне,
„Одъ Бугарске и бугарскогъ трона,
„Поитіо да т' застане дома 65
„Голотрба а и распасата,
„Да онъ твога свомъ покори трону,
„Сву да твою покори одору, —
„Да в носи своме беломъ двору;
„Да попали села и вароши, 70
„Да заузме землю и градове,
„Да изсече и старо и снажно,
„Да пороби младо и неяко
„У Бугарску да онъ води роблѣ.“
Кадъ Властимиръ рѣчи разумео, 75
На колено кнѣиге нажитіо,
Войводама своимъ разаслао;
У кнѣиге имъ 'вако наручіо:
„Како кнѣиге, войводе, примите,
„На ма свилне баряке развите, 80
„Подъ баряке скупите юнаке,

„Добре, врсне пѣшце и конѣице,
„И опреме войне свеколике
„Понесите, войску поведите,
„Подъ Магличомъ мени доведите; 85
„Бугари ће на насъ ударити,
„Землю нашу прете опустити,
„Поарати села и вароши,
„Све изсећи и снажно и старо,
„Поробити младо и неяко, 90
„Србско роблѣ водитъ у Бугарску,
„Нашегъ трона да подчине своме,“ —
И јошъ многе у томе ривчи,
Што у народъ громовито звечи,
За одбрану свога отечества. — 95
Кадъ войводе књиге проучише
Онъ часъ, побро, на ноге скочише,
И свилене баряке развише,
Подъ баряке скупише юнаке,
Покупише па се опремише 100
И Магличу на ма одеждише.
Кадъ су войске подъ Магличомъ были,
Властимиръ ихъ у пољу среташе
И лиѣпо войску поздравляше;
Съ войводе се у лице любляше, 105
За юначко здравлѣ упиташе.
Властимиръ имъ садъ изъ уста каза,
Шта Бугари наумни приказа;
„Него, браћо, сада да гледамо:
Да Бугаре лепо дочекамо 110
И јошъ лепше да ихъ поздравимо,

Єдовитим' стрелам' изъ тетиве,
И оштриємъ мачемъ попривчацъ,
И бойниємъ коплѣмъ унакомце,
Да запамте кадъ су воевали, 115
Са Србиномъ мегданъ диєлили,
Наше землѣ одъ насъ отимали;
Шта имъ болѣ да чуваю свое;
Ништа болѣ кадъ є мирно полѣ,
Мирно плоди, бело жито реди, — 120
По нѣмъ тежакъ кадъ слободно ходи;
И благодать родногъ плода збира,
А одъ никогъ када незазира; —
Умилято кадъ пастирче свира,
Бѣсный курякъ стадо му недира. — 125
Аль Бугари духа немирнога:
А иначе срца пакоснога,
Надаю се у сили великой;
Аль є сила у Бога вишнѣга.“ —
То изрече, войсци заповеди, 130
На алає да се распореди,
Када войска у алає стаде,
Властимиръ іой знаке поћи даде,
Одатле є войска поврвила,
Конь до коня юнакъ до юнака, 135
Бойна копля као чарна гора,
А баряци као и облаци,
Ударише бубњи и свирале,
Заори се равань и дубрава,
Ибаръ вода, риєка Морава, 140
Низъ Мораву войска поврвила

И Крушевцу граду одездила,
И ту войска ноћцу преноћила.
Ето овди Властимиру гласи
Одъ нѣговогъ нишкогъ поджупана, 145
Да Бугари на Нишъ ударили,
Све до Ниша села попалили,
У нишкомъ се полю наместили,
Разапели бивле чадоре,
А войнике у свиѣтъ пустили, 150
Те плиѣне села и вароши,
Сѣку снажно а нештеде старо,
Робе младо а носе неяко
И свомъ кнезу подъ чадоръ све воде.
Кадъ Властимиръ ово разумео, 155
Пресіяну кнѣигу накитію,
У кнѣизи му 'вако говорію:
„Свѣтлый брате, одъ Бугара кралою!
„Стан', престани ты одъ гнѣва твога,
„Не роби ми Србчадь и Србкинѣ, 160
„Неплиѣни нѣово иманѣ,
„Несиѣци ни старо ни снажно,
„Не роби ми младо и неяко,
„Не пали ми села и вароши,
„Ерѣ ти нисамъ ништа учинію; 165
„Зашто си се тако разгнѣввію?
„Зашто ли си на ме насрнуо?
„Оди да смо одъ садъ ко досаде,
„Драга браћа, добри пріятельи;
„Ты нечини чудовишта туде, 170
„Нека свиѣтъ нашъ на миру буде.“

Кадъ Пресіянъ кнѣигу проучію,
Властимиру другу нажитію,
У кнѣизи му 'вако говорію:
„Чуєшъ мене, Властимире пане! 175
„Одъ Рассіє великій жупане!
„Твой тронъ моме кланяти се мора,
„А ты мени дворити имадешъ!“
Кадъ Властимиръ кнѣигу проучію,
Па онъ виде шта му кнѣига каже, 180
Рече тада: „нећешъ, ако Богъ да.“
На ма' свою войску наредію,
Драгій побро, да поити брже,
Да Бугари помамни небесне,
По србские сели и вароши. 185
Истогъ дана у Добричу дође
Равномъ, побро, полю широкоме,
Према Нишу граду биѣломе,
До Топлице и реке Мораве,
Туде свою разредію войску, 190
Лево крило поджупану Бели,
А диєсно пану Миловану,
Одъ Ужице своме поджупану;
А уза-се узе поджупане:
Ресавскога, бана Милицава, 195
И топличкогъ войводу Іована,
Што ѣ' по среди войску предводити
И Бугаре средъ срца удрити.
Неко число войске одредію
Подъ войводомъ одъ Крушевца града, 200
Да Бугаре одъ народа тера,

Зло не чинит', путь имъ просивѣи.
Када сутра бѣлый данъ освану,
Данъ освану и сунце ограну,
Аль Бугари привѣшли Мораву. 205
Колико е то полъ добричко,
Одъ Суповца до воде Топлице,
Силна войска полъ прекрилила,
Све в она широмъ уватила,
Конь до коня юнакъ до юнака, 210
Та страшно е окомъ погледати.
Кадъ се двиѣ ударише войске,
Едно сръбска, а друго бугарска,
Предъ сръбскомъ е пане Властимире,
Предъ бугарскомъ кнеже Пресіяне; 215
Боякъ бише летный данъ до подне,
Юшъ се незна чій ће мегданъ быти.
Стои звека оштриѣ мачева,
Стои вриска халовиты коня,
Стои писка ранѣны юнака, 220
Едни вичу! яо! моя Майко!
Други кажу: „небой ми се брайко!
Непомаже ни отаць ни майка, —
Веће сабля и десница рука“ —
Кадъ се 'вако войске колебаше, 225
А незна се чій ће мейданъ быти;
Кликну юнакъ танко гласовито:
„Под-жупани, соколови мои!
„Где си, Бела, ће ти е юнаштво?
„Са твоиѣмъ младимъ требиньцыма; 230
„Гди си, старій пане Миловане?

„Са твоиѣмъ младимъ Ужичан'ма,
„Бличана на гласу юнака;
„А ђели си, ресавскій жупане,
„Одъ Ресаве бане Милосаве, 235
„Са твоиѣмъ младимъ ресавцыма;
„А ди ли си топличкій войвода,
„Са твоиѣмъ врснимъ юнацима,
„Топличанма, на изборъ юнацма?“ —
Кодъ юнацы риѣчь разумеше, 240
Све войнике на юришъ спремише,
Па вышнѣга Бога споменуше,
За бритке се саблѣ прихватише,
На Бугаре юришъ учинише, —
Ударише па ихъ потукоше 245
И Бугаре коначно разбише,
На Мораву клете нагонише;
Што побѣже одъ србскога мача,
Утопи се у воду Мораву;
Садъ Морава постаде крвава, 250
Одъ бугарски млађаны юнака,
Кадъ Пресіянъ приѣђе Мораву,
Са остаткомъ врло мало войске,
Морави є беседіо быо:
„Стан', Мораво, врело ти пресало,! 255
„Нетопи ми млађене Бугаре,
„Сыне миле и войнике мое;
„Заръ и Срби што бы поштедили,
„Ты, проклета, безъ тевтера ждерешъ,
„Нецвели имъ остареле майке. “ 260
То изрече а коня ободе,

Преко поля што 'но може брже,
Са остаткомъ своє храбре войске,
Бояо се одъ засѣде србске;
Ал' Персіянъ бѣжи без' обзира, 265
За њиме се Србљи натурили,
Докъ све роблѣ нису повратили,
Дотле нѣга Срби су гонили;
Ћданъ другогъ Србљи довикую:
„Погле друже, где Персіянъ струже.“ 270
Када Србљи ратъ срећно свршише,
Тадъ се здраво кући повратише;
Доста пливна туда заробыше
Доста коня, свиѣтлогъ оружя, —
Кадъ Морава Бугаре давила, 275
Тадъ бугаркомъ име є добыла, —
Кояно се и до данасъ зове,
И зваће се докле є свиѣта,
И докъ тече сунца и мѣсеца. —
Хвала Богу на нѣговомъ дару, 280
Ће онъ србско просвети оружѣ,
Да се сія међъ биѣлимъ светомъ, —
Као мѣсець помеђу звездама,
Ярко сунце међу планинама.

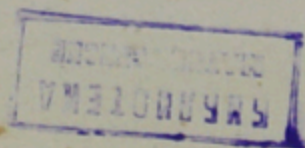
П Ъ С М А 2.

Женидба поджупана требиньскогъ Белле.

Міе майка злато одгаила,
Што паница у магличу граду,
Вѣрна люба Властимира пана,
Одъ Расіе великогъ жупана,
Мылу шѣру зовому Єлену. 5
Нѣжно є ню майка одгаила,
Она ти є бѣлаи румена,
Као да є млекомъ наливена;
Кадъ погледа, ко да мачемъ сиѣче,
Када збори, ко да бисеръ брои; 10
Кадъ се смее, ко да сунце грее;
А кадъ шета као пауница. —
Кадъ є време за удаю было,
Єку проси под-жупане Бела,
Одъ Требиня биелога града; 15
Бела проси, Властимиръ є дає,
Прстенъ ставля, свадбу уговара,
За тридесетъ биєлиє дана,
Докле оде биелу Требиню,
И сакупи киту и сватове. 20
Кадъ овако свадбу углавише,
Оде Бела своме бѣломъ двору.

Кадъ в своѣмъ дворѣ доѣздѣ,
Онъ в ситне кнѣигѣ нажитію:
Прву кнѣигу бану Милосаву, 25
Одъ Ресаве и одъ Браничева;
У кнѣизи му 'вако говораше,
Лієпо га братскій поздравляше!
„Чувшь ли ме, драгій побратиме:
„Я самъ, побро, цуру испросію, 30
„Милу шѣеру нашегъ господара,
„По имену Єлену девойку;
„Тебе побро, зовемъ у сватове
„Да ми будешъ деверъ уз' ѣевойку.“
Другу шалъ пану Миловану, 35
Одъ Ужица града биєлога:
У кнѣизи га лепо поздравляше,
И овако нѣму казиваше:
„Я самъ, побро, цуру испросію,
„Драгу шѣеру раскога жупана, 40
„А нашега славна господара; —
„Па те, побро, у сватове зовемъ,
„Старешина да будешъ сватовма.“
Трећу кнѣигу зетскомъ под-жупану,
Драгомиру, своѣмъ побратиму: 45
„Я самъ, побро, цуру испросію
„По имену Єлену девойку,
„Милу шѣеру нашегъ поглавара,
„Тебе, побро, у сватове зовемъ,
„Да ми, драгій, вѣнчаныи кумъ будешъ.“ 50
Мало време затимъ постаяло,
Ал' вѣто ти ресавскога бана,

Са своиѣмъ младимъ ресавцыма;
А за нѣма старца Милована,
Одъ Ужица града бѣлого, 55
Са нѣговимъ младимъ Ужичан'ма.
У то доба ето Драгомира,
Са своиѣмъ вернимъ Зећанима,
Руке шире у лице се любе,
За юначко питаю се здравлѣ, 60
Па одоше на танану кулу,
Те за златну сѣдоше трапезу,
Вино пише за неделю дана,
Вино пише дѣкъ се одморише,
Одморише конѣи и юнацы; 65
А кадъ едно ютро освануло,
Поранила кита и сватови,
Одъ Требиня бѣлого града,
Одѣздише югу у Рассію,
У Магличу граду престолноме. 70
Кадъ су были недомакъ Маглича,
Властимиръ ій лиѣпо среташе,
Добродошлимъ свате поздравляше.
У то доба у Магличъ дошоше,
Руке шире у лице се любе, 75
За юначко упиташе здравлѣ.
Демаћинъ ихъ лиѣпо примію,
Слуге конѣ, слушкинѣ оружѣ;
Конѣ воде у подруме донѣ,
А юнаке на танане куле; — 80
Па сѣдоше руйно пити вино,
Побратиме, за неделю дана,

А кадъ друга настанула беше,
Повикаше окићени глумцы:
„Спремайте се, кићени сватови! 85
„Опремай се, куме и девере!
„Опремай се, свата старѣшино!
„Опремай се младый младоженя!
„Домаћине, изводи девојку!
„Данцы кратки а конацы дуги, — 90
„Требињу е дуго путовати.“
Тада браћа сею изведоше,
Изведоше па е предадоше
По закону ручноме деверу,
Предадоше па му наручише: 95
„Аманетъ ти наша мила сея,
„Да е водишь биелу Требињу
„По адету ком' треба предай е.“
Када браћа сею предадоше,
Тадъ изађе госпођа паница, 100
И донесе господске дарове,
Лиѣпо е свате даривала:
Когъ яглукомъ, а когъ бошчалукомъ,
А ѣверу коня и девојку,
Старомъ свату одъ свиле кошулю, 105
Миломъ куму коплѣ убоито
Младоженъи саблю оковану. —
Отале се свати оправнше,
С' домаћиномъ ту се опростише, —
Па одоше низъ полѣ широко 110
Ка Требињу граду биеломе.
Кадъ су близу до Требиня были,

Далеко ій майка угледала,
Мало ближе пред' нѣи ишетала,
Руке шире у лице се любе 115
Бела майку у биѣлу руку;
Майка Бели тихо проговара:
„Водиш ли ми, сыне, милу снау,
„Мени снау, теби верну любу?“
У то доба и Єлена дође, 120
Па свекрву, свою другу майку,
Смерно она полюби у руку.
Далѣ майка сына запитала:
„Єсте л' сыне, путовали здраво?
„Како су намъ тамо пріятельи, 125
„Єсу ли васъ како дочекали,
„И како су на путъ опремили?“
„Драга нено, болѣ быт' неможе:
„Лиєпо су тебе поздравили,
„А іошъ лепше насъ су испратили, 130
„И прекрасно даромъ даривали:
„Когъ яглукомъ, а когъ бошчалукомъ,
„А ѣверу коня и девойку, —
„Коньицъ нѣму, а мени девойка.“
У то доба двору доѣздише; 135
Притрчаше слуге и слушкнѣ;
Слуге конѣ, слушкинѣ оружѣ.
Конѣ воде у подруме донѣ,
А юнаке на танане куле;
Па сѣдоше за златне трепезе. 140
Вино пише, па се веселише,
Када сутра бѣлый данъ освану,
2*

Данъ освану и сунце ограну,
Лицемъ тада у неделю младу,
Спремише се, цркви отидоше — 145
По закону ту се обручише,
И христьянскій благословъ примише,
Одатле се двору повратише,
И велико веселѣ чинише,
Драгій побро, за петнаестъ дана. — 150
Дугоше се куме и старойко,
И са ньима деверъ одъ девойке,
Свакій оде своме боломъ двору,
Бела оста у Требинию своме;
Съ Ёленомъ в лиєпо живіо; 155
Лиєпъ породъ шньоме изродіо;
Двие шѣри и четири сина. —
Садъ велимо, да се веселимо,
А да бы насъ и Богъ веселіо.
Вес'о буди, кућный домаћине! — 160
Све ти здраво и весело было!

П Ъ С М А 3.

Бой са картагенскимъ Аварима и крштенъ
Срба.

Када Србљи мейданъ задобише
И бугарскогъ краля потукоше,
Без' помоћи землѣ господара,
Господара грчкіе царева,
Измеђ себе онда се сложише 5
И утврдо они намлислише
Туђинства се едном' опростити,
Грчкій ярамъ са себе збацѣти.
Цариграду данакъ одказаше
И покорни быти му нектеше. 10
Грчкомъ цару за зоръ небияше,
Ерѣ на друго онъ позоръ имаше
Да се вѣра христіянска шири;
Па онъ Србе некте ни да дира,
Ни да тражи данакъ и покорность; 15
Ал' е давно пословица рекла:
„Ког ѣшъ' молит' немой га срдити,
„Ербо ѣшъ се кадъ было каяти; — „
У сили се немой пониеѣти:
Нит' у нужди яко препанути; — 20
Умѣренимъ найболѣ е быти

И удесну прилику гледати,
Па кадъ сврши да се не осврће, —
Лако ићи далеко доспѣва.
Мало време, задуго небило 25
Подигли се проклети Авари
Картагенски, преко мора синѣгъ
На лаѣама, млога войска силна,
Пришла ѣ преко синѣгъ мора,
И на србску земљу напанула 30
Око мора и око приморя,
Млогу земљу они освоише. —
Кадъ се Србљи у тѣсно видоше,
Да немаю лаѣа нити моћи, —
И немогу без' туђе помоћи 35
Клетимъ своимъ непријательима
Доскочити па ихъ истерати, —
Садъ гиздаву преклонише главу
Владаоцу старомъ господару, —
Да имъ помоћъ противъ овы даде. 40
Василіе срца милостива,
Молбу њину на ма ѣ приміо:
Посла помоћъ и войнике свое
На лаѣама за одбити кое.
Те проклете растера Аваре, 45
И Србима све свое поврати
Одузете землѣ и градове;
Вазалству се Срби подчинише
И войнике у помоћъ даваше,
Кадъ царъ грчкій аваре гоняше 50
Из' питоме землѣ Италіе.

Кадъ Аваре срећно истерао;
Васил'е се двору повратио,
И у Солунъ узгредъ се свратио
Два му оца свештена предстала 55
И азбуку славенску предала,
Кою но су они саставили.
Роду свсме поднет' на услугу,
Ако ктене примит' вѣру нашу
Христiянску праву вѣру вашу. 60
Ево роду овие писмена
Свѣтлый Царе, Азъ-Бука и Вѣди.
Царъ Василiй предлогъ е примiо,
Съ Фоциемъ се онъ договорiо,
Патрiяромъ тада цариградскимъ. 65
Изаслати ова два пастира,
Коино су рода славенскога, —
Нека иду у горню Мисiю,
Властимиру раскоме жупану,
Да имъ овай а на руцы буде, 70
Христiянство да се шири туде, —
И што выше да се распространи,
Самъ спаситель да iй све прослави.
И патрiяръ тогъ мнѣнiя быо,
И благословъ одъ Бога просiо; 75
Методiе и Ћирилъ да носе
И своему да предаду роду,
И христiянскомъ вѣромъ упознаду.
Царъ Василiй и Патрiяръ Фоцы,
Оправише ове свете оце, 80
Властимиру раскоме жупану,

Са грамотом' своіом' хрисовульомъ
У кнъизи му овы говораше
И лепо га овомъ поздравляше:
„Богъ спаситель, нашъ є избавитель, 85
„Оружие наше прославіо,
„Богу валя да бгагодаримо,
„Христїянство што выше множимо,
„Славскій народъ што выше крстити.
„Тебы шалѣмъ два свештена лица, 90
„Архипаства знаменита оца;
„Сада твоє непоштеди труде
„За христѣянску вѣру выше буди,
„Некъ што выше покрстисе люди.
„Па кадъ твоє све покрстишь Србе 95
„И у вѣри приме проповѣди,
„И писмена иста записата,
„И христѣянство духомъ задисати,
„Некъ се сваки и подоста мучи
„Ћирилицу само да научи. 100
„Своя слова одъ свога єзика
„За иста є свомъ славенству дика,
„Коя но су за нѣг' саставлѣна,
Мало време за тимъ постаяло.
Довздише два свештена оца 105
Са куклястимъ у рукама жезлом'. —
Властимиръ ихъ лепо приміо
И што выше наклонѣнъ им' біо,
Србски саборъ одма учиніо
Свету вѣру онъ є сам' приміо 110
На Ибру се рѣки покрстіо

Светимъ миромъ явно помазао.
Када народъ Властимира виде,
Васъ приступи светоме крштеню
И пречистомъ светомъ очишћеню. 115
Када оцы Срблѣ покрстише,
Съ Властимиромъ саборе купити,
Ѓирилицомъ многе научише,
Свештенике многе посветише
Па и далѣ путь свой предузеше 120
Преко лепе землѣ Славоніе,
Кроаціе, землѣ Далмаціе,
Унгаріе, землѣ Паноніе,
Равне Ческе, лепе Моравіе,

Ш Ъ С М А 4.

Слога троебратства нля бой Срба и Бугара.

Ой, станте браћо, да се послушамо!
И да наше грло окушамо! —
После смрти великогъ жупана,
Одъ Рассіе Властимира пана,
Коме влада Богомъ быя дана 5
Те Рассію лепо оснажіо,
И границе нѣне разширіо,
Околне є царе устрашіо

Лако на ню нико напаст' несме;
Аль синови истога жупана, 10
Власть и землю на ма' поделише.
Између се када учинише,
И деобу 'ваку остварише
Краль Бугарскій єдва дочекао,
Рибу ловит' у водици мутной, 15
И осветит' оца Пресіяна;
Тайно силну сакупіо войску,
Ударіо на землю Рассію,
Млога села и лепе вароши
Опленіо, ватромъ попаліо; 20
Старо младо ніє поштедіо,
Млого робля што є заробіо,
У Бугарску землю оправіо.
Цвиле ядне за дечицомъ майке,
Пиште сеє за браћомъ рођеномъ; 25
Лию сузе кићене невесте,
За своємъ младимъ заручниц'ма;
Изъ стене бы суза ударила,
А некмо ли изъ очи човека,
Гледаюћи туге и жалости; 30
Аль свирепство прніє Бугара,
Надмашило другіє Авара.
Но Богъ никомъ неостає дужанъ,
Нѣга слави у тавници сужанъ,
Текъ Бугари за Бога незнаду, 35
Већъ у сили што имаду наду,
Колю, пале, снєку и жарє;
Чине они свака безчинія,

И велика сва безаконія,
Кличе вила съ високи планина, 40
Мунтимира главомъ дозиваше,
И овако нѣму говораше:
„Пієшь руйно у Магличу вино,
„Нека Богъ да, да бы добро было,
„Али добра заръ за сада ніє; 45
„Еръ бугарскій кралою Мияило,
„На твою є землю ударію,
„Роби, пали села и вароши,
„Роблѣ шилѣ у землю Бугарску,
„Чини зала што се рећи може.“ 50
Кадъ Мунтимиръ гласе разумѣо,
На юначке ноге подскочіо,
Своіой браћи кнѣнге нажитіо,
У кнѣзизн имъ редомъ казивао,
Како народъ одъ Бугара пати, 55
Валя да се Бугарима врати:
„Него одма войску покупите,
„Брзо мени, браћо, поитите,
„Да бы ядномъ помогли народу,
„Повратит' му пређашню слободу.“ 60
Када браћа кнѣнге получише,
На ма' свилне баряке развише,
Подъ баряке скупеше юнаке,
Што валяю за редове сваке;
Покупише, брату поитише, 65
Подъ Магличомъ войске доведоше;
Кадъ се браћа овди састадоше,
Руке шире у лица се любе,

За братско се упиташе здравлѣ.
Отале се войска подигнула, 70
Конь до коня юнакъ до юнака,
Бойна копля као гора чарна,
А баряци као и облаци,
Бугарима на сусретъ отишла.
Кадъ су близу до Бугара были, 75
На ма' браћа войске подѣлише,
Мунтимиръ е сриѣду водіо,
Строимиру лево крило даде,
А братъ Гойко деснимъ управляо.
Выше Трна а близу Брезника 80
Кадъ се двиѣ войске ударише,
Єдно србска а друго бугарска,
Стои звека бриткихъ мачева,
Стои єка ранѣны юнака,
Каква сѣча садъ настаде грдна, 85
Та страшно е оком' погледати.
Срби вичу: „стани Бугарине!
„Бугарине, єданъ неверниче,
„Што с' заклетву оца погазіо,
„Нама дану у преѣашнѣ време, 90
„У Добрачу полю широкоме,
„Да на Срблѣ неѣнешъ нападати,
„Нити палит' села и вароши!“
Мунтимиръ е юришъ наредіо;
Среда среду яко потурила, 95
Србска войска бугарску разбила,
И у бѣгство ову обратила,
И бугарскогъ принца уватила.

Срби вичу: „Стани Бугарине!
„Срамота е бѣжат' са мейдана! 100
„Лако ти е было ударати
„На неспремне и безоружане!“
Аль Бугари безъ обзира стружу,
Само да бы изниели главе,
Єрѣ гнѣвъ божій сада на нѣи паде, 105
И мачѣ србскій за бичѣ нѣима даде.
Краль Мияйло бѣжи безъ обзира
Зла му среѣа него оцу была,
Кога но е покаят' мислио,
Аль е свога сина изгубіо. 110
У Бугарску кадѣ се повратіо,
Лиєпо е кнѣигу нажитіо,
Мунтимиру србскоме жупану,
Одѣ Рассіе славномѣ поглавару,
У кнѣизи му 'вако говоріо: 115
„Светлый брате! одѣ землѣ Србіе,
„У рату самѣ сина изгубіо,
„Драгогѣ сина мога Симеуна,
„Тако кажу да си заробіо
„На боишту кадѣ си самномѣ быо, 120
„Боякѣ био люто ме надбио
„И могѣ сина жива уватіо.
„Я те молимѣ као господара,
„Мени равна а Срба жупана;
„Ако си ми сина уватіо, 125
„Немой мов дѣте погубити,
„Нису дѣца крива за грѣхѣ отца
„Све ти роблѣ одведено враѣамѣ,

„Посланике мое теби праћамъ,
„Оћу съ вама я вечитогъ мира 130
„Нити когодъ одсаде да дира,
„Само мога ты поврати сина,
„Моме двору а на радость свима,
„Особито краљици матери,
„Коя но те као брата моли, 135
„Суза лие и Богомъ заклинѣ,
„Гробомъ отца и покоіомъ душе;
„А тако ти божиѣга суда,
„И твоѣга србскога престола,
„И првенца твоѣга Пріѣслава, 140
„Ево теби лепе даре шалѣ,
„Шалѣ теби одъ злата трапезу,
„На трапези три драга камена, —
„Коя но су вешто намештена,
„Те се на нъой види вечерати 145
„У по ноћи као у по-дана,
„И шалѣ ти свил'на бошчалука —
„Выше злата него белогъ платна;
„И краљицы, твоіой заручницы
„Ево шалѣ свилно заруковлѣ, 150
„Кованъ ѣрданъ съ три драга камена,
„И за руке златне белензукѣ,
„Искићене ситниемъ бисеромъ
„И по среди драгиемъ каменомъ“ —
Посланицы у Магличъ доћоше, 155
Мунтимиру кнѣиге предадоше
И са нѣима господске дарове.
Кадъ Мунтимиръ кнѣиге проучіо,

Бугарину другу нажитіо,
У кнъизи му вако говоріо; 160
„Драги брате! Мияло крадю!
„Я самъ твога сына заробіо, —
„Заробіо на бою юначки,
„Довео га моме беломъ двору,
„Невр'го га у тавну тавницу, 165
„Веће самъ га у двору држао —
„Равно моме сыну Прієславу:
„Я га ево покланямъ кральицы,
„Милой твоіой, светлой заручницы,
„А и моіой драгой посестрими, 170
„Кога шалѣмъ здрава, невредима —
„Испраћамъ га крозь наше планине,
„До бугарске твоє кралѣвине“
Тадъ дозивлѣ принца бугарскога,
Па му каза да га кући шалѣ, 175
Принць радостанъ сузе ліваше,
Мунтимира руку целиваше, —
И овако нѣму говораше:
„Хвала вама, на милости вашой!
„Я нієсамъ овде робомъ быо, 180
„Већъ ко' сынъ вашъ у двору живіо.
Мунтимиръ му рибчъ прихватіо
И овако нѣму говоріо;
„Иди сыне, те се за путь спреми,
„Па ты иди твоіой постойбини 185
„Жельно т' чека и отаць и майка;
„Лепо оца од' мене поздрави
„И кральицу, твою милу майку.

„Майку твою, по сестриму мою?
И краљица србјака поздравляше, 190
Поздрави ми краља и краљицу,
Твога баба и рођену майку.
Поклони се у руке ихъ любви:
Путъ предузе, оде отачбини,
Принцъ е принца далек' испратио 195
До биела' Ниша на Нишави,
Овди едну ноћцу преноћили;
Кадъ у ютру зора зазорила —
Пораніо принципъ Бугарине,
Те онъ буди брата Приєслава: 200
„У стай Брате, да се опростимо,
„Данцы кратки, конацы су дуги,
„Ити ми се ићи постойбини, —
„Єрбо самъ се исте зажеліо?
Приєславъ га лепо оправіо, 205
Бугарина брата испратио,
Выше Ниша до воде Баньице,
И онде се лепо излюбише,
Излюбише па се опростише,
Принцъ бугарскій оде постойбини 210
А Приєславъ том' Магличу своме.
Кадъ е принципъ на планини быо, —
Лиєпо е гласомъ поѣвао:
„Млавъ планино, и стара планино,
„Млавъ планино, крвава кранно, 215
„Измеђъ србске землѣ и бугарске,
„Млоге ли си майке уввелила,
„Миле сеє у црно завила,

„Върне любе у родъ оправила,
„И мою си майку уцвелила 220
„Милу сею у црно завила,
„А съ памети мога родителя.
„Бугарскога краля Міяила, —
„Што нападе на землю Расію —
„Коя но се и газити неда. 225
„Нит' є икадъ што намъ учинила,
„Већъ на миру и пріятель была
„И са нама у любов' живила;
„Али гордость шта є учинила
„Драгій брате, мога родителя, 230
„Толико є войске изгнуло,
„Па и мене у робство баціо.
„А да нису Срби милостиви,
„Да ме нису у двору држали,
„Већъ да су ме вргли у тавницу 235
„Не ли бы се много намучіо,
„У тавници дане проводіо,
„У тавници кадъ бы помисліо
„Шта самъ некадъ у Бугарской быо, —
„Не' был' младый животъ прекратіо? 240
„Пословица одавно є рекла:
„„Ћупа смради доста за три града,
„„А мирисна водица ружачна
„„Єсть є мало и десетакъ бадня. —
„„Што лудъ купи, мударъ непродає,““ 245
Заръ іошъ младићъ пиєвати шћаше,
Аль му ето бугарске коньице,
Подъ планиномъ на малой равницы,

У врстама стала на травицы.
Кадъ принцъ дође, войнике поздрави 250
Съ „добро ютро, бугарска коньцо!“
Юшъ и лепше Бога му примише,
И радосно нѣга дочекаше,
И войнички истогъ поздравише:
„Добро дошло, ваше величество! 255
„Радуе се наше отечество! —
„Господару, вашемъ пришествію,
„Особито ваши родители!“
У то доба конѣ пояхаше
И Трнову граду одвздише; 260
Кадъ су были у Трнову граду,
Стара майка на дворъ изшетала,
Изшетала съ кралѣмъ Михаиломъ,
Руке шире у лице се любе
А синъ майку у биелу руку, 265
Пита майка свога милог' сына,
Како іой е у робству провео,
Сынакъ майцы тихо одговара:
„Нисамъ, майко, тамо робомъ быо,
„Већъ као принцъ у двору живіо, 270
„Са ньіовимъ принцомъ Пріѣславомъ,
„Свакій данъ я у ловъ самъ ходіо
„Проходаюћ', конѣ прояхуюћ'
„Да ме майко, тебе ніѣ жао,
„Бугарска ми небы на умъ пала. 275
Мало време за тим' постаяло,
Засѣдоше за совру готову,
Вино пише, па се веселише

У Трнову граду биеломе,
У престолном' мѣсту бугарскоме. 280
Ево слога шта є дослужила,
А неслога све є разрушила.

П Ћ С М А 5.

Неслога троєбратства, или стиманѣ за
господствомъ.

Чуйте, браћо, да вамъ пѣсму кажемъ,
Гди є слоге ту и Богъ помаже!
Када браћа сложно се дигоше,
Бугарскога краля Михаила,
Выше Трна а близу Брезника, 5
Драгій брате, сасвимъ потукоше,
И нѣгова сына заробише
И за роба мира задобише, —
Краль Міяйло понуди Србима,
Да унапред буду у любви. — 10
Гди є среће ту є и несреће.
Съ Бугарима кадъ миръ учинише,
Тадъ се браћа тешко завадише
За господствомъ, остало имъ пусто,
Диелећи землю и градове. 15
Докле браћа землю подѣлише,

Међу собомъ крвцу пролѣваше, —
Майке, сеє у црно завише,
И любовце у родъ оправеше.
Дотле братска рѣкомъ крвь є текла, 20
Докъ Мунтимиръ одржа поѣбду,
И обадва докъ увати брата,
И оправи у землю Бугарску
Да робую кодъ краля бугарскогъ,
У Трнову граду биєлومه, 25
Или болѣ рећи престолноме!
Съ малоумля землѣ господара,
На што народъ клетый оружаше —
Да се колѣ и међ' собомъ бори
За безумлѣ и господство оло. 30
Нешто прође кратки годиница;
Мало време за дуго небыло,
Мирно влада Мунтимиръ жупане.
После тога, а не дуго време
Мунтимиръ се у вѣчность пресели, 35
Владу прима и на престолъ дође
Наистариі сынъ му Прієславе;
На престолу за дуго небыо,
Стричевићъ га са тога свалио,
Когъ му отаць у двору гаио, 40
У Рватской пре смрти стричеве,
Одбегао помоћи тражити;
Докъ є, велимъ, такову добыю
Владаоца правогъ оборіо,
На престолу онъ се узвисіо, 45
Дваєст четири лѣта є владао

Съ Бугарима лиєпо живио;
Симеуну кралою бугарскоме
Кумовао, сина му крстіо.
Тако време мало постояло, 50
Заваде се Грци и Бугари,
Тадъ захлумскій поглаваръ Міяйло,
Бугарима на Петра изнео,
А на свога драгогъ господара,
Изнео є, а Богъ знаде зашто, 55
Да є и онъ єдно са Грцима,
И да хоће на нѣи ударити.
Но Бугари заиста примише,
Куму Петру ласкати почеше,
Како главе да му лакше дођу, 60
И кумче му узалудъ послаше,
Кадъ Бугари кумство погазише,
И заклетву подъ ноге бацише
Па на вѣру Петра добавише,
Добавише па га затворише, 65
У затвору ње се преставіо.
После Петра Павла поставише,
Господаромъ Србма учинише,
Аль и Павлу небыя задуго,
Єръ престола наслѣдникъ є правый 70
Захарія, а синъ Приєслава,
Кодъ грчкогъ є цара онда быо,
И царъ грчкій то є заключіо
Захарію поставит' главара
И за главногъ србскогъ господара; 75
Захаріи царъ даде войнике,

Онъ удари на собствену землю
Свога рода и свога народа,
Крвь да ліє и да є нештеди
Браће своє, збогъ господства пустогъ. 80
Аль га лоша срећа послужила,
Павле га є уватио жива
И послао у землю Бугарску,
Да робує за живота свога.
Мало време задуго небыло, 85
Завади се Павле съ Бугарима;
Садъ уєдно Грци и Бугари,
Помоћъ ономъ Захаріи даду
Те га тако подигну на владу.
После тога ніє дуго было, 90
Рать поведу Грци и Бугари,
Захарія са Грцима бяше,
Бугари се на то разярише,
На Зарію войску подиггоше;
Захарія Бугаре надбію; 95
Добивене главе и оружъ
Одъ двоице главара бугарски,
Захарія у Цариградъ посл'о,
Грчкомъ цару ко доказъ побѣде.
Аль Симеунъ съ тогъ огорченъ яко, 100
Силовиту диже свою войску,
На Србію землю племениту;
Предъ войскомъ онъ беше оправіо
Чієслава, брата Захарина,
Захаря га дочекат' несмія, 105
Маломъ силомъ спроћу много веће,

Већъ побѣже у земљу Рватску,
Съ њиме многи тамо оде народъ.
Садъ да видишъ лукавство Бугара,
Ње позваше четири жупана, 110
Заоставша србска господара,
Те да приме сада Чиѣслава,
Побратиме, за свогъ поглавара.
Кадъ жупани србски приступише,
Бугари ихъ на ма' уватише, 115
Съ Чиѣславомъ у затворъ ставише
И сву србску земљу оплѣнише,
Драгій брате, до синѣга мора,
Много србскогъ робля одведоше,
У Бугарску земљу оправише; 120
Пиште майке, цвиле заручнице,
Лютото куну црногъ Бугарина:
„Симеуне, да те Богъ убиѣ!
„Што ты яде по Србији чинишъ?
„Е да Богъ да, главе неизнео.“ 125
Но Богъ ни комъ неостае дужанъ,
Кадъ усрдно моли му се тужанъ.
Многе клетве Богъ є услышао
Симеуна за грѣхе казнио,
Напрасно є иѣга уморио 130
Побратиме, у србскомъ приморю,
Да неплѣни земљу и градове,
Да не цвили ни старо ни младо.
После 'ваке изненадне смрти,
Бугарска се сва разбегла войска. 135
За грѣхъ сматра да є то бичъ божій,

И сва да ће она пропанути.
Тако србска земля потрвена
Потрвена, листомъ попалѣна,
Саморана и остала пуста 140
Безъ главара и безъ господара,
Што съ неслоге браћа учинише;
Какво сѣме роду посіяше?
Србску землю ће обезглавише,
Раздоръ сѣме навѣкъ оставише; 145
Србскій народъ оста саморани;
Вишній Господъ нек' га одъ зла храни
Нема главе коя да га брани.
Магличъ градъ е тама притиснула,
Недигла се за седамъ година; 150
Србству сунце сасвимъ потавнило,
На плавоме своду небесноме.
Србска дѣва нема да пиєва,
Бршлянъ бере алъ неплете вѣнце,
Нити брата она кити свога, 155
Нит' невѣста свога заручника.
Шумъ потока умукао яко,
Србскій славуј непѣва никако,
Нит' се съ другомъ онъ птичицомъ дружи,
По потоци ладна вода тужи. 160
Што е было, више да nebude,
Поменуло с' а неповрнуло с'!
Раздоръ сѣме нек' с' утре кодъ Срба!

П Ъ С М А 6.

Седмогодишнѣ безцарствіе у Србїи.

Милый Боже, на свему ти вала!
Кадъ Бугари клети ударише,
Србску землю, побро, прегазише,
Прегазише, яко опленише,
Опленише, ватромъ попалише, 5
Попалише, тешко поробише,
Поробише, роблѣ одведоше
У Бугарску, у землю проклету,
Да робую црнимъ Бугарима,
Бугарима, своимъ душманима, 10
То е было и то се случило,
Кадъ Бугари вѣру зададоше,
Зададоше па неиспунише,
Већъ юначку вѣру погазише,
Па жупане србске преварише, 15
Домамише па ій заробише;
Тадъ Бугари вѣру погазише,
Саморану землю оставаше
Без' чувара и без' поглавара,
Па е ядну тешко прегазише, 20
У Магличу престолъ превалише.
Србску землю сасвим' опустише, —

Тако стаде за седамъ година,
Србско сунце ніє свіетлило, —
На плавоме своду небесномє; — 25
Земля пуста а шума є густа,
Ништа у ньой чути немогаше;
Гусле стов, пѣваць непопѣва,
Воо небуче а крава нериче,
Нема коза да се чує врека, 30
Нит' оваца да се чує блека, —
Нит' пастирче кодъ стада да свира,
Умилято у срце да дира, —
Окромъ єдногъ несретнога ѣука
Што несретнимъ свуноѣъ пева гласом'. 35
Земля пуста ко пустиня свака;
Тако трая за седам' година.
Ал' Богъ србскій народъ неоставля,
Нит' побожность тога заборавля, — 40
На єданпутъ огрея га сунце
На плавоме своду небесномє,
Єрѣ им' сретно дошо Чієславе
Из' Бугарске съ четири жупана,
Драгій Србе, твои поглавара,
Из' тавнице побегли бугарске. 45
Кад' се ови у земльи явише,
И кадъ народъ за ньи разабрао,
На куѣишта своя се враѣао,
Из' околны сусѣдны предѣла;
Кадъ се народъ 'вако повратіо, 50
Жупанство є србско остваріо,
У Магличу престоль подигао,

Чіеслава на томъ узвисію,
Мало време задуго небило,
Опетъ Србе уда срећа нађе, 55
Съ Мацарима ратъ су отворили,
У првOME Мацаре надбили,
И мацарскогъ вођу погубили,
Ал' у другомъ, бою несретноме,
Србима в лоша срећа была, 60
Погибе нмъ у бою Чеславе.
Чеславъ сина свога неимаше,
Да бы бабин престолъ наслѣдію
Па осталимъ свим' да заповеда, —
Да народомъ и Србіомъ влада, 65
Съ тога земля остаде безглавна,
Безъ главнога свога поглавара,
Већъ на нижим оста жупанима,
Саможивимъ, несложнимъ главарма
Кои само грамзише за влашћу. 70

П Ъ С М А 7.

Бой Срба и Грка кодъ града Звечана.

Боже милый, чуда невиђена!
 Невиђена прие начувена,! —
 Кадъ се спрема силанъ на нејка
 И оружанъ противъ голы шака! — 5
 Купи войску царе одъ истока
 По имену Алеска Комnene;
 Кадъ е силну покупио войску,
 Предао е своему синовцу,
 Войсковођа онъ да нъойзи буде, 10
 Да е води противу Расіе,
 И Волкана раскога жупана;
 Да прегази сву равну Расію,
 И нъговомъ покори и трону.
 Подиже се силовита войска 15
 Одъ биела града Цариграда,
 Расіи се право упутила;
 Подъ градъ Звечанъ кадъ е доездила
 Неколико одмара се дана
 Войсковођа докъ е промишляо, —
 Съ Войводама плане угађао 20
 Ударити како ђ' на Волкана,
 Како ће му землю прегазити,
 Како ли ће исту освоити
 И Волкана самогъ заробити. 25
 Док' су Грцы овако смишляли,
 Дотле Волканъ ніе оклевао,

Већъ се юнакъ добро припремио,
Изненада на Грке напао,
У поноћи, а без' месечине;
Млоге клете Грке изсѣкао, 30
На спаваню а подъ чадорима;
Што побѣже одъ мача оштрога
Утопи се у воду Ситницу,
Ерѣ по мраку мостъ су мимоишли,
Мимо овогъ у воду скакали, 35
Живота се тако лишавали; —
Ерѣ Ситница тия вода мутна,
Побратиме, без' пописа ждере.
Што в Грка башъ измакло живы
Они бѣже, побро, без' обзира, 40
За њима се Волканъ натуріо
И до Скопля Грке в гонио
Млого штете њима починіо;
Разорио землѣ, опленіо,
До Полоба и мѣста Вранова. 45
За оваку учинѣну штету,
Одъ Волкана раскога жупана,
Царѣ Алексій кадъ в разумѣо,
Јошъ се већма на то разгнѣвіо —
И јошъ већу войску сакупіо, 50
На Волкана и његову земљу,
Драгій побро, опетъ оправіо.
Кадъ в Волканъ ово разумѣо,
Да огромна на њѣг' иде войска,
И да сили силомъ стат' неможе, 55
Да бы само земљу поштедіо,

Вешто є се Волканъ доуміо,
И съ Грцима миръ є заключіо;
Миръ заключень да б' постоянь быо
Два синовца у залогу дао, 60
Побратиме, том' двору грчкоме,
По имену Стеву и Уроша.
У залогу кадъ є децу дао,
Децу дао прилику чекао,
Да бы исту од Грка спасао. 65
Мало време а дуго небыло
Када се миръ овай утврдіо, —
Међу Србма и царем Алекс'вмъ
Алексіє срца милостива,
Па дозивлѣ Стеву и Уроша, 70
Лаєпо ій царе обдаріо, —
Постойбини иѣи допустіо;
Лепо му се деца поклонише
И биєлу руку полюбше,
И земљи се своіой опремише, 75
Здраво дошли у землю Расію,
Дичну, милу домовину свою.
Мало времс за тимъ достаяло,
Престави се Волкану жупане,
На жупанскій Урошь сѣде престолъ 80
И двадесетъ онъ влада година.
Сылный, снажанъ онъ жупанъ быяше,
Независимъ за себе владаше
И са земльомъ овомъ управляше,
Миръ тврдіо, ратове водіо. — 85
Пѣвунъ, побро, нама здраво быо!
И домаѣ све насъ веселіо!

П Ъ С М А 8.

Женидба маџарскогъ краля Беле са Єленомъ,
Ћеркомъ жупана раскогъ Уроша великогъ.

Міє майка злато одніяла,
Што но люба великогъ жупана,
Одъ Расіє главногъ господара,
Милу шћеру принцезу Єлену,
У бѣломе граду на Нишави, 5
Садъ и онда назване на Нишу,
Тако нѣга одъ старине пишу.
Єлена є бѣла и румена,
Као да є млекоу наливена;
Када збори к'о да бисеръ брои, 10
Кадъ се смее, к'о да сунце грее,
Кадъ погледа, као да муња сене,
А кадъ шета као голубица.
Лепота се нѣна прогласила,
Драгій побро, у целоме свету; 15
То се чудо на далеко чуло,
На истоку и до Цариграда,
На западу до биелогъ Рима,
А на югу до града Епира,
На сѣверу до града Будима, 20
А до двора краля маџарскога,

Та лепота дворъ е удивила,
И маџарскогъ краля побудила,
Да се съ таквомъ ожени девојкомъ,
Коя но е рода юначкога, 25
И племиџскогъ, рода господскога.
Опрема се кралю одъ Маџара
Са маџарскомъ гиздавомъ конџицомъ,
Оде право Нишу биџломе,
А башъ двору раскога жупана, 30
Те онъ проси Ёлену девојку,
Краль е проси, жупанъ му е даџ,
Прстенъ ставля, свадбу уговара
За тридесетъ биџлие дана,
Докле оде биџломъ Будиму 35
И сакупи киџене сватове.
Кад' овако свадбу углавише,
Лиџпо се тада опростише,
Оде кралю биџлу Будиму.
Кадъ е близу до Будима быо 40
Стара майка предъ нџг' изшетала
Руке шире и лице се любе,
Бела майку у десницу руку;
Пыта майка свога драгогъ сина,
Ёси л', сине, путовао мирно? 45
Ёси ли ми снау испросио?
Мени снау, теби вџрну лубу.
Може л' быти маџарска кральица
И госпоџа одъ землџ Угарске?
Бела смерно одговара майци: 50
Чувшџ ли ме, остарила нено!

Здраво самъ ти путовао, майко!
Єсамъ теби снау, испросіо,
Теби снау мени вѣрну любу,
Да ты видишь, моя мила майко, 55
Какова є Єлена девайка,
Царица бы целомъ свету была,
А некмо ли мацарска кральица,
И госпоѣа одъ землѣ Угарске.
У то доба у дворъ ушеташе, 60
За готову трапезу сѣдоше.
Кадъ є сутра данакъ освануо,
Бела ситне кнѣиге написао,
Кума куми краля Полячкога,
А прикумка краля Рватскога, 65
Стара свата Дужда Млетачкога,
И девера краля Словачкога,
Мало време, задуго не было,
Аль ето ти Дужда млетачкога,
И са њиме краля рватскога, 70
У то доба ето словачкога
И са њиме краля полячкога;
Кадъ се тако свати искупише,
За неко се време одморише;
Када єдно ютро освунуло 75
Полазакъ имъ огласише трубе,
Да се спрема кита и сватови,
Кићени се спремише сватови,
Одъ биєла поѣоше Будима,
Низъ лиєпу землю Унгарію; 80
На Костолцу приєшли Дунаво,

Пріятели ђе ихъ дочекали,
Узъ Мораву, побро, узъ Ресаву,
Тудъ сватове они спроводили,
Граду Нишу они довздили. 85
Кадъ су свати близу Ниша были,
Урошъ имъ е на сусретъ изишо
Са коньцомъ врсны Расіяна;
Дивота е свате погледати,
И коньци одъ землѣ маџарске, 90
Алѣ и србска нѣ имъ коньца,
Драгій побро, ничимъ изостала.
У то доба двору довздише,
Руке шире у лице се любе
За добро се упыташе здравлѣ, 95
Урошъ свате лиѣпо приміо,
И іошъ лепше нѣ е угостіо.
Велико е веселѣ чиніо:
Драгій побро, за неделю дана;
Када друга быяше настала 100
Затрубыше трубе коняничке,
Затрубише пута навѣстише.
На ма' глумци свате повикаше:
Да се спрема кита и сватови,
Да се спрема куме и старойко, 105
Да се спрема младый младоженя.
„Опремай се, млађаный девере!
„Домаћине, изводи девојку,
„Данци кратки, а конаци дуги.“
Кадъ се спреми кита и сватови, 100
Домаћица девојчка майка,

Изниєла господске дарове;
Лиєпо є свате даривала,
Когъ яглукомъ, а когъ бошчалукомъ,
Миломъ куму саблю оковану, 115
А прикумку копль убоито;
Старомъ свату перна буздована,
И њеверу коня аловита.
Затимъ браћа сею изведоше
И деверу на ма предадоше, 120
Предадоше па му наручише:
„Пріятелю, одъ Словачке кралою,
„Када будешъ биєлу Будиму,
„Предай снау твоє побратиму,
„Коня води у твою Словачку.“ 125
Отале се свати подигоше;
Далеко ій Србљи испратише,
До Костолца града биєлога,
Драгій брате, до тіогъ Дунава;
Пріятели ту се опростише, 130
И сватови Дунавъ пребродише,
Па одоше здраво томъ Будиму.
Кадъ су были у Будиму граду,
Кральица є стара изшетала,
Изшетала, па є беседила: 135
„Сине Бела, моє драго дѣте!
„Єси л', сине, здраво путовао,
„Како су ти нови пріятели?
„Како ли васъ тамо дочекали?
„И каковимъ даромъ даривали?“
Бела майци тіо одговара:

„Мирно смо ти путовали, майко,
„Добро намъ в там' у Нишу было;
Лепо су насъ, майко, дочекали,
„И господскимъ даромъ даривали, 145
„Когъ яглукомъ, а когъ бошчалукомъ;
„Миломъ куму сабля окована,
„А прикумку копљъ убоито;
„Старомъ свату перна буздована;
„Мени, майко, одъ злата трапезу, 150
„На којој е грана исплетена,
„И у грани вешто умештена,
„Мила майко, три драга камена,
„Спрамъ којихъ се види вечерати,
„У по ноћи као у по дана; 155
„И деверу коня аловита,
„И на нѣму цура племенита,
„Конь деверу а мени девојка.“
У томе већъ и Ђлена дође.
Изъ каруца она доле сиђе, 160
Руке шире у лице се любе,
Ђлка нену у десницу руку.
У то доба у дворъ ушеташе;
Лиѣпо се свати намѣстише.
Када сутра бѣлый данъ освану, 165
Данъ освану и сунце ограну,
А младенци у цркву одоше,
Предъ олтаромъ ту се обручише,
И вѣнчаше, вѣру зададоше,
Да ће делит' срећу и несрећу; 170
Кадъ младенци тако се вѣнчаше,

Сватови се двору повратише,
И веселѣ велико чинише,
Пуне, побро, три неделѣ дана,
Кадѣ четверта быяше настала, 175
Опрема се куме и старойко,
И са њима деверѣ и прикумакѣ,
Па одоше своимѣ дворовима,
Оста Бела у своме Будиму,
Побратиме, сѣ краљицомѣ Ђленомѣ; 180
Лиєпѣ породѣ сѣ њоме изродіо,
Двиє шѣри и четири сина;
Првомѣ сину име Гейза было,
Надѣ Маѣарскомѣ онѣ є краљовао
И Угарскомѣ земљомѣ управљао. 185

П Ъ С М А 9.

Бой Срба сѣ Грцима и Дубровчанима кодѣ
Приштиње.

Кадѣ Неманя постаде жупаномѣ,
Одѣ Рациє првимѣ поглаваромѣ;
Одѣ душмана земљу очистио,
Независна себе прогласіо;
То небія Радославу мило, 5
Та Србскомѣ, а назовой кралю,

Кога Грцы бяу завладали,
Ніе смео да се кралѣмъ зове,
Већъ жупаномъ, одъ страха грчкога;
Грчкій Дука кодъ нѣга сеѣаше, 10
И са земљомъ тада управляше,
Па овоме право небіяше,
Кодъ Грка се удворати стаде,
Да му даду войске и помоћи,
Да покори жупана Неманю, 15
И Рассію землю племениту;
То су Грцы бдва дочекали,
Одъ Неманѣ ерѣ су зазирали,
Радославу они войске даше,
И брату му подли Дубровчани. 20
Кадъ се сылна сакупила войска,
Едно грчка, друго Дубровачка,
За ову е Неманя дознао,
Рассіяне свое припреміо,
Бой да бію ма са киме хоће. 25
Неманя е войску разредіо
И войводу овой поставіо,
Воеводу Опорчанинѣ Раку (Радивоя),
На кою е найпре ударіо
Радославе са саюзномъ войскомъ. 30
Ударіо па е побѣдіо;
Ал' Неманя ніе то маріо,
Нит' у чему да се онѣ збуніо,
Ерѣ е знао и увѣренѣ быо,
Расіяни да су непобѣдныи, 35
И да с', побро, побѣдит' недаду.

Ал' Радославъ занешенъ побѣдомъ
На Неманю жестоко насрну,
Са намеромъ да га сасвимъ сатре.
Приштини се войска упутила, 40
На Неманю кадъ е ударила,
Люто е ню овай дочекао,
Владимира Неманя одбіо,
Радослава тако притесніо,
Да у бегству спасеня потражи. 45
Та, страшно е окомъ погледати,
Каква сѣча ту быяше грдна,
Бѣже Грцы, бѣже Дубровчани,
И войводе тимъ войскама дати,
Пред' грчкомъ е Тодоръ Ладіяти, 50
Предъ латинскомъ Никола Бабола;
Тодоръ бѣжи лево Цариграду,
Да с' похвали цару Маноелу,
Како му е образъ осветлао
Кодъ Приштине, у бою съ Неманьомъ; 55
А Никола бежи Дубровнику,
Да се фали латинской господи,
Да се фали и да приповѣда,
Како имъ е на бою прошао,
Са Неманьомъ біюћ' под' Приштиномъ. 60
Кадъ Неманьи Богъ и срећа даде,
Те се србско заблиста оружъ,
Драгій побро, у ондашнѣмъ свету,
Лепу тада обећа имъ срећу, —
Єрь пред светомъ посташе на гласу, 65
Кадъ оваку добише побѣду.

Кадъ Неманя намени Приштину
За престолно свое владе мѣсто,
Кадъ се' мало одмори Неманя
Са войскамъ се юнакъ упутіо, 70
На сѣверну страну одъ Србіє.
Те одъ Грка ову очистіо,
Кадъ Немаия и ово свршіо,
И све своіомъ влашћу закриліо
Одъ Балкана до ядранскогъ мора, 75
Одъ Дунава до землѣ Рватске,
Далмаціє, части Албаніє,
Равне Зете и Ерцеговине,
Браничева и земля Србія,
Равни Сриємъ, части Славоніє, 80
Тривалія, Босна каменита;
Све те землѣ подъ Неманьомъ быше,
У круни му на глави светлише,
Место драгогъ каменя су быле.
Кадъ Неманя землю утврдіо, 85
Одъ сви зала кадъ є очистіо,
За краля є себе прогласіо,
Подъ именовъ Неманя Стефане,
Кога племе преко двеста лѣта,
Као сунце на небу србскоме, 90
Драгій Србе, нама є светлило.
Честитъ быо, честитъ му є споменъ,
Име му се навек споминяло,
Што є Срблѣ онда прославіо,
Задужбине многе поградіо, 95
Сведочанство роду оставіо,

Да се знаде шта є некадъ было,
Па да опетъ исто быти мора.
Но у слогу валя се прелити,
Ѓдан' другогъ злбом негонити, 100
Него братски да се браћа любе,
Па све могу, Бог ће имъ помоћи. —
Пѣвацъ пѣва да се веселимо,
Еда бы насъ и Богъ веселіо;
Млого лѣта а доста година! 105
Жива била браћа и дружина!

П Ћ С М А 10.

Полазакъ Срба на Грчку, збогъ тога, што
царъ грчкій ніє хтео Неманю да призна
за краля.

Милый Боже, буди теби хвала,
Кадъ Србію сунце огріяло
Одъ Дунава до ядранскогъ мора,
Одъ Балкана до земль Рватске,
Ніє било оно ярко сунце, 5
На србскоме небу плаветноме;
Него круна на кралѣвской глави
Сіяла є на четири стране,

Драгій брате, на светломъ Неманьи, 10
Сіяла в сръбскомъ народу,
А за милу нѣгову слободу.
Кадъ Неманя сръбскій краль постаде,
Грчкій царъ га нехте да признаде,
Већемъ стаде да му прави сплетке,
Да б' Неманьи како досадіо 15
И съ народомъ нѣга завадіо,
Аль Грцима за рукомъ непође
Єръ Неманя бы у свима Сръбма,
И сви Срби быше у Неманьи.
За лукавство дознаде Неманя. 20
Да бы гордость Грчку укротіо,
И зависти рогове сломіо,
Съ войскомъ се онъ быо оправіо
И у грчку землю улетіо
Тако силно и снажно уд'ріо 25
И области многе попаліо.
Кадъ су ово Грци разумели,
Да Неманя на ньи ударіо,
Бѣсни, оли за миръ су просили,
Неманя є задоволянъ быо, 30
Што се Грка онъ страшіо ніє,
Па условно миръ имъ є приміо.
А да бы се овай утврдіо,
Да му царе синовицу даде.
Исакъ Ангел-Комненъ царъ быяше, 35
Братацъ нѣговъ Алекса се зваше;
Евдоксію Грци обећаше
За Стефана Неманьина сина;

Тимъ Неманя миръ в укрепію,
Кадъ се съ грчкимъ царемъ онъ сродію, 40
Нѣга Грци кралѣмъ признадоше
И Гркиню Неманьи дадоше,
Не Гркиню одъ удога рода,
Него, брате, одъ царскогъ порода.
Кадъ в 'вакогъ мира учинію, 45
Неманя се съ войскомъ повратію
У Приштину своме бѣломъ двору,
Па онъ сѣде на кралѣвскомъ трону,
Драгій брате, на свѣтломъ престолу.
За тимъ ситне кнѣиге нажитію, 50
Да се славне дижу задужбине,
Дивне цркве, божиі храмови,
Вышнѣмъ Богу да се благодари
На милости и нѣговомъ дару,
На Србію кога в послао. 55
Тако онда онъ подиже цркве:
Прву цркву светителя Ћорѣа,
Виш' Дежеве, Новога Пазара;
Другу цркву светога Николе,
Драгій побро, доле у Топлици; 60
Трећу цркву равной Косаници,
А храмъ Богу и Богородици;
А четврту светога Николе,
Дивну цркву близу воде Ибра;
Пету цркву дол' у Студеници 65
Предивный храмъ Богородици;
Шесту цркву у полю Косову,
Тако звану цркву Грачаницу,

На боишту србску задужбину,
Ће е србска добивена слава, 70
Ће Неманя добио побѣду,
Надъ Грцима и Дубровчанима;
Кодъ Приштине биелога града
Србска варошь знатна е одъ онда
И остаће унапредъ за вазда. 75
Кадъ Неманя и ово свршио,
Са суседствомъ миръ е утврдио,
Бръ суседомъ онъ е страханъ быо
И на нѣга нико ни е смео;
У миру е лиєпо живіо, 80
И богатство земљи изводіо,
Благостанъ да бы умножио
После себе роду оставіо.
Што желіо то е задобио,
Што почео то е довршио. 85

П Ъ С М А 11.

Женидба краля србскогъ Стефана првовенчаногъ,
Неманића II.

Ѧала Богу, Ѧала єдиноме!
Кадъ свистлый одъ Србаля кралю,
По имену Неманя Стефане,
Кралѣвину свою утврдїо,
Ко родитель срцемъ зажелїо, 5
Да бы свога сина оженїо,
Милу снау у двору добїо,
За Стефана найстарїегъ сина;
Зажелїо па се промислїо,
Кою бы му цуру испросїо, 10
Промислїо, на єдно смислїо
И одъ грчкогъ цара запросїо,
Запросїо, па є испросїо
Евдоксїю лиєпу девайку.
Краль є проси а царъ му є дає; 15
Краль испроси по кнъйгам' девайку,
Прстенъ ставля, свадбу уговара,
За тридесетъ бїєлиє дана,
Докъ покупи киту и сватове.
Кадъ овако свадбу углавише, 20
Прїятельи тако наредише;

Оста царе да спрема девојку,
Краль Неманя да купи сватове;
Кума куми Дужда млетачкога;
Стара свата краља маџарскога 25
А девера принца рватскога
И войводу краља напољскога.
Кадъ с' скупеше кићени сватови
У биѣломъ неманьѣномъ двору,
Вино пише докъ се одморише, 30
Одморише конѣи и юнаци;
А кадъ едно ютро освануло,
повикаше окићени глумци:
„Спремайте се, кићени сватови!
„Опремай се, куме и старойко! 35
„Опремай се, млађаный девере!
„Опремай се, дичный младоженя!
„Опремай се, млађаный войводо!“
Мало време затимъ постаяло,
Спремише се кићени сватови, 40
Побратиме, узъ полѣ Косово,
Одездише граду Цариграду.
Мало време задуго небыло,
Цариграду свати доездише,
Боже милый, чуда великога! 45
Кадъ сватови граду прикучише
Изишло е мало и велико,
Те да види те редке сватове.
Заиста е велика дивота,
Србске свате, побро, погледати, 50
Погледати конѣи и юнаке,

Добри коньѣ а млади юнаци,
Юшъ су, побро, лепше обучани,
Све плаветне кадиФли доламе,
По долама морасте ђурдіе 55
На главама самурли калпаци,
На калпаци оковано перѣ,
Кое но се на бурму окреѣе,
Те казуе кои ветаръ дува,
И юнака одъ сунца закланя, 60
Да му бело не ожеже лице;
Гледале су младе Цариградке,
Гледале су па су говориле:
„Фала Богу, фала Ђдиноме!
„Срећна ти е царска Евдоксія! 65
„Какавъ іой е диванъ ђувегія!
„Дичниѣга у сватови нема;
„Юшъ срећнија што за Срба иде,
„Ербо србска постаѣе краљица!“
У то доба сватови приспѣше, 70
И пред бѣлим цареви дворови,
Побратиме, конѣ одяхаше.
Лиѣпо ій Грцы дочекаше,
Слуге конѣ, слушкинѣ оружѣ;
Ђе сватови конѣ предадоше, 75
Ал' оружѣ свое не дадоше,
Подъ оружѣмъ за совру сѣдоше
Побратиме, руйно вино пише,
Выно пише за неделю дана,
А кадъ друга осванула бјаше, 80
Повикаше на све стране глумцы:

„Спремайте се, кићени сватови!
„Опремай се куме и девере!
„Стаырь свате, и ты спреманъ буди!
„Готовъ буди, млађаный войводо! 85
„Опреми се младоженя дичный!
„Домаћине, изводи девојку;
„Данцы кратки а конаци дуги,
„Приштини е доста путовати!“
Кадъ домаћинъ ово разумео, 90
Изшетала госпођа царица,
Изниела господске дарове;
Лиѣпо е свате даривала:
Когъ яглукомъ, а когъ бошчалукомъ;
Юшъ лиѣпше царъ ихъ даривао: 95
Миломъ куму чашу позлаћену,
Старомъ свату саблю оковану,
А войводи копљъ убоито,
Младоженъи одъ злата трапезу,
Коя но е вешто начинѣна, 100
Одъ сувога злата исплетена;
А деверу коня и девојку.
Кадъ ихъ царе тако даривао,
Одатле се свати оправеше
Одъ биѣла града Цариграда, 105
Па одоше преко Руменліе,
Руменліе и Македоніе.
У Србію землю поноситу,
У Приштину, кралѣвоме двору.
Лиѣпо ихъ е кралѣ дочекао, 110
Руке шире у лице се любе

За добро се упиташе здравлѣ.
Пита краљу свога милогъ сина:
„Еси л', сине, здраво путовао?
„Како су те тамо дочекали?“ 115
Стефанъ баби смерно одговара:
„Здраво смо мы путовали, бабо!
Лепо су насъ тамо дочекали.
И јошъ лепшим даромъ даривали“
У томе већъ и невеста дође, 120
Спроводи њ свјетла краљица,
Кадъ Неманя снау угледао,
Овако јој весо говорио:
„О снаице, будућа краљице!
„Мога сина мила заручнице! 125
„Богъ ти дао те ми срећна была,“
Евдоксія целива му руку;
Са краљицомъ у дворъ ушетала,
Ушетала па на рало стала,
Из' решета жито разбацила, 130
Плодородне да буду године;
А у кућу кадъ њ наступила
Узе лебацъ под' леву пазуу,
Кондиръ вина у дасницу руку,
Па њ онда 'вако говорила: 135
„Коликогодъ виновы капљица,
„Толико се срећны годиница
„Неманьића пружала лозица.“ —
Када сутра бѣлый данъ освану,
Данъ освану и сунце ограну, 140
Младенци се цркви опремише,

По закону они се вѣнчаше
И христьянски лепо завѣшташе,
Всевишнѣга благословѣ примише;
Одатлѣ се двору повратише 145
И велико веселѣ чинише,
Побратиме, за петнаестѣ дана,
Краль Неманя свате угостио,
Метоійскимѣ виномѣ напоио,
И кральвски лепо даривао; 150
Када трећа освану неделя,
Опрема се куме и старойко,
Опрема се деверѣ и войвода,
Сви одоше своимѣ дворовима,
Краль Неманя оста у своему 155
Сѣ миломѣ снаомѣ, племенитимѣ синомѣ.
Синѣ му Стефанѣ с' любомѣ поживио,
Лиєпѣ породѣ с' нѣоме изродио
И на славу роду оставио.

— 88 —

П Ъ С М А 12.

Бѣгство св. Саве изъ двора отца свога у
Свету Гору.

Боже милый, на свему ти фала! —
Юшъ да видишъ чуда нечуѣена:
Едно ютро у кралѣвомъ двору,
Побратиме, Неманѣ Стефана,
У Приштини граду биеломе, 5
Стои грая, до Бога се чуе,
Приштина се цела узбунила
И васцела србска кралѣвина;
Тужи, побро, Неманя Стефане,
Цвили, брате, свиѣтла краљица, 10
На све стране лиѣте улацы
По циѣлой србской кралѣвини,
Да бы нашли кралѣву утѣху,
Краљица имъ крозъ плачъ наручюв:
Айде, дѣцо, што брже можете, 15
Неби л' мени мога Рацка нашли,
И биеломъ довели га двору,
Честита ће краль васъ учинити.
Драгій Боже, на свемъ теби вала!
Кадъ граѣани ово разумеше, 20
Светломъ кралю на жалость доѣоше,
5*

Тѣше краля и свѣтлу краљицу:
„Нетужите свѣтли родители!
„Ако божя буде воля с њиме,
„Диете ће здраво дома доћи.“ 25
Краль Неманя сетно одговара:
„Отишо є у ловъ у планину,
Слуге дошле а детета нема,
Лако може да се догодило
Да су нѣга звѣрови разтргли, 30
Ил' зли люди кудъ у ровъ га вргли;
Ко ће знати кудъ є и како є,
Гди ћемо га садъ тужни тражити?“
Кадъ грађани краля саслушаше.
Лиєпо се кралоу поклонише, 35
Па одоше диете тражити; —
Тако прође неколико дана,
Плачь и жалость дворъ є обузела,
Родители горке сузе лию,
И за милость Вишнѣму вапию, 40
Да имъ дѣте њино наћи даде. —
Мало време за тим' постаяло,
Быя Петакъ настає Субота,
А за овомъ освиће Неделя,
Санъ уснила свиєтла краљица, 45
Санъ уснила и у сну видила,
Да є ярко огреяло сунце,
И да іой се іошъ у сну явіо
Некій божій великій свештеникъ
У одежди дивно обученый, 50
Крсть у руцы, са круномъ на глави,

Явив' іой се тіо говоріо:
„Стан', нетужи земальска кральице!
„Неплачите, дѣте вамъ є живо,
„Вышнѣмъ се є Богу посветило, 55
„Овогъ свѣта презрело сѣйности,
„Велелѣпность двора оца свога,
„Па на страну, у светъ є отишао,
„Као пчела што заѣе по цвету,
„Медъ и восакъ трудно сабирати, 60
„У кошнѣицу свою доносити,
„Тако вамъ є Богомъ наречено,
„У Атону да се калуѣери;
„Майка божа нѣга є позвала
„И Србию просветит' му дала. 65
„Но немойте диете дирати,
„Єрѣ можете Бога увредити.“
Кадъ светитель ово изговори,
Крстъ кральици целиват' поднесе,
Целивати ради увереня. 70
Слушаюћи кральица занеми,
У страу се такомъ и пробуди,
Пробуди се и рано устане,
Уранила крало доодила,
Сузе ронећ' редом' казивала, 75
Казивала шта є ту ноћ снила,
Шта є снила и у сну видла;
Іоште нїє све ни изредила
Аль кралѣве слуге доездише,
Довздише са далека пута, 80
Изгублѣногъ што принца тражише,

Из' „Атона“ зване свете Горе,
Ватопеда дивна манастира,
И одъ братства кнѣгу донѣше,
Коя кнѣга вако говораше: 85
„Светлый крало, Неманя Стефане!
„Одъ Србіє землѣ племените,
„Принципъ Рацко, мило дѣте твоє,
„Братства нашег сад друг онъ посто є;
„Твоє Рацку садъ є име Савва. 90
„Онъ мирянинъ више одсадъ ніє,
„Еръ мантия на нѣму се виє,
„Мѣсто свѣтле те кралѣвске круне
„Онъ садъ носи смерну камилавку.
„Свѣтлый крало, лепо те молимо! 95
„Немой да се на насъ ты прогнѣвишь.
„Нити на насъ ни на твога сина,
„Ер є тако дато са висина;
„Одъ нѣга ће бити што и више,
„У томе га самъ Богъ руководи 100
„Отличніє одъ насъ свію овде,
„Свѣтлый крало, то казат' умѣмо,
„Да є младићъ уманъ и разуманъ,
„Добродушанъ и благообразанъ.“
Кнѣгу чита србскій краль Неманя 105
Кнѣгу чита грозне сузе лне,
Па кральици сетно проговори:
„Ево нама туге и неволѣ,
„Горка жалость и тужно веселѣ;
„Ето, драга, твогъ ноѣашнѣгъ санка 110
„Чуданъ санакъ, а у чуданъ данакъ,

„У Суботу уочи Неделѣ.“
Юште кралою говорити њаше,
Алѣ кральица риечь прихватила,
Па светлеме кралою говорила: **115**
„Хвала Богу, на нѣговомѣ дару!
„Кадѣ в само наше дете здраво
„И када в тако божя воля,
„Да се дете калуѣерит' мора;
„Нека буде божія судбина, **120**
„Некѣ с' изліе благословѣ божіи
„На милога нашегѣ сина Савву
„И на народѣ сръбске кральвине;
„Нека сія меѣ' народомѣ своимѣ,
„Као месецѣ помеѣу звездама, **125**
„Ярко сунце меѣу планинама.“
„Аминѣ!“ тако и Неманя рече,
„Хвала Богу те се ово стече.“
Мало време задуго небыло,
А краль шалѣ богате дарове **130**
Своме сину а и Ватопеду,
Ватопеду дивномѣ манастиру.
Мало време по томѣ постояло
Архимандритѣ постао в Савва,
И у свое дошо отечество, **135**
Студеничкій игуманѣ в быо.
Ніе дуго онѣ ни ту седіо,
Одатле се на путѣ онѣ спреміо,
Оправіо преко мора синѣгѣ,
Побратиме, башѣ у градѣ Никею. **140**
Кадѣ в тамо у Никеи быо,

Лиепо га грчкій царъ приміо
А іошъ лепше Германъ патріяре.
Савва имъ в лепо предложіо,
Христіянство да бы се множило, 145
И у томъ се Срби утврдили,
Кадъ бы одъ свогъ рода и народа
Архиєрей посвећенъ имъ быо,
Међу нѣима онъ бы се трудіо,
Да се папство немеша међ' Србство. 150
Предлогъ Саввинъ главари примише,
И на то се они сагласише,
За таковогъ поставити Савву
У Србиі за црквену главу,
За србсксга архиепископа. 155
Што рекоше то и учинише,
Савву они заархиєрише;
Патріярхъ му црквену власть даде,
Епископе поставлят' да може.
Царъ в грчкій подаріо Савви 160
Сяянъ венацъ и скиптаръ кралѣвскій,
Да понесе брату свомъ Стефану,
И вѣнча га на кралѣвскій престолъ,
Кралѣмъ србскимъ и деспотомъ грчкимъ;
Деспотство му као зету дав 165
А порфиру као кралю србскомъ.
Кадъ царъ Савву вако обдаріо,
Савва се в на путь опреміо,
И съ нѣима се лепо опростіо;
Грци славно Савву испратише 170
Іошъ лепше га Срби дочекаше

И у беле дворе допратише.
Када дође архиврей Савво,
Прва нѣму онда брига бјаше
Милогъ брата да вѣнча ко краля. 175
Нѣи двоица договорише се
И кодъ Жиче саборъ учинише,
Сву господу изъ землѣ дозваше.
Сву господу и господске сине,
Све банове и србске кнезове, 180
И остале войводе, сердаре,
И земальске све редомъ главаре.
Кадъ се саборъ тако искупіо,
Светый Савво ту в беседіо,
Како в онъ преко мора быо, 185
Вѣнаць дон'о да увенча краля;
Архипаство да в нѣму дато.
Кадъ в 'вако слово довршіо,
Србскогъ краля на престолъ венчао,
У лиѣпомъ манастиру Жичи, 190
Драгій побро, близу Карановца,
Карановца недомакъ Магличу,
Првомъ гнѣзду србскогъ господарства.
За тимъ брига светогъ Савве была
Епископе одма поставити; 195
Епархіе свима подѣлити;
Првогъ даде у Ерцеговину,
А другога мору Діоклію,
Трећега онъ у Дибру постави,
Четвртога тамо у Будимлю, 200
Петый раскій, шестый студеничкій,

Грачаничкій, побро, и призренській,
У Топлици и у Браничеву,
Београду и у Моравици;
Саборъ светы дванаестъ владика. 205
Тако Савва ово наредію,
Србску землю лепо просветію,
Православну веру утврдію,
Мало време за тимъ постаяло,
Свѣтый Савва на путь се спремію, 210
Место себе Арсу оставію,
Коега в собомъ посветію;
Одатле се на путь онъ спремію,
Да бы нека места поодію,
У Египту и Єрусалиму, 215
Вавилону и Антіохіи.
У Дамаску и Александріи,
И великой званой Арменіи.
У повратку и у Цариграду,
У ком' онда Латини владаше, 220
Млого блага Савва утросію,
Док утвари црквене купію
По бивелу граду Цариграду.
Кадъ в Савво све то набавію,
Онда в се на путь опремію, 225
И Бугарску узгредъ поодію,
У Трнову на Богоявленѣ
Воду светивъ, краля окропію;
После тог' се дана разболео,
У Бугарской у Трнову граду, 230
Драгій брите, у вѣчность прешао (1237 г.)

Просветитель нив се штедіо,
Многогъ труда онъ в подносіо,
Да бы роду просвету донео,
Драгій Србе, из' странага света, 235
Као пчела из' мирсногъ цвета,
Медъ и восакъ у свою кошницу,
Тако Савво роду просвештенъ,
И вѣчито душевно спасенъ.
Бугари га лепо саранише 240
У Трнову престолноме граду,
У биѣлой мученика Цркви,
Али дуго ни ту нив было,
Братъ Владиславъ, краљу одъ Србіє
Изиско в мртво тело Саве 245
Одъ Іована бугарскога краля,
Те му свете мошти онъ пренео
У прекрасну свою постойбину
А у предѣлъ у Ерцеговину,
Светителя названу државу, 250
Милешеву, бѣломъ манастиру.
Ту су свете почивале мошти
Ияду и пуны петъ стотина
Деведесетъ и петъ іош година,
Србскій народъ ту в доодіо, 255
Светомъ гробу свога светителя
Кланяо се и споменъ славіо
И у тѣху ту в наодіо,
Србскій народъ кад' и у бѣди быо.
Бѣсни Турцы кад су пакъ видели, 260
Какво дѣйство србскогъ светителя,

Свете мошти а светога Савве,
Кодъ србскога народа имаю,
Вольи ньиной беше то противно
Па с моштима грозно поступише. 265
Дал' од' страха или од' бѣснила,
Мошти Турци на Врачаръ однеше
У Београдъ и ту ий спалише,
Съ леве стране до „Чупине Умке.“
Тако земни светога остатцы, 270
У пуваръ се онда претворише
И у воздухъ сасвимъ се расуше:
Ал' духъ свеца у целомъ в Србству,
Цѣо народъ светителя слави,
Славиће га докле в годъ Србства 275
И докъ трав и племе и сѣме
Докле тече сунца и Србина!

ПЕСМА 13.

Стефанъ Неманя I., краль сръбскій, предае
круну и кралѣвску владу сину своме Стефану
Првовенчаномъ, другомъ кралою сръбскомъ.

Ѧала Богу, фала единоме!
Краль Неманя кадъ е остарио
И за владу доста ослабіо,
Онъ е Србе на саборъ сазвао,
Сву господу на саборъ дозвоа. 5
Све кнезове изъ сръбски краєва
Све жупане, Бане и Войводе,
И Сердаре, земальске главаре,
У Приштини оном белом' граду,
Кодъ биеле Грачанице цркве; — 10
Сву господу кадъ е искупіо,
Неманя е онда говоріо:
„На сабор' сам васъ овди сазвао,
„Послушайте што ћу да вамъ кажемъ:
„Я самъ, децо, яко остарио 15
„И за владу доста ослабіо,
„Еръ међ вама има зрелы людій
„Но немаю толико година,
„Колико я сръбску круну носимъ;
„Старошћу самъ сасвимъ отежао, 20

„Радъ бы было мало починути,
„Свету Гору мало поодити,
„И благомъ се Богу помолити,
„И остале дане проводить,
„Драгомъ Богу да одаемъ хвалу 25
„За родъ сръбскій, мило отечество.
„Зато, децо, и олетъ вамъ кажемъ,
„И послушностьъ свима вамъ налажемъ;
„Место мене да слушате краля,
„Мога сина, Неманьићъ Стефана, 30
„Коме круну и кралѣвску владу,
„Я свечано предъ вама предаемъ, (1195.год)
„За благословъ вишнѣгъ Бога молимъ
„Да онъ срећно са земљомъ управля,
„Славанъ, сянъ међъ народомъ буде, 35
„Сръбска слава да се ори свуда. —
„Тако, децо, я самъ васъ позвао,
„Сину моме кралѣвство предао,
„Па сада вашегъ слушайте вы краля,
„Кои но ће съ вама да управля, 40
„Я се, децо, съ вама сада праштамъ:
„Съ Богомъ! децо, и Богъ некъ в свама!
„Орила се дуго сръбска слава;
„Мило Србинъ по земљи одіо
„И слогомъ се дично поносио, 45
„А злотворъ се одъ нѣга страшио.
„Съ Богомъ! съ Богомъ! моя децо драга!
„Аманетъ вамъ наймиліе благо,
„Ков самъ я роду прибавіо,
„У наручя ваша оставіо!“ 50

Господа в сръбска то слушала;
Старогъ краля Неманю Стефана,
Слушаюћи сузе проливала,
И десну му руку цѣливала;
Светломе се кралю поклонише, 55
И благословъ одъ нѣга примише.
Сваки оде своме завичаю,
Краль Неманя оста у свомъ двору.
Мало време за тимъ постаяло,
Подиге се Неманя Стефане, 60
Оде своіой святой задужбини,
У биелу цркву Студеницу,
Студеничкій монахъ в постао,
Симеономъ онъ в се назвао;
Два в лѣта онде пробавіо, 65
Па се онда онъ на путь спреміо
И отишо на гласу Атону,
Драгій Србе, ону свету Гору;
Синъ га Савво са братствомъ приміо,
Онде животъ оцу омиліо 70
И од' грчкогъ цара испросіо,
Те прекрасну єдну задужбину
Подигао на средъ Горе Свете,
Милый Србе, бѣлогъ Хилендара,
Кадъ Неманя и то довршліо, 75
Задужбину свету украсіо,
У вѣчный се животъ преселіо (1200 год.)
Осамдесетъ година живіо
И шесть више, побратиме драгій!
Свето тѣло сръбскога Неманѣ, 80

Саранѣно бы у Хилендару
После тога на осамъ година,
Свето тѣло быя пренешено
Синомъ Саввомъ у храмъ Студеницу *)
А по молби сина му Стефана, 85
Пренешено и данасъ почива;
Србскій народъ и онда и сада,
Свесрдно се кланяо на свагда
Дѣла хвали, свете мошти слави;
Славиће се име Симеона, 90
Во иноцѣ ему наречено,
Докле тече сунца и Србина,
Неманѣина славна задужбина, —
Света Лавра, майка Студеница,
Богъ в чува и Богородица. 95

П Ъ С М А 14.

Кральованѣ Стефана Првовенчаногъ, другогъ
краля србскогъ.

Боже милый, на свему ти вала!
Чудно ти си свиѣтъ удесіо!
Различите духове створио,
И на свиѣтъ овай изводио,

---

*) 14. Фебруара 1203.

Стотинама лѣта ихъ раѣаю, 5
Такви дуси у коме народу
Появе се за срећу, слободу,
Са врсноћомъ родъ свой величаю,
Отечество свое узвишую
Свомъ потомству путе управляю 10
Да се шири будућа му слава;
Таквогъ духа ты си, Боже! дао
У дичноме Неманьи Стефану;
Докъ є свою землю уредіо,
И границе нѣне поширіо, 15
Околне є царе застрашіо,
Застрашіо, яко поплашіо,
Да имъ лако ние на умъ пало
На државу србску нападати,
Нити е' войскомъ на ню ударати: 20
Ма Неманя и ванъ землѣ быо.
Али нико на ню ние смео
Ударати нити нападати,
Докъ є чуо за Неманю жива;
А кадъ гласи у свѣтъ раструбише, 25
Да є старый умрьо Неманя,
Раструбише по странимъ земляма,
На сѣверу земли Унгаріи,
На западу у земли Млетачкой,
А на югу земли Албаніи 30
На истоку Грчкой и Бугарской, —
Све што чуло оно оживило,
Неманьина стра се опростило,
На Србію напасти мислило

Небы л' свое землѣ повратило 35
Заръ Неманя што имъ отимао.
Договоръ садъ они учинише:
Царъ бугарскій завидльивъ Борило,
Са Хенрихомъ Филандромъ у дружби,
Грчким' царемъ синомъ Балдуина, 40
Из' несрећне те землѣ Фландріе,
Латини су ово онда были
С' цариградскомъ земљом завладали
И са Стрѣзомъ братомъ бугарскога
Тако звана Акало Јована 45
Михаиломъ Драчким' Албанскимъ
И Андриомъ кралѣмъ угарскимъ.
Текъ што они свезу учинише
На Србию да бы ударили,
На лѣву землю Стефанову; 50
Али срећом' Стефана и Срба,
Те се браћа она завадише,
Завадише Мирко (Смерикъ) и Андрија,
Краль унгарскій, войвода Рватскій.
У то доба јошъ и друге среће: 55
Млетѣићи су на Угре напали,
И тако јѣ яко забунили;
Савезници када то видоше,
Одъ намере свое одусташе,
И са кралѣм' мира утврдише; 60
Са Србиом' у миру живише,
Ербо они и сами мислише:
„Добро намъ е сада мировати,
„У Стефана и землю нѣгову

„Безъ неволѣ ништа недирати; 65
„Ако Стефанъ као отаць буде,
„Быће доста за насъ яда онда,
Да ми старе незледимо ране,
„Већъ Стефану да нудимо мира.“
Што рекоше то и учинише, 70
И Стефану мира понудише;
Стефанъ мира радо є примію,
И са ньима овай утврдію,
У любви потоме живію;
Ал' є много свашта претрпію, 75
Докъ є овогъ мира обновію
И Србіє срећу утврдію.
Юшъ срећнии ту є Стефанъ быю
Што є целу землю одржао
И по смрти сину оставію, 80
А врсноме кралою Радославу,
Кои мишцу дѣдину имаше
И срећна му у бою біяше,

П Ъ С М А 15.

Смрть краля србскогъ Стефана Првовенчаногъ,
Неманића II.

Разболе се србскій краљ Стефане,
Кога зваше „првовѣнчанный;“
Разболе се умриѣти хоће
Кадъ се краљу на смрти видію,
Брата свога онъ є дозивао, 5
Милогъ брата светителя Савву,
Да му грехе исповеди свое,
Да се светымъ пречести пречешћемъ.
Кадъ є и то дѣло онъ свршио,
Тадъ є сына свога дозивао: 10
„Драгій сине, чедо Радославе!
„Време дође, умриѣти ми валя;
„Ево теби твога стрица Савве,
„Онъ нек' ти є место мене, сине;
„Ево теби круна и кралѣвство, 15
„И благословъ твога родителя.“
Радославъ є на колѣна пао,
Те му отаць свой благословъ дао;
А кадъ отаць сина благослови
Светом' Савви говорити стаде: 20
„Драгій брате, Арх'єрю Савво!

„Завѣтъ теби моя мила дѣца,
„Завѣтъ Бога сръбска кралѣвина,
„Сладкій брате, наша очевина;
„Завѣтъ теби, кралю Радославе, 25
„Завѣтъ Бога па и оца твога,
Арх'ерея слушай стрица свога,
„Као мене оца рођенога;
„Завѣтъ теби, сине Радославе!
„Да са браћомъ у любви живишь, 30
„Да ий пазишь као очи своѣ,
„Они ће те лепо чествовати
„Место мене, ко брата любити.“
Потомъ кралю на смртной постельи,
Позвао є онъ децу и кралѣицу, 35
Владислава, сина Драгослава
И са њима сина Предислава
Кадъ є кралю дѣцу угледао,
Овако є њима говоріо:
„Сладка дѣцо и синови мои! 40
„Зато самъ васъ предаме дозвоао,
„Да вамъ завѣтъ Вишнѣг Бога дадемъ,
„Место мене да слушате Рада,
„Кои земљомъ, круномъ ће да влада,
„Я самъ круну и владу му дао, 45
„Вамъ изявит' овде васъ дозвоао,
„Да му вазда на руцы будете,
„И у слогѣ да га сви слушате,
„Проклетъ быо, ко се противіо!
„Сада, дѣцо, приступите амо, 50
„И одъ оца благословъ примите:

„Срећни, славни међ' народомъ были
„И државу србску поширили,
„Противници одъ васъ се страшили.
„Одъ Србіе вазда зазирали, 55
„У границе нѣне недирали.
„Съ Богом, дѣцо, и Богъ нек' в с' вама!“
Потом' кралою окрете се Савви:
„Драгій брате, Арх'ерею Савво!
Я те молитъ, желю ми испуни, 60
„Пострижи ме данасъ за монаха
„Свете Лавре, цркве Студенице.
„Да слѣдуемъ стопам' оца мога
„Симеона Неманѣ светога.“
Кадъ в Савво брата разумео, 65
Желю му в ома испунио,
И монахомъ краля учинио,
Симономъ в он нѣга назвао
Текъ што ово Савва окончао,
Краль Стефанъ се у вѣчность пресели, 70
Савви брату погледа у очи;
Душу свою Богу препоручи.
Кадъ в светлый кралою преминуо,
Младый краль в саборъ учинио,
Сву господу на саборъ позвао, 75
Све кнезове, бане и сердаре,
Све войводе, од' землѣ главаре
И дванаестъ светие владика,
У биелом' у Приштини граду, — 80
Да поите што но брже доћи,
Старогъ краля да саране тѣло,

Младогъ краля саборно крунишу.
Мало време за тимъ постаяло,
Ал' ето ти бани и кнезово,
Вовводе, главари, сердари, 85
Сва господа одъ државе србске,
И са њима дванаестъ владика,
Све са црнимъ опасани флоромъ,
Знакъ жалости за умрлимъ кралѣмъ.
Сва господа кадъ се искупила 90
Мртвомъ тѣлу светогъ србскогъ краля,
Са плачемъ су њѣга целивали.
Док' е народъ краля целивао;
И последню честь му учинио
Као своме землѣ господару, 95
И савъ народъ кадъ се искупио,
Младый краль е онда наредіо,
Да се тѣло монаха Симона,
У манастирь Студеницу носи,
По завѣту њѣговомъ сарани. 100
Краль Радославъ наредбе учини,
Како да се мртво носи тѣло,
По' коньнице нека напред' иде,
А за овомъ грбъ државе србске,
После овогъ войводе, сердари, 105
За овима ѣаци са чираци,
За рипида шесть србски владика,
За владика та мртвачка кола
И на њима светогъ краля тѣло,
За колима Архиерей Савва 110
И са њиме други шесть владика,

По овима краљу Радославе
И са њиме цѣлый домъ кралѣвскій,
А кралѣвска реѣи породица,
Светлогъ краля остала родбина; 115
После ове Бани и Кнезови,
За овима друга половнна
Вредне, врстне државне коньце,
После ове савъ осталый народъ.
Краль нареди тако и да буде, 120
Сви се спреме ту и у редъ стану;
Кадъ се 'вако пратня упаради,
Краль Радославъ кнезове нареди,
Светогъ краля те тѣло изнесе
И на кола нѣга намѣстише, 125
По црквама звона зазвонише,
Коняничке трубе затрубише
Скорбнимъ яко и плачевнимъ гласомъ,
Свештеници поятъ започеше;
Свака душа коя є то чула 130
Грозне сузе ронитъ є морала
Скорбну свирку и жалостну пѣсму,
Што пояху дванаестъ владика.
Жалость есте чути и гледати,
Аль бар има човек шта видити, 135
Светъ премноги, господу преславну,
И наредбу редко кад вуѣену
Одъ Приштине пратня поврвила,
И Лаври є студеничкой пошла.
Прву ноѣцу на коваку была, 140
У маленой Баньской преноѣила,

Сутра дан' су пораніе пошли
И на Ибар воду су сви дошли
У манастирѣ светога Николе,
Одатле є путь свой продужила, 145
Придворици цркви доодила,
И ту єдну ноћцу преноћила,
Сутра дан є пратня далѣ пошла
И цркви є Студеници дошла.
Седамъ ноћи бденія чинише, 150
П'онда краля тѣло саранише,
У биѣлой Лаври Студеницы,
Гди и данасъ у нѣойзи почива.
Када старогъ краля саранише,
Ту се они мало одморише, 155
И потоме на путь опремише,
У Приштину заєдно одоше,
И биѣломъ кралѣвоме двору,
Те ту быше на господскомъ збору.

П Ъ С М А 16.

Крунисанѣ краля сръбскогъ Радослава Стефана,
Неманића III. 1224. год. на Воскресеніе.

Саборъ купи кралю Радославе,
У Приштини мѣсту поносноме,
У сръбскомѣ граду престолноме,
Кадъ є кралю саборъ икупію,
Све Кнезове, Бане и Сердаре, 5
Све войводе, земалске главаре,
Сву господу кадъ є сакупію,
Сву господу и господске сине,
И сръбские дванаестъ владика,
Онъ є нѣма вако беседію: 10
„Заръ тако є была вишнѣгъ воля,
Оца мога да себи одзове
Небесноме свомъ строгомъ престолу.—
На самрти и последнѣмъ концу
Краль є дозво арх'вреа Савву, 15
Те ми круну и кралѣвство даде
Съ благословомъ нашегъ светителя;
Мала жалость досада є была,
Са данашнѣмъ престала є данонъ,
Великъ дане свѣтло Воскресенѣ; 20
Па садъ, драга одъ землѣ господо!

Слогу, любовь и послушность сваку
Одъ васъ хоћу, као од' главара,
Своіой земљи вѣрни да будете,
Сви у слози и любви братской, 25
Валя велимъ живит' и умрети,
Отечество то ће уважити,
Труде наше хоће наградити,
А родъ ће нас у пѣсма пѣвати,
И дѣла ће наша прославляти, 30
А злочеста предъ светом' хулити.“
Кадъ господа рѣчи саслушала,
Сватломъ краљу 'вако говорила:
„Ой млађаный одъ Србіе краљу!
„Милый сыне, нашегъ старогъ краля, 35
А унуче светлога Неманѣ,
Ево тиби нашу рѣчь даємо.
Да ћемо ти вырни и послушни,
Свѣтлый краљу, у свачему быти,
Рать водити, у миру седити, 40
Све одъ тебе єдногъ чекаћемо.“
Кадъ є краљу речи саслушао,
Онъ господи онда благодари
На вѣрности и на оданости,
Показаной према своме краљу. 45
Кадъ є краљу са тимъ готовъ быо,
Свету службу звона огласише,
Цѣлый саборъ отиде у цркву,
Где є Савва са' дванаестъ владика,
Воскресенску службу одслужіо, 50
И светлога вѣнчао є краля

На кралѣвство и на престолъ сръбскій.
Дивота е было погледати,
Кадъ светитель круну узимаше,
Са шесть десно и толико лево, 55
Драгій брате, све сръбски владика,
Пояюћи сви црквенске пѣсме,
Крунисаню кое су удесне;
Врже круну на кралѣву главу,
Па све онда Савва благослови: 60
Скиптаръ, круну и кралѣвскій вѣнацъ.
Краль Радославъ тако е крунисанъ
И онда е с' Арх'ереом Саввомъ
И са сръбски дванаестъ владика,
Са свом' свитом' и господом' сръбском' 65
Из' биеле цркве изишао,
Сви кралѣвомъ двору отидоше.
Краль Радославъ на престолъ е сѣо,
Сва господа редомъ приступише,
Честитаюћ' круну и кралѣвство, 70
Но првый е Архиерей Савва
Са своие дванаестъ владика.
После ове свечане честитке,
Краль господоу себи е дозвоао,
Те са свима онъ се опростио; 75
Сви одоше своимъ дворовима,
Краль Радославъ оста у Приштини,
У славноме двору кралѣвскоме,
У лиепомъ мѣсту питомоме,
У широкомъ полю Косовскоме. 80

П Ъ С М А 17.

Бой Срба съ Маџарима у Срієму яли паденіє
у робство србско кнегинѣ маџарске Урице.

Кличе вила са Шаре планине,
И дозивлѣ краля Радослава,
По имену Неманьиѣ Стефана:
„Зло ти вино у Приштини было!
„Зло ти вино а гора ракія, 5
„Юшѣ на горе землѣ осваянѣ,
„Одѣ Бугарске и одѣ Византиске,
„Лако ти є тамо рибу ловит',
„Кадѣ є вода потія а мутна.
„Докле си се тамо забавляю, 10
„И области туѣ' осваяю,
„И државу свою пошириво, —
„Дотле твои сусѣди Маџари
„Уграбише згоду и прилику
„Па на Сріємѣ равный ударише, 15
„Ударише и освоише га,
„И много га робля заробише,
„Заробише па га одведоше,
„Одведоше у землю Маџарску,
„Да робую црнимѣ Маџарима, 20
„Маџарима своимѣ катилима;

„Старешину над Сремомъ вргоше
„Мацарицу, некакву кнегиню,
„По имену Урица се зове,
„Те са Сремомъ сада заповеда. 25
„Чу ли мене, Радославе краљу!
„Народъ србскій у равноме Срему,
„Люто цвили и тебе споминѣ:
„„Гди си, младый краљу Радославе?
„„Да ли чуешъ, да ли за насъ маришъ? 30
„„За насъ твоє верногъ Срема србе?
„„А да ти є, краљу Радославе!
„„Погледати по питомомъ Срему
„„По Сремѹ и по Посавини,
„„Како црни халачу Мацари, 35
„„Како гоне и затиру Србе
„„Навалили да насъ утамане,
„„Утамане или све погнаве
„„Народъ Сремскій сасвимъ опленише,
„„И у лико яданъ опасаше, 40
„„Сребро, злато народу узеше,
„„И Урици княгиньи однеше,
„„У оное граду Митровици.
„„Навалили све насъ истребити,
„„Истребити ил' помацарити, 45
„„Одъ државе твоє одвоити
„„Чуй насъ, светла одъ Србіє круно,
„„Богъ нека ти у помоћи буде,
„„Да насъ, светлый, ты избавишъ краљу,
„„Одъ Мацара нашего душмана, 50
„„Сѣт' се, краљу, сремскога народа,

„А тако ти отчиногъ завѣта,
„И Неманъ Симона светога,
„Светлый кралою, непоштеди труда:
„Насъ у Срему Срба ты се сети, 55
„Сети насъ се и незаборавляй насъ.
„Клетый Мацаръ да насъ већь негнави!“
Кадъ є кралою рѣчи разумео,
И биєлу вилу саслушао,
Удари се рукомъ по колѣну, 60
Како є се лако ударіо
На колѣну скерлетъ чоя пуче,
И три златна на руци прстена.
Па овако кралою говораше:
„Јо! мени! до Бога єднога! 65
„Гди ми Срби у невољи цвиле,
„Одъ душмана мацарскога краля!“
На ма кралъ кнѣигу нажитіо,
Войводама своимъ наручіо,
Те му силну войску доведоше, 70
Подъ Приштину у полѣ Косово.
Кадъ є кралъ войску прегледао,
Одатле се с' войском' оправіо,
И у Сриємъ питомый дошао.
Кадъ є близу до Сриєма быо, 75
На трое є войску разделіо.
Крал' є среду самъ собом' водіо,
На Дебрцу Савву пребродіо,
Друга войска на дну Колубаре,
Трећа войска Саву пребродила 80
Кодъ онога града Сирмиюма(Митровица,)

Како србске войске пребродише,
На Маџара снажно нападоше,
По Сриѣму Угре поћераше;
У гомиле кадъ ий саћераше, 85
Ту се двие войске ударише,
Їдно србска а друга маџарска,
Пред' србскомъ є краљу Радославе,
Пред' маџарскомъ краљу од' Маџара;
Та страшно є оком' погледати, 90
Колико є полъ равногъ Сриѣма,
Свега га є войска претиснула,
Конь до коня юнакъ до юнака,
Бойна копля као гора чарна.
Каква сада ту настаде сѣча: 95
Стои звека бритких сабаля,
Стои єка копля убоиты.
Стои вриска халовиты коня,
Стои писка ранѣны юнака;
Їдни вичу: „яо! моя майко!“ 100
Други вичу: „небой ми се, брайко!
„Непомаже ни отаць ни майка,
„Него бритка у десницн сабля,
Бію Срби бію и Маџари:
Ударіо юнакъ на юнака 105
Снажни Срби но чврсти Маџари,
Тукоше се летный данъ до подне,
Но се войске само колебаю:
Юшь се незна чій ће мегданъ быти,
Кадъ то виђе краљу Радославе, 110
Итрином' в юришь наредіо,

На Маџаре снажно ударіо,
Ударіо, люто ій надбіо,
И у бѣгство нѣи є обратио,
На Драву ій воду натерао; 115
Драва вода без' пописа ждере,
Срби вичу: „стани, Маџарино!
„Маџарино, ты єдна неверо!
„Што си' на Сремъ землю ударіо,
„Србскомъ кралю ниєси явіо, 120
„Већъ айдучки мукомъ насрнуо;
„Стани сада, да се огледамо!
„Да видимо чій є Сриємъ быо,
„Чій є Сриємъ и чія старина.
„Србска земля та и одпре была, 125
„Стан', Маџару, стани орятине!
„Лако ти є было по Сриєму,
„Ударати, землю пливенити,
„Када србске войске ниє было.“
Ту се Маџаръ у чуду нашао, 130
Па онъ ѣути, ништа небеседи,
Нег' измиче, без' обзира струже,
Само да би онъ изнео главу.
Краль маџарскій итро є' утеко
Са маџарском' юначком' коньницомъ, 135
Ал' Урици, маџарской кнегиньи,
Драгій побро, лоша среѣа была,
Млого робля краль є заробио,
И Урицу живу уватио,
Уватио у робство одвео, 140
У Приштину у место престолно,

Па е своіой поклоніо майцы,
Да іой буде у бієломъ двору.
Урица е яко туговала,
И судбину свою проклиняла, 145
Што е с' ньоме тако поступила
И у робство пасти дозволила.
Свiетла е тѣшила кральица,
Тившеѣи вако говорила:
„Кѣри моя, Урице кнегиньо! 150
„Немой тужит' ни оплакивати
„Судбу твою и дане житота,
„Єрбо, ѣри, пословица вели:
„„Без' судбине ништа быт' неможе,“
„Што суѣено оно быти мора 155
„И писано све се мора збыти.
„Єрѣ ако е и коме суѣено,
„Да с' у воду утопити мора,
„Ватра нѣга изгорети неѣе.
„А и то ти могу, драга, реѣи, 160
„Да ты неѣешѣ быти робиньица,
„Веѣѣ ко моя роѣона ѣерица
„Тако ѣу те пазити са свима.
„Юшѣ и то знай, моя драга ѣери,
„Србиѣ е боля одѣ Угарске, 165
„А Приштина лепша од' Будима,“
Кадѣ Урица риечи саслушала,
Кральици е заблагодарила
И овако речѣ е прихватила:
„Хвала теби на доброты твоіой, 170
„Што си данасѣ то ми изустила,

„Свѣтла майко, ал' бы я волела,
„Кадъ бы данасъ у Угарской была,
„И у бѣломъ седила Будиму
„Надъ Дунавом у кралѣвой кули, 175
„Па гледала низ' землю Унгарску,
„Драга майко, до твое Србіе;
„Ерѣ да видишь землю Угарію:
„Заиста е боля одъ Србіе;
„Јошѣ да видишь биела Будима, 180
„Зацело е лепши од' Приштине;
„Него, моя светла родителько,
„Ніе оно што бы я волела,
„Веће оно што среѣа донела
„Тако было и то быти мора, 185
„Я у твојем одсадѣ живит' двору;
„Сачувай ме, Боже, среѣе горе!
„Као што се догодити море;
„Да самъ пала каквом' однаднику
„Незнабожцу и човекомрзцу, 190
„Држ'о бы ме ко свакога роба,
„И кинѣю до самога гроба.“
Тако време задуго небыло.
Кнѣигу пише Дужде од' Млетака,
На колѣно кралю Радославу, 195
Одъ Србіе землѣ племените;
Лиѣпо га Дужде поздравляше
И овако нѣму говораше:
„Пріятелю, Радославе кралю!
„Да ми ово садѣ учинишь добро, 200
„А на молбу двора угарскога:

„Да ти мени поклониш' Урицу
„Из' тог твога двора робиньицу;
„Да є пустишъ и да є испратишъ
„Преко твоє землѣ и државе, 205
„До либне землѣ Унгаріє,
„Да отиде своіой постойбини,
„И премилой своіой домовини,
„А я теби за Мацаре ємчимъ,
„Да на тебе нападати неће.“ 210

Краль Радославъ кнѣигу проучіо
И видіо шта му кнѣига пише,
Урицу є нама |опреміо
До богате землѣ Унгаріє;
Дужду другу кнѣигу нажитіо 215
И овако нѣму беседіо:

„По молби сам' твоіой учиніо
И Урицу из' робства пустіо,
До Угарске лепо испратио;
Што ты добаръ за Мацаре стоишъ, 220
Да на мене ударити неће.
Мацари су старе варалице,
Єдно мисле а друго говоре,
А напротивъ само треће творе;
Мацарима немой веровати, 225
Єрбо неће они мировати,
Него ли ће опетъ нападати,
Ал' ћемо се зато огледати,
Па што Богъ да и срећа юначка.

П Ъ С М А 18.

Краль србскій Радославъ, Неманићъ Ш.,
покалуђерио се год. 1230.

Кличе вила са планине старе,
Кличућ' клета вако пиєвала
И оближић' землѣ дозивала:
„Пѣвай сада, земльо Болгаріо!
„Византиска, ликуй имперіо! 5
„Ты се радуј, земльо Унгаріо!
„Весели се, земльо Албаніо,
„Радославъ се покалуђерио!
„Краљу Србскій, Неманьићу трећій,
„Што страшило быя вамъ найвеће, 10
„Юначки є землѣ отимао,
„И Србиі своіой присваяо,
„Свою србску државу ширіо
„Тако итро, сложно и огромно;
„Да є срећом' свогъ србскогъ народа, 15
„Колик' дѣда ил' отаць владао,
„Онолико дуги годиница,
„Силнія бы постала Србія,
„Негъ што беше римска имперія,
„Заиста бы займ' вамъ вратио, 20
„С каматомъ све одъ васъ наплагіо;

„Што год' су му той држави србској
„Стари ваши негда позаймили.“
Кад' є вила вако прословила,
И овако пѣсму говорила: 25
Какавъ быя кралою Радославе,
Александра њаше Великога
Македонскогъ славногъ надвисти,
Да му жена незарази ума,
Та несретна одъ Грка кнегиня, 30
Несретан' є он' са њоме быо
У несрећан данъ се оженіо,
Уз'о часъ се онъ съ њоме венчао,
Тако га є роспія кинъила,
Из данъ у данъ напоствоват знала, 35
Докъ њимъ ниє сасвим' овладала,
Овладала, мозгомъ завртила,
Те памећу тужанъ посрнуо.
Нема веће на свету несреће,
И у простогъ кад є лоша жена, 40
А іошъ горе у землѣ владара.
Да л' ће тужанъ са околни цари,
Ил' са женом' у двору своєму
Ратъ водити и миръ удешати?
Та зла срећа краля є гонила, 45
И аспида одъ Грка кнегиня.
Из данъ у данъ душу му кинъила,
Докъ и паметь ниє му попила.
Краль Радославъ єдном' у самоћи,
Дозва стрица себи у поноћи, 50
Арх'ерея првогъ србскогъ Савву,

Па му стаде говорит' на саму:
„Драгій стриче, светителю Саво!
Я сам' тужанъ умомъ попустіо
И за владу доста ослабіо; 55
Па самъ тврдо науміо, стриче,
Да мом' другом' брату Владиславу
Круну србску и кралѣвство предамъ,
А я да се одъ света уклонимъ
У манастирѣ Лавру Студеницу. 60
Него, стриче, зови Владислава.
У то доба и Владиславъ дође;
Радославъ му говорити пође:
Драгій брате, кралю Владиславе,
Оди мени да се полюбимо, 65
Да ти круну предамъ и кралѣвство;
Сретно владай са земљом' Србіомъ!
Некъ ти Богъ да, да ти сретанъ будешъ,
Са женитбом' и невестомъ твоіом',
Па ће тада быти вама народъ. 70
Краль Владиславъ брату приступіо,
У образъ се ш њиме полюбіо.
Краль Радославъ круну му предаде,
Светитель га благослови таде;
Владислава закралѣіо Савво, 75
Радослава закалуђеріо,
Место круне црну камилавку,
Порфиру є расом' заменіо,
И име му тада наденуо,
Наденуо млади калуђере (Давидъ); 85
Онъ у стрицу светителю Савви,

Нађе лепо себи утѣшенѣ,
И душевно вѣчито спасенѣ;
Стрицъ га Савва найлѣпше тѣшио
И найвише ублажавао га. 85
Краль Радославъ оде Студеници
Те петъ лѣта тамо поживіо,
Вышнѣм' Богу за родъ се молио
И молитву вазда приносио,
И потоме Богу душу дао. *) 90
Ето жена шта в учинила,
Учинила, да в Богъ убіе,
Богъ убіо и ко в родіо,
Што србскога краля заразио,
У злый часъ га бабо оженіо, 95
Са проклетом' грчкогъ цара Ћерком',
Грчкогъ цара Тодора Ласкара;
То в нева Изавела была,
Ил' Далила, проклета кнегиня,
Млогостручно и многоразлично 100
Мужа свога клета удручила,
Бистар ум' му тешко повредила,
Пре времена свргла га са трона.

---

*) Умро в год. 1235. и погребенъ в у Студеници
кодъ деде и оца.

П Ъ С М А 19.

Почетакъ владе краля сръбскогъ Владислава,
Неманьића IV.

Чуй, Србине, да ти пѣсму кажемъ,
Пѣсму сръбску одъ сръбски кралѣва,
Одъ твогъ рода и одъ твогъ народа,
Послушай ме и пѣсму упамти:
Кадъ Владиславъ, Неманьићъ четвртый, 5
Круну прими и кралѣву владу,
У иляду и двие стотине
Тридесете Христове године,
Одъ болесногъ душевно му брата
Драгій Срби! краля Радослава, 10
Сръ у овогъ дѣце небыяше, —
Краль Владиславъ кадъ се окралью
Найпре се тада пожурю
Наслѣдника да бы получю;
Съ Бугаркомъ се млађанъ оженю, 15
Аль му у томъ лоша среѣа бяше
Те порода юнакъ неимаше,
Што Богъ неда то быти неможе.
Текъ Владиславъ почео владати:
Аль се неки одъ Грчке краѣви 20
И Албански, бунити почеше,

Што подъ владомъ нѣговомъ быяу,
Исподъ ове заръ да се отргну
И одъ краля свога одустану.
Краль Владиславъ исте принудіо 25
И оружѣмъ лепо укротіо.
Бунтовнике краль е савладао,
Са сусѣднимъ у миру живіо;
Кои нѣму ние дао мира,
Оружѣмъ га овай принудіо, 30
Да е съ нѣмие живити морао.
Мало време задуго небыло,
Гордость грчка, бодрость Албанеза,
Ние могла дуго мировати,
Србске землѣ и ненападати; 35
Тако су се оба владаоца,
Едно грчкій друго албанезкій,
Удружили, войску покупили,
И на србску землю ударили;
И кадъ Зету пленити почеше, 40
Гласъ допаде кралю Владиславу;
Кадъ е овай гласе разумео,
Онъ е силну войску покупіо,
Близу Скадра на нѣи ударіо,
Бунтовнике оне грчке войске, 45
Побіо е и разбіо люто,
Войсковођу грчкогъ уватіо
По имену Іована Ангела (Петрова),
Кои цару грчкомъ сродникъ бяше,
Грчкій царе кадъ е ово чуо, 50
Да е Іованъ у робство допао,

Свакояко царъ се домишляо,
Свогъ синовца да бы избавіо;
Све мисліо на єдно смисліо,
Владиславу мира понудіо, 55
Да му неће у землѣ да дира,
Само да му пусти све боляре,
Бранећи се што є заробіо.
Краль Владиславъ понуду приміо
Па съ Грцима миръ є утврдіо, 60
И са свима у миру живіо.
Кадъ є кралою тако срећанъ быо,
Са юнаштвомъ србскимъ и оружѣмъ,
Онъ є онда стао промишляти,
Како бы му напредово народъ; 65
Па є свое онъ послао люде
У Нѣмачку землю ту на гласу,
Те умешне довели му люде,
Кои су му землю богатели
Копаюћи и сребро и злато. 70
Србске новце овай є ковао,
Одъ свогъ злата и сребра имао;
Дотле Србинъ свогъ новца немао,
А онда є ковнице стекао;
Свое новце а одъ свога злата, 75
Одъ свогъ сребра и свои кралѣва,
Съ коима се лиєпо служіо
И предъ другимъ народма дичіо.
Краль Владиславъ кадъ и то увео
И богатство у земљи дигао, 80
Онъ є тако живити почео,

Ко и други сусѣдни кралѣви;
Страни су му слави завидили.
Камо срећа кралоу Владиславу,
И нѣговомъ србскоме народу 85
Да е онда школе подигао,
Срећнии бы много Срби были
И нѣгово име уносили,
Кое бы му іошъ светліе было.
Може быти да бы учиніо, 90
И науку у земљи завео,
Само да е више поживіо;
Єрѣ за кратко своє кралѣванѣ
Драгій Србе, одъ седамъ година, *)
Шта е мог'о за то кратко време 95
Одпочети па и довршити?
Као прие што самъ ти казао,
Када е се млађанѣ закральіо,
Докъ побуну у земљи стишао,
Са Грцима и Албанезима 100
Ратъ водіо и мирѣ утврдіо,
Краль е србскій успѣшно радіо,
Єрѣ народѣ е послушанѣ му быо;
Што е хтео, то е учиніо,
Помисліо, то е извршіо. 105
Тако Србе, драгій побратиме,
Слога диже изъ пепела престолѣ
А неслога најяче обара,
И несрећногѣ у пуорѣ претвара,

---

*) Умро е 1237. год.

Целу славу конечно обара. 110
Ой Србине, мое красно име!
Садъ ти валя диће изъ прашине
Са неслогомъ сатрвеныи престолъ
Твога негда огромнога царства.
Што неслога некадъ оборила, 115
То текъ слога подигнути може.
Ты Србима садъ помози Боже!
Пѣвунъ пѣва да се веселимо,
Жива была браћа и дружина,
Некъ имъ цвета гора и лужина. 100

П Ъ С М А 20.

Зиданѣ манастира „Милешево“ у Ерцеговини.

Весели се, краљу Владиславе,
Одъ Србіе землѣ племените,
У лиѣпомъ мѣсту питомоме,
У Приштини граду биѣломе,
Сву господу на веселѣ звао, 5
Сву господу и господичиће,
Све Банове и србске Кнезове,
Све Войводе и србске Сердаре,
Целе србске землѣ поглаваре,

И сви сръбски дванаестъ владика, 10
И меѣ' нѣма светителя Савву.
Кадъ є кралою госте искупіо,
По старѣштву редомъ посадіо,
Посадіо єдногъ до другога:
Навр' стола кралою Владиславе, 15
Съ десне стране светителю Савва,
И до нѣга дванаестъ владика,
С' леве стране Бани и кнезови,
Сви сердари и сръбске войводе,
Посѣдали єдан' до другога,
По старѣштву ѣе є мѣсто коме
Славу диже светителю Савво,
А у славу дома Неманѣиногъ,
Онѣ узимлѣ златанѣ пеарѣ вина,
Те наздравля кралою Владиславу, 25
Краль Владиславѣ свима владикама,
А владике осталой господи,
Стои звека златали пеара,
Стои єка „на многая лѣта!“
Што пояю дванаестъ владика 30
Кадъ се вако єдном' обредише
И потом' се мало одморише,
Па напїят' наново почеше,
Краль Владиславѣ пеарѣ узимаше,
Наздравляше Архиепископу, 35
Стрицу своме светителю Савви
И нѣговим' дванаестъ Владикам',
Стои клепа злаѣены пеара,
Стои єка сада пѣванїє.

„Тонъ и деспоть ѱиріе и мони 40
Кадъ се 'вако редом' изредише,
И затимъ 'се мало одморише,
Мало стаде за дуго небеше,
Кнезь Драгославъ а братъ Владиславе,
Славногъ нашегъ одъ Србіе краля, 45
Злаћан' пеаръ вином' узимаше,
Свой господи скупа наздравляше,
Свой господи одъ землѣ Србіе,
Кнезовима а и сердарима,
Войводама и войсковођама 50
И целоме србскоме воинству,
Гласъ заори дванаестъ владика:
„Возбраной,“ пѣват' „воєводѣ.“
Кадъ здравицу ову довршише,
Па се потом' поразговорише 55
И руйногъ се вина понапише,
Мало време задуго небило,
Краль Владиславъ риечь проговара
„Чуйте мене, србски свети отци,
„И господо одъ землѣ Србіе, 60
„Я самъ скоро некій санъ уснію,
„Санъ уснію и у сну видію,
„Да самъ єдномъ по лову одію
„Виш' Прєполя града биєлога,
„Не далеко одъ риєке Лима, 65
„А недомакъ лиєпе водице,
„Ой господо, зване, „Милешево“.
„Ће угледа ланне и кошуту,
„По за ньоме я се упутію,

„Стреляти є нивсамъ могао. 70
„У то доба лане и кошута,
„Свратише се воде се напише
„На студенцу воде „Милешево“,
„Я по'йти да є онде стрелямъ,
„Ал' ланета и кошуте нема, 75
„Вр'го очи по малой равници,
„Више воде, на место кошуте
„Я угледа бож'егъ свештеника,
„Прекраснога и побожногъ мужа,
„А у лицу светога Николе; 80
„Ће кадило у руци држаше
„И са овимъ онъ мѣсто каѣаше;
„У то доба и я нѣму доѣо,
„Окрете се и мене окади
„И крстъ частный целиват' ми даде; 85
„Па ми онда говорити стаде:
„„Владиславе, одъ Србіє кралю,
„„Вишньим' ти є Богомъ наменѣно,
„„Богомолю овде да саградишь
„„За Спасово светло вознесенѣ, 90
„„Србскогъ твога рода избавленѣ.“
„Па ми раче: „чу ли ме, човече!
„„Што Божіи посланикъ ти каже
„„То да створишь самъ ти Богъ помаже!“
„То изусти па га на ма неста, 95
„Окрећући с' да га видим' ѣе є,
„У томе се я из сна пробудимъ
„Васъ озноєнѣ и уморанѣ яко,
„Ко на яви да самъ путовао

„И устрашимъ да казат' неумѣмъ, 100
„Изненадно тако видѣвши га.“
Краль Владиславъ кадъ санъ изпричао,
Све владике онъ е упитао
И осталу сву господу србску:
„Драги мои, съ тог' самъ васъ дозвоао 105
„И уснитый санакъ изпричао,
„Шта мислите да ми вы кажете,
„По мом' санку шта ми чинит' валя
„Ние шала кадъ ме Богъ позивлѣ
„Преко свога светогъ посланика. 110
„Я, господо, у той самъ садъ мисли,
„Да подигнемъ свету задужбину,
„Задужбину у Брцеговини.
„Да се зове „црква Милешево,“
„Своим трошкомъ, своим настоянѣмъ; 115
„Кои ради съ коли и волови,
„На дан' му е два сребрна новца,
„Кои теше бравомъ и сѣкиромъ,
„На дан' ѣу му едан' новаць дати,
„И да ѣу имъ леба биелога, 120
„И по чашу винца руменога,
„Све по чашу о свакомъ оброку.“
Кадъ господа ово саслушала,
На ноге е сва она устала;
Светителю краля благосиля, 125
Са свое е дванаестъ владика,
Да он сретно што жели одпочне
И по жельи среѣно то доврши,
Сва господа одъ землѣ Србіе,

Своме милом' честитоме кралою, 130
Наумлѣно дѣло окончати:
„Достоянъ си Неманьићъ се звати,
„Унукъ светогъ старога Неманѣ.“
Кадъ намѣру кралою одобрише,
Краль Владиславъ майстора дозивлѣ, 135
По имену Петра Неимара
Са нѣгови' три стотине друга,
Па му краль вако говорио:
„Чувшъ ли ме, Петре Неимаре!
Науманъ самъ, ако ми Богъ даде, 140
Да подигнемъ роду задужбину,
Задужбину у Ђрцеговини,
А названу цркву „Милешево;“
Майсторъ Петре, ево теби плана, 145
Какова ће бити црква сама,
И ево ти три товара блага,
Неимаре, све жуты дуката;
Когодъ ради сваком' да се плати,
Кои ради кол'ма и волов'ма,
По два новца на данъ да му буде, 150
Кои теше брадвом' и сѣкиромъ,
Сребрн' новацъ на данъ да му буде,
И свиѣма леба биѣлога
И по чашу вина руменога,
Све по чашу о свакомъ оброку. 155
Тако сада, Петре Неимаре,
Опреми се у Ђрцеговину,
Да одпочнеш' свету задужбину.“
Неимаръ се кралою поклоніо,
Па на путъ се онъ одма спремио 160

Са своје три стотине друга,
Драгій побро, у Ерцеговину.
Краль му е іошъ 'вако говоріо:
„Гради, Петре, свету задужбину,
„По вештини штогодъ лепше знадеш', 165
„Одъ камена штогодъ тврђе можешъ,
„Єръ као што пословица вели:
„„Одъ камена никомъ ни камена.““
Оде Петаръ у Ерцеговину,
Краль продужи почето веселъ, 170
Са господом' одъ землѣ Србіє
Садъ почеше напіят' здравице
Напјати за сретна почетка,
И сретнія іоште довршетка,
Разлежу се пѣсме млога лѣта“ 175
А и проста србска пѣванія.
„Ко у здравлѣ руйно вино пие
„Све му здраво и весело было
„Домаћине, све у твоє здравлѣ!“
Ево, Србе, твога обичая 180
У средъ двора краля и владара
И злаћана нѣговога стола,
Ће с' народне просте пѣсме оре;
Ориће се докле е Србина
А и србске крви и колена, 185
Єра правый Србинъ докъ е Србинъ
Никадъ неће хтети презирати
Народности миле обичає,
Па се служит' и узимат' туђе.
Кадъ весело краљу прославіо, 190

Са господомъ онъ се опростио;
Сви одоше своимъ дворовима,
Краль остаде у Приштини своіой.
Тако прође и година дана
Одъ кралѣвогъ с' господомъ растанка, 195
Кнѣигу пише Петаръ Неимаре,
Кнѣигу пише изъ Ерцеговине,
Те в шалѣ биѣлой Приштини,
На колѣно кралоу Владиславу;
У кнѣизи му 'вако говораше: 200
„Владиславе, светлый сръбскій кралоу!
„Наредбу самъ твою извршио,
„Задужбину сасвимъ доградіо,
„У лепоти што самъ болѣ знао,
„У тврдоћи што више могао; 205
„Доћи, кралоу, у Ерцеговину,
„И биѣлой цркви Милешеви.“
Краль Владиславъ када в видіо,
Да в бѣла црква довршена,
На ма ситне кнѣиге накитіо, 210
Свой господи сръбской оправіо,
И сръбскиѣмъ дванаѣсть владика,
Сви да дођу бѣломъ манастиру
Милешеви у Ерцеговини,
О Спасону свиѣтломе дану, 215
Христовоме светломъ вознесеню,
Да биѣлу тадъ освете цркву.
Кадъ в кралоу кнѣиге разаслао,
И самъ в се на путь опреміо,
И са ньиме архіерей Савво, 220

Са овима оближня господа,
И оближњи србски свети отци;
Сви одоше у Ерцеговину,
Богомольи, новомъ манастиру,
Владислава краля задужбини; 225
Милешеве кадъ су дошли близу,
Онамо га дочека господа,
Съ неколико србски дуовника,
Кадъ дођоше ту се наместише
У биеле око цркве дворе; 230
Мало време ту се одморише,
Быя Вторникъ а по томъ Сриѣда,
За Сриѣдомъ освиће Четвртакъ,
И Спасово светло Вознесенѣ;
Текъ зорица што помоли лице, 235
На биеломъ новомъ манастиру
Зазвонише звона и хомбала,
Зазвонише, службу обявише,
Млогій народъ ту се искупіо,
Да са своимъ кралѣмъ весели се 240
На таковой святой светковини.
Боже милый, на свему ти вала!
Када србскій архієрей Савва
Обуче се съ дванаестъ владика,
Дивна служба быя и велика 245
Вишнѣмъ Богу одъ целогъ народа
И светлога краля и владика,
Све уѣдно и топле молитве,
Пошиляне заръ на услышанѣ,
Да имъ Вышній свой благословъ даде. 250

Кадъ биељу цркву осветише,
Свету службу Богу одслужише
И одатле на обѣдъ одоше,
За кралѣвске злаѣне астале,
Посѣдаше еданъ до другога, 255
По старѣшству гди е за когъ мѣсто,
Посѣдаше па се прихватише,
И руменогъ винца напоише;
Неколико с' дана веселише
И свечаность ову проводише, 260
Па се потомъ лепо опростише,
И светломъ се кралоу поклонише;
Свакій оде своме бѣломъ двору,
Краль Владиславъ у Приштину своме,
У лиѣпомъ мѣсту питомоме, 265
У широкомъ полю косовскоме.
Ево, Србе, пѣсма одъ мен' пѣвца,
Твоя пѣсма одъ твога народа,
Срби браћа и србска дружина,
Кадъ се диже света задужбина, 270
Бѣла црква звана Милешева,
Драгій Србе, у Ерцеговини,
Одъ свиетлогъ краля Владислава
А за споменъ роду и потомству.
Сада стое само развалине, 275
Ће е была света задужбина,
Срб е клета разорила рука,
Горка е ню дуго тукла мука!

П Ъ С М А 21.

Смрть св. Савве Неманьића, просветителя
србскогъ, и преносъ моштию нѣгови изъ Трнова
у Бугарской, у манастирь Милешево у
Ерцеговини.

Боже милый и Богородице!
Юшъ да видишъ чуда великога!
Санъ усніо кралю Владиславе,
Чуданъ санакъ а у чуданъ данакъ,
Лицемъ, брате, на Богоявлѣнѣ, 5
По обѣду кадъ се одмарао;
Санъ усніо и у сну видіо,
Да є быо у бивлой цркви
Па да се столъ онда залюляо
Светога Савве лозе Неманьине, 10
Залюляо и преваліо се.
Краль Владиславъ кадъ се пробудіо,
Онъ се смерно онда прекрстіо
И вишиѣму Богу захваліо,
Некъ све буде ко што онъ нареди. 15
Мало време за дуго небыше
Аль ето ти єднога скоротече
Изъ лиєпе землѣ Болгаріє,
Изъ Трнова града бивлого,

Одъ Іована краля бугарскога, 20
Владиславу кралю одъ Србіє,
Ће биєлу кнѣигу дониєсе.
Кнѣигу чита кралю Владиславе,
Кнѣигу чита одъ землѣ Бугарске,
Па кадъ види шта му кнѣига каже, 25
Што му пише шуракъ изъ Бугарске:
„Милый зете, Владиславе кралю!
Радъ бы самъ ти добре казат' гласе,
Аль другчіє неумемъ казати,
Него, зете, што се догодило, 30
Стриць твой Савва кадъ се повратио
Изъ Азіє преко Цариграда,
Узгредъ в се кодъ мене свратио,
И лиєпо мене поодио,
Неко време у момъ двору быо. 35
Самномъ быо здраво и весело,
И на празникъ на Богоявленѣ,
Воду светивъ, онъ є окропио,
И водицомъ светомъ запоио;
Истога дана а после обѣда 40
Разболе се србскій архиєрей,
А бугарскій врлый приятелю,
Стриць твой Савва, свію просветитель;
Седамъ дана онъ є боловао,
Осмога дана мене є дозвоао, 45
После мое обичне посѣте,
Дозвао ме па ми наручію,
Пріятельски мене замолио,
Што-й црквены утварій купио,

Осимъ што є нама поклонію, 50
Ди се оно све остало пошлѣ
Теби, зете, у землю Србію.
Кадъ є мене тако замолю,
Онъ се самномъ лепо опростио;
Любавъ, слогу свима наручію, 55
То изусти а душу испусти. *)
Милый зете, кралоу Владиславе!
Я самъ нѣга лепо саранію,
У Трнову престолноме граду,
У биелой мученика цркви, 60
Међу тиме, я те братски тѣшимъ,
Да ти небы штогодъ жао было,
Што му ниси на спроводу быо,
Та, я самъ га тако опремію,
И самъ да си овде самномъ быо, 65
Ништа болѣ небы могло быти.
Спроводъ, зете, овакій є быо:
Напредъ сасвимъ пола градске войске,
Са заставомъ државе Бугарске,
За заставомъ и реченомъ войскомъ 70
Тадъ су ишли ѣаци и баряци,
За овима шесть наши владика,
После овы та мртвачка кола,
И на ньима светогъ Саве тѣло,
И за овимъ други шесть владика, 75
А за ньима идо я съ краљицомъ

---

*) 14. Януара 1237. год. умро є у Трнову граду бугарскомъ.

И кралѣвска цела породица,
А за овомъ войводе, сердари,
И кнезови одъ землѣ Бугарске,
За овима множество народа 80
Све отмено и веѣга реда,
За овиѣмъ половина войске,
И тако є пошла пратня редомъ
Одъ биѣлогъ кралѣвскога двора,
До у свету мученика цркву.“ 90
Кнѣигу чита србскій краль Владиславъ,
Кнѣигу чита грозне сузе рони,
Сузе рони, а крозъ плачъ говори:
„Јо! мени! до Бога єднога!
Где намъ умре просветитель Савва, 95
У Трнову граду бугарскоме,
Осимъ свога милогъ отечества;
Гди никога одъ свогъ рода нема,
Ни одъ рода нити одъ народа,
Да му буду на последнѣмъ часу, 100
И последнѣ даду целиванѣ.
О! тужно є, до Бога єднога,
Мртвомъ тѣлу нашегъ добротвора,
Врло было кадъ су запояли:
„Придите вы сродници и знанци, 105
Последнѣ му дайте целованѣ!“
Јо! тужанѣ! шта є дочекао?
Да му нико одъ свога народа,
Нитѣ одъ рода ту се недесіо,
Кои бы му тугу ублажіо, 110
Што на страни онѣ се преставіо

Яо! тужанъ! шта самъ дочекао?
Што ми ние онъ у двору умро?
У пола ми жалость небы была,
Да самъ му я очи затворио, 115
И земљице на лице метнуо.“
Целый дворъ е жалость обузела;
Краль Владиславъ заповестъ издао
Свима србскимъ дванаестъ владика
Да се свуда парастоси држе, 120
Спомень душе свогъ просветителя.
Кадъ е кралю ово наредію,
У двору е саборъ учинію
Одъ дванаестъ србские владика,
Одъ кнезова и одъ воєвода, 125
Одъ сердара, земальски главара,
Одъ господе и господичића,
Изъ прекрасне те државе србске.
Кадъ е кралю саборъ учинію,
Свима е онъ онда говорію: 130
„Ой господо! Бани и Квезови!
Воєводе, одъ замлѣ главари,
И вы србски дванаестъ владика,
Радъ бы было и васъ упитати,
Желю мою с' вашом' сєдинити; 135
Радъ бы было я тѣло пренети
Савве србскогъ Архиепископа
Да му нису кости осимъ Срба
И на страни изванъ отечества,
Него да су у држави србской, 140
Међу Србма и у домовини

У лиєпой светой задужбини,
Милешеви, бѣломъ манастиру,
Да с' донесу и тамо саране,
Гди ће моћи вѣчно почивати 145
И гди ће му Срби доодити,
Доодити, гробъ му поодити,
Поодити, мошти целивати,
Омлађини своіой казивати,
Да ту лежи просветитель Савва, 150
Кои први Србе просветіо,
И кодъ нѣи є вѣру утврдіо;
За Србство се онъ много трудіо,
Труда свога онъ нѣе штедіо,
Докъ є мило свое отечество 155
Колико се може просветіо.
Я бы радо, о драга господо!
Стрица мога амо прено тѣло;
Милогъ нашегъ светителя Савве,
Само ако Бугари допусте, 160
Но се надамъ у мога шурака,
У шурака краля бугарскога,
Да ми молбу онъ одрећи неће:
Зато мислим', о господо моя!
Да му пошлѣмъ одъ насъ посланике, 165
И то нашу свѣтлу кральицу
И милога брата Драгослава,
И са нѣима шесть србски владика,
Да отиду кодъ краля Іоанна,
У Трново главный градъ бугарскій, 170
Да му желю мою исповеде,

Па ако ми то Бугари даду,
Кральица ће књигу одписати,
Скоротечу до мене послати,
Да се знадемъ по томъ управляти.“ 175
Кадъ готпода ривчъ саслушала,
Сви ко вданъ кралою свомъ рекоше:
„Свѣтлый кралою! тако нека буде,
Желя твоя и желя є наша,
Да се свето ту донесе тѣло.“ 180
Посланике краль є оправію,
А остальй саборъ распустію.
Посланици кадъ се оправише,
Са светлимъ се кралѣмъ опростише,
Опростише и поклонише му се, 185
У Бугарску землю отидоше.
Мало прође а посланство дође
У Трново, бугарску државу,
И свиетломъ двору кралѣвومه.
Краль Іованъ ій лиєпо примію 190
И у двору своме дочекао;
Када сутра бѣо данъ освану,
Данъ освану и сунце ограну,
Посланици кралою отидоше,
Одъ краля му књигу предадоше, 195
Кадъ є кралою књигу проучію,
И видію шта му књига каже,
Окрете се, па посланству рече:
„Я се кланямъ молби зета мога,
Зета мога, свѣтлогъ вашегъ краля, 200
И даєм' му братско дозволенѣ

Да онъ свето може носит' тѣло
Свога стрица Арх'ерея Савве.
Кадгод оће нека га пренесе,
И я љу му у помоћи быти, **205**
Свето тѣло честно одпратити
Одъ Тунова престолнога града,
До Софіе града биєлога,
Што се болѣ и сѣйніе може.
Краль Іованъ є кнѣигу оправіо **210**
У Приштину кралоу Владиславу,
Да є молбу нѣгову приміо,
Свето тѣло носит' дозволіо,
Да ље собомъ исто испратити,
Одъ Трнова до Софіе града. **215**
Посланство ље быти дотле овде,
И самномъ ље тѣло спроводити,
Само докъ ты тамо распоредишъ,
Распоредишъ и спроводъ наредишъ.
Кнѣигу даде своме скоротечи; **220**
Носи кнѣигу у бѣлу Приштину,
На колѣно кралоу Владиславу.
Кадъ є краль кнѣигу оправіо,
Распоредъ є онда учиніо,
Да му дођу бугарске владике **225**
И господа одъ државе целе.
Кадъ є кралоу ово наредіо,
С краљицом є и сѣбским' посланством,
Отишао у биєлу цркву
У ту свету цркву мученика, **230**
Те гробъ Сѣбљи свогъ просветителя

Поодише, сузама полише;
Кадъ се ситы Србљи наплакаше,
Светителя гробъ су цѣливали,
Па са кралѣмъ у дворъ повратили, 235
Мало време, за дуго небыло,
А ето ти бугарски Владика,
И господе одъ држиве целе,
Воєводе, Бани и Кнезови,
И Сердари, одъ землѣ главари; 240
Сва господа кадъ се искупила,
Краль бугарски саборъ учиніо
И господи онъ є изявио,
Зашто ій є на саборъ сазвао.
Кадъ є кралю тако изявио. 245
Онъ є саборъ мало одпустио,
Да почину и да се одморе,
Док' му кнѣига из' Србіє дође
Одъ свиѣтла Владислава краля. —
Скоротеча у Приштину дође, 250
Даде кнѣигу кралю Владиславу;
Кадъ є кралю кнѣигу проучіо,
Наредбу є одма учиніо
И Іовану бугарскоме кралю
Ситну кнѣигу онъ є написао, 255
У кнѣизи му поздравля и явля,
Да ће одсадъ за петнаѣсть дана
У Софію на сусрѣтъ изићи,
Свето тѣло онде дочекати.
Мало време, за дуго небыло, 260
Скоротеча у Трново дође,

Светломъ кралю кнѣигу є предао,
Кадъ є кралѣ кнѣигу проучіо
И видіо шта му кнѣига каже,
Одма зовне све свете Владике 265
Одъ Србіє и землѣ Бугарске,
Па є кралѣ нѣима беседіо;
„Чувте л' ме, господо Владике!
„Идите вы у быєлу цркву,
„Те велико читайте бденіє, 270
„Извадите мошти светителя,
„Одъ Србіє светогъ оца Савве.“
Све Владике онда отидоше,
И велико бденіє држаше,
Светителя мошти извадише 275
И на средѣ ій цркве намѣстише,
Намѣстише па ій целиваше.
Краль бугарскій пратню наредіо,
Напредѣ сасвимѣ половина войске,
А за нѣоме ѣаци и баряци, 280
За баряци быя нареѣено
Духовенство и мирско свештенство,
За овима шесть србски Владика,
За Владикамѣ мртвачка су кола
И на нѣима светителя тѣло, 285
За колима дванаєстѣ владика,
Шесть бугарски и толико србски,
После нѣи є кралю одѣ Бугарске
Са сестрицом' том' србском' краљицомѣ,
И великимѣ кнезомѣ Драгославомѣ; 290
Иза тога сва друга господа

Одъ Бугарске землѣ племените,
За господомъ многи народъ бѣше
И за овимъ воинство иѣаше;
Па тако ѣ пратня се кренула, 295
Одъ Трнова кадъ ѣ полазила
И тимъ редомъ све ѣ спроводила,
До Софіѣ тѣло допратила;
Кадъ ѣ спроводъ Софіи приспео,
Изишло ѣ мало и велико, 300
Те да види чудо превелико,
Такве пратнѣ дотле невиѣене;
У томе ѣ пратня веѣъ приспела
До у бѣлу у Софіи цркву,
Онде свете мошти оставише. 305
Мало време затимъ постаяло,
А ето ти краля Владислава
И са њиме многолюдна пратня,
Изъ Србіѣ землѣ поносите,
У Софію граду кадъ стигоше 310
И у полю конакъ учинише;
Кралѣви се ту садъ састадоше,
Зетъ и шуракъ ту се поздравише,
И моштима у цркву одоше;
На изменце сви Срби идоше, 315
Светителя мошти целиваше,
Па у станъ се опетъ повратише.
Када сутра бѣлый данъ освану,
Данъ освану и сунце ограну,
Бугарска се пратня опремила, 320
Светителя мошти пониѣла;

Изъ Софіє кадъ є изнєла
У широко полъ око града
Србской пратњи кадъ се приближила,
А ова є у паради была, 325
Свете мошти чекала да прими.
Распоредъ є вако изгледао:
Напредъ иде земальска коньца,
За коньцомъ ђаци и барици,
А за овимъ упарађено є 330
Духовенство и мирско свештенство
И са њима жезлъ светителя,
А за жезломъ круна владическа,
И за овомъ шесть србски владика;
За овима мртвачка су кола, 335
На колима светителя мошти,
За колима архиєрей Арса
И са њиме дванаџсть владика
Кое србски а кое бугарски;
За овима краљ є и краљица, 340
Краљ Владиславъ съ два брата рођена,
Драгославомъ а и Предиславомъ;
За њима су бани и кнезови,
Воєводе, земальски главари,
И остала сва господа србска, 345
И множество србскога народа,
После свию земальска коньца.
Кадъ се вако пратња наредила,
Бугари су Србе испратили
До по поля софійске ширине; 350
Краљви се ту садъ опростише,

Опростише па се излюбише;
Коняничке трубе затрубише
Свештеници поят' започеше
Скорбним, тужним и жалостним гласомъ.
Ту не быя србскога юнака,
Кои сузе нив проливао,
За своимъ тымъ просветителѣмъ.
Тако онда краль Владиславъ рече,
Кадъ є мошти стрица целивао, 360
Сузе рони а крозъ плачь говори:
„Милый стриче, просветитель Савво!
Ни пола ме сада жао ние,
Бр' те носимъ драгой домовини,
Светой цркви нашої задужбини, 365
Да нележишь одъ рода удалѣнъ,
Туѣа земля голема є туга.
У то доба у Пироту граду
Они быше и ту преноћише,
Сутра данъ се на путь опремише, 370
И на конакъ у градъ Нишь доѣоше,
А изъ Ниша полѣмъ добричкнѣмъ,
Прек' Добрича поля широкога,
На Топлицу воду достигоше
Ономъ беломъ светомъ манастиру, 375
Манастиру светогъ Николая,
Што подиже старый краль Неманя;
И ту ноћцу єдну преноћише,
Сутра данъ се на путь оправнше,
И у Баньску малу доодише, 380
И ту єдну ноћцу преноћише;

Одатле се сутра подигоше,
У Ђурђеве Стубове дођоше,
Едну ноћцу и ту проведоше,
Сутра данъ се од'тле подигоше, 385
И Сѣници на конакъ дођоше;
Преноћише па се оправише
Доодише на риѣци Лиму,
Доездише, па ту преноћише,
Сутраданъ се на путъ оправише, 390
Лимъ риѣку на ма' пребродише,
Милешеви цркви већъ стигоше
Свете мошти средъ цркве смѣстише,
Намѣстише у биѣлу цркву;
Седамъ ноћи бденія држаше, 395
Савъ околный народъ поврвіо,
Поврвіо па се поклоніо,
А и свете мошти целивао,
И последнѣ свое подворенѣ
Да учини свомъ просветителю, 400
Ко и прие што му е чиніо,
Милешеви кадъ живѣ доодио
И са кралѣмъ цркву осветіо.
Кадъ е кралю мошти положио
У биѣлу Милешеву цркву, 405
Спасовога светлогъ Вознесеня *)
Майци земљи на веки предао,
Краль е онда саборъ распустіо
И свештенство лепо обдаріо,

---

*) У Милешеву е храмъ цркве Спасов-данъ-

Особито онда свете отце 410
Панагіямъ одъ сребра кованимъ;
Сви одоше своимъ дворовима,
Краль отиде съ госпођомъ краљицомъ,
Драгій Србе, у свою Приштину.
Мошти Савве у Ерцеговини, 415
У биѣлой цркви Милешеви,
Коя лежи близу реке Лима,
А недомакъ града Приѣполя,
Недалеко одъ старе Србіе,
Тако сада, побратиме, зване 420
Преко ладне оне реке Лима,
На веквеки оста да почива,
И сада бы онде почивао,
Да неверникъ ние га дирао
И да мошти ние одниео 425
На Врачару и ту ий спалио,
Синан-паша да га Богъ убиѣ,
Са іолдашомъ званимъ Беглер-бегомъ,
Кои 'но є Христа Спасителя
Преварио, па га оставіо, 430
Христіянску вѣру погазіо,
Муамеда свеца загрліо,
Люта гуя онаке грлила,
А земля имъ кости изметала,
Божиєга лица невиђели. 435

П Ъ С М А 22.

Смрть краля Владислава, Неманьића IV.,
1237. год., и крунисанъ Драгослава, Неманьића V.

У ияду и дѣне стотине
Триѣстъ седме христове године,
Разболе се краљу Владиславе,
Одъ Србіѣ землѣ племените,
Кралѣвине Србства поносите, 5
У Приштини граду биѣлومه,
У лиѣпомъ двору кралѣвскомѣ,
Разболе се претешком болешћу,
Боловао више неделѣица;
Кадъ Владиславъ тужанъ и жалостанъ 10
Већъ видіо да му болѣ нѣ,
И да му се конацъ приближіо
Како очи заклопит' неможе
А да дѣда и оца невиђа.
И ови му заспати неѣаду, 15
Но зову га да онъ къ њима иде
Предказуюћ' да се приготови,
Док у знаню саборъ да позове.
Круну свою и србско кралѣвство,
Да ій преда брату Радославу, 20
Великоме петом' Неманьићу.

Краль Владиславъ кадъ се пробудіо,
Светогъ отца себи є позвао,
Светогъ отца брата Арсенія,
И драгога брата Драгослава 25
Па є нъима редомъ казивао,
У болести шта є предвиђао,
Како ли є вазда уснивао,
И да мора млађанъ умриєти.
Єр є тако яко изболео, 30
И по свему много ослабіо.
Кадъ су они краля саслушали,
Братъ Драгославъ грозне сузе рони,
Ядикуюћ' овако говори:
„А вай! мени! до Бога милога, 35
Какавъ то гнѣвъ на дому Неманѣ
Вишњим' Богом' напуштенъ є самим'?
Пре два лета изгубисмо брата,
Драгогъ брата краля Радослава,
А пре краткогъ времена и стрица, 40
Нашегъ милогъ светителя Савву;
Садъ на смрти и другій братъ лежи,
Краль Владиславъ са смрћу се бори
Текъ што душомъ издануо ние;
Оба брата, оба србска краля, 45
Неимаю одъ срца порода,
Предиславъ се закалуђерио.
Я се млађанъ нисамъ оженіо.
Боже милый, тако рећи морамъ:
Заръ є твоя, Боже, света воля, 50
Неманъино да с' угаси племе.“

Докъ в сузе Драгославъ ронио,
Светитель в краля пречестіо.
Свету тайну кадъ в краль приміо:
Наредбу в одма учиніо, 55
Преко свога брата Драгослава,
Да се саборъ што пређе сакупи
У Приштини граду престолноме,
Сви да дођу Бани и Кнезови,
Све войводе, одъ землѣ Сердари, 60
Сва господа и господичићи,
И са њима све србске Владике,
Да са кралѣмъ риечь проговоре,
Да се виде и да се опросте,
Ер он боланъ на постельи лежи. 65
Драгославъ в кнѣиге разаслао,
Краљ Владиславъ њѣга в дозвоао,
И завѣтъ му свой онъ оставіо,
Драгославу брату говоріо:
„Ако, брате, Божя буде воля, 70
Да я болестъ преболетъ немогу,
Но к'о човекъ да морамъ умрети,
Ты ћешъ мое тѣло одниети,
Драгій брате, моіой задужбини,
Манастиру беломъ Милешеви, 75
Милешеви у Ерцеговини;
Па ћешъ мое тѣло саранити,
Кодъ нашега стрица положити,
Ће но желимъ вѣчито остати.“
Кадъ в краљу све то наредіо, 80
Одъ себе ій на ма одпустіо,

А самъ е се мало наслонію.
Наслонію да б' се одморію.
Мало време задуго небыло,
Скупила се сва сръбска господа, 85
У Приштини граду престолноме,
У биеломъ двору кралѣвскоме;
Сва господа и господичићи,
Сви Банови и сръбски кнезови,
Све войводе, одъ землѣ главари, 90
И са њима дванаестъ Владика;
Сви су лепо краля поодили
И съ њиме се лепо опростили.
Краль Владиславъ риечь прозборію:
„Ой господо од' землѣ Сръбіє, 95
Одъ Сръбіє землѣ племените,
Кралѣвине наше поносите,
Драги мои, я самъ васъ позвао,
И на саборъ овде икупію
Да вамъ волю последню искажемъ; 100
Послушайте што ѣу да вамъ кажемъ:
Слогу, любавъ и послушность сваку,
Свакій Сръбинъ да испуни таку,
Свету дужность своєе отечеству,
А пристойно сръбскоєе юнаштву.“ 105
Іош' им' стаде вако говорити:
„Я самъ данасъ яко оболію
И сувише снагом' ослабію,
Може быти да ѣу умриєти,
Краль е смртанъ ко' и други люди; 110
Ако драга одъ землѣ господа,

По случаю я умремъ сада
Одъ болести у кою самъ пао,
Зато се я сада съ вама праштамъ,
Вѣрность кралою и свомъ отечеству, 115
Слогу, любавъ я вамъ наручуемъ;
Да слушате вашегъ новогъ краля,
Драгослава петогъ Неманьића.“
Млого е се кралъ Владиславе
Усиляо докъ е говоріо, 120
И са свима докъ се опростио;
Кадъ е кралою све то учиніо,
И последню риечь изустіо,
Онъ е свою душу изпустио (1237. год.)
Плачь и туга дворъ су обузели, 125
Особито брата Драгослава,
Драгослава, брата Предислава;
Ко е ово двоє погледао,
Ние мого срцу одолѣти,
Да сузама неороси лице, 130
Како тужи за братомъ рођенимъ,
Владиславомъ кралѣмъ одъ Србіе.
Краль Владиславъ кадъ се преставіо,
Краль Драгославъ саборъ отворио,
На кралѣвскій вѣнчао се престолъ, 135
У Приштини граду биелومه;
Кадъ е круну Драгославъ приміо,
Сабору е вако говоріо:
Драга моя господо државна,
Кадъ е 'вако прилика донела: 140
Те самъ милогъ брата изгубіо,

И с њиме се навеки растао;
Остае ми сада испунити
Завѣштанѣ, што е учиніо:
Да кралѣво однесемо тѣло 145
Задужбини краля Владислава,
Милешеви у Ерцеговину.“ —
Светога Савве србскога кнежевину
Кралъ Драгославъ пратню распореди,
И сву србску господу нареди;
Напредъ иѣи пола войске рече, 150
Са барякомъ светога Неманѣ;
А за войскомъ ѣаци и свештенство,
За ѣацима шесть србски владика;
За овима два млада войводе,
Грбъ носеѣи Србскиє земаля, 255
А за грбомъ та мртвачка кола,
На овима светлогъ краля тѣло,
За колима србскій светителю,
Светителю србскій Арсеніє,
Са своіє шесть србски владика, 160
За овима удова краљица,
А са своя два млада девера,
Драгославомъ кралѣмъ одъ Србіє,
Предиславомъ*) младимъ калуѣеромъ,
За ѣима е сва господа србска; 165
Сви кнезови, Бани и Войводе,
Сви сердари, одъ землѣ главари;
И за овимъ васъ остальї народъ.

---

*) Давидомъ

За народомъ половина войске,
На црквама звона зазвонише, 170
Па се онда пратня оправила
Одъ Приштине града биєлога,
Одъ Косова поля широкога,
Милешеви у Ерцеговину.
Кадъ су дошли бѣломъ манастиру, 175
Владислава краля задужбини,
Ту му тѣло опояше славно,
И последный путь га целиваше,
И матери земљи предадоше,
У бѣлой га цркви саранише, 180
За три ноћи бденія чинише,
Светомъ храму ту се поклонише;
Съ кралѣвимъ се гробомъ опростише
И за свагда нѣму захвалише.
Богъ да прости краля Владислава, 185
А да живи краля Драгослава,
Драгослава названогъ Стефана,
И петога великсгъ Уроша,
Неманьиногъ врснога унука.

П Ъ С М А 23.

Влада краля србскогъ Драгослава, Неманьяћа V.,
коя е Маџарима помоћъ давао противу краля
ческогъ Отохара.

Садъ послушай, драгій побратиме!
Ой Србине, наймиліе име!
Шта си некадъ, Србине, вредіо,
Какавъ ли си ты у снази быо,
Твомъ суседству помоћи давао, 5
Одъ напасти ты си га браніо,
Садъ послушай шта ћу ти казати,
Ко упамти неће се кајати:
Свадили се Чеси и Маџари,
Завадили па су ратъ водили, 10
Еданъ другомъ землѣ пустошили,
Бѣднѣй народъ немило плѣнили;
У велику завргли се кавгу,
Изоближня та оба народа;
Како су се тешко завадили, 15
Силну войску они покупили,
Па кадъ су се удариле войске
Ческа войска маџарску надбида,
И маџарскогъ краля притеснила;
Кои кадъ се у невољи нађе, 20

Кнѣзю пише кралу Драгославу,
Одъ Србіє землѣ племените,
Драгій побро, великомъ Урошу,
Кралу србскомъ, петомъ Неманьићу,
У кнѣзи му вако говораше: 25
„Свѣтлый брате! одъ Србіє кралу,
Данасъ ми є голема неволя
Одъ оближнѣгъ народа Ческога,
И нѣговогъ краля Отохара,
Кои ме є яко притѣсню, 30
Землю мою отет' наумію,
Єрбо се онъ яко осилію;
Незнамъ шта бы съ нѣме учинію,
Зато тебе к'о брата позивамъ,
Буди мени данасъ у помоћи 35
Одбрани ме одъ Чеха помамны,
Заямъ ѣу ти лиєпо вратити,
Твоє Србе и мое Мацаре
После мислимъ лепо побратити;
И онако наше приятельство 40
Садъ іошъ болѣ нека се утврди
Међу Србма и моимъ Мацар'ма“
Кадъ є тако кнѣзю нажитію,
Найпосле є кралу говорію:
„Садъ поити, кралу одъ Србіє, 45
У помоћъ ми, ако Бога знадешъ,
Да ме небы Чеси савладали
И мацарскій престолъ превалили.“
Кадъ є кралу кнѣзю ту примію,
Понуде се лепо приватію, 50

Силну свою войску сакупіо,
У мацарску землю поитіо.
Кадъ в близу до Будима быо
Краль мацарскій на дурбинъ смотріо,
Да му сръбскій краль у помоћъ иде, 55
И увѣренъ да ние превара
Подалеко предъ нѣмъ изшетао;
Руке шире у лице се любе,
За добро се упиташе здравлѣ.
У то доба у градъ уѣздише, 60
Па сѣдоше за софру преправну
Те се руйногъ напоише вина.
Одатле се войске подигоше,
Едно сръбска а друго мацарска,
Предъ сръбскомъ в великій Уроше, 65
Предъ мацарскомъ кралю одъ Мацара;
Кадъ су близу Ческе землѣ были,
Краля ческогъ у бою надбили
Да миръ иште нѣга принудили,
Сва троица у Бечъ се поврате, 70
И онде су мира углавили,
Па се онда лепо опростили;
Краль Теохаръ оде Златномъ Прагу,
Кралю сръбскій оде са мацарскимъ,
Побратиме, томъ Будиму беломъ; 75
Ту сѣдише неколико дана,
Докъ се войска, побро, одморила,
Одморише коньи и юнаци;
Опрема се кралю одъ Сръбіє,
Да онъ иде дичной домовини, 80

Нѣга прати кралѣ одѣ Маѣара,
Пратио га и до Београда,
Кралѣви се овде опростише,
Опростише па се растадоше;
Кадѣ се стаде войска опраштати, 85
Една другой захвалность давати,
Дивота е было погледати,
Слога, любовь шта чинити може,
Благый нама ты помози Боже!
Ето, Србе, шта си некадѣ быо, 90
За Маѣарску крвь си свою лио,
Одѣ Ческе си тронѣ іой избавіо,
Благодетный мирѣ іой утврдіо,
И у Бечу таковѣ заключіо.
То Маѣари нису заслужили, 95
Кадѣ се сетишь шта су ти чинили,
Шта чинише Мирко (Емерикѣ) и Андрија,
Завадили, вражду заметнули,
Завадили два брата рођена:
Неманьиѣа Вука и Стевана (првовенч.) 100
Пре и потомѣ землю нападали,
Зло ти радеѣ нису дослужили;
Аль ты, Србе, по твоѣмѣ обичаю,
Чинитѣ добро то си навикао,
Ма ти ово и злимѣ се вратило.— 105
Така некадѣ времена су была,
Кадѣ юнаштво безѣ просвете влада;
Садѣ идемо да сѣ болѣмѣ надамо,
Заеднички одѣ зла да сѣ бранимо,
И у пажњи юнаштво тражимо! 110

П Ъ С М А 24.

Женидба краля Драгослава, Стефана Уроша,
Неманьића V, званогъ Великогъ.

Кадъ се жени кралю Драгославе,
По имену Неманьићъ Стеване,
Петый кралъ великій Урошу;
У Латина запроси девайку,
Одъ латинскогъ цара источнога *) 5
Византискогъ цара Балдуина,
Балдуина цара одъ Латина,
Францускиню Елену девайку;
Краль е проси и царъ му е дае;
Краль испроси по кнъигамъ девайку, 10
Прстенъ ставля, свадбу уговара
За тридесетъ биелие дана,
Докле кралю искупи сватове,
Сву господу одъ землѣ Србіе,
Сву господу и господичиће, 15
Све войводе и србске кнезове,
Све сердаре одъ Срба главаре,
У Приштини, мѣсту поносноме
На Косову полю широкоме,

*) Цариградскогъ

И докъ царе допрати девојку 20
Одъ биѣла града Цариграда,
До границе одъ землѣ Србіє,
И одатле до Приштине града,
Где ће краљу примити девојку.
Кадъ овако свадбу углавише, 25
Стаде царе опремат' девојку,
Краль одъ Срба купити сватове;
Докле царе спреміо девојку,
Дотле краљу скупіо сватове;
Кралѣвски се свати искупише, 30
Подъ Приштиномъ полѣ прекрилили;
У то доба пратиоци дошли
И довели Латинку кнегиню,
По имену Ђлену девојку.
Та каква є Латинка Ђленка! 35
Танка стаса а белы образа,
Веђе су іой морске пиявице.
Црне очи мрке трњинице,
Кадъ погледа ко да муња сѣне,
Чело іой є дукатъ амайлия, 40
А подъ грломъ сѣйна месечина,
Уста су іой шећерна кутія
Када збори ко да бисеръ брои,
Кадъ се смее ко' да сунце греє.
Кадъ є краљу девојку добыю, 45
Сватове є онда наредіо,
У биѣлу да полазе цркву,
Предъ свиєма млађани фифери,
За овима Ђлена краљица,

За Ђленомъ дворянке госпође, 50
За госпођам одъ Србіє кралю,
А за кралѣмъ сва србска господа;
Сва господа одъ землѣ Србіє,
За господомъ сви србски трговци,
За овима више занатліє, 55
А за нѣма одбрани кметови,
И найпосле савъ осталый народъ,
По старѣштву єданъ за другиємъ,
У биєлу цркву униѣоше.
Краль Драгославъ с' кральицомъ Ђленомъ 60
Пред' олтаромъ ту се обручише,
Арсеніємъ тадъ вѣнчани быше;
Одатле се, а у оному реду
Бѣломъ двору, побро, повратише,
И велико веселѣ чинише, 65
Лепо свое свате угостише,
Метоискимъ виномъ напоише,
И кралѣвски даромъ дариваше
Когъ яглукомъ а когъ бошчалукомъ;
Када ово веселѣ свршише, 70
Сватови се с' кралѣмъ опростише
И нѣму се лепо поклонише,
Дворовима своимъ отидоше,
Краль Драгославъ оста у Приштини
Са кральицомъ Ђленомъ Латинкомъ 75
Дивногъ створа госпођомъ прекрасномъ.
Краль Драгославъ у миру живіо
И с' кральицомъ дане проводіо;
Тако прође три године дана,
10*

Ал' кральица деце неимаше. 80
Краль Драгославъ у срцу тужіо,
Тужи, жали, никомъ неказує,
Само вишнѣмъ Богу се тугує,
Па му кралю на молитву паде,
Да му Вишній наслѣдника даде; 85
Богъ є кралю молитву приміо
И съ два мушка чеда обдаріо,
Имена имъ на светом' крштеню,
Одъ драгости а и одъ милости,
Драгій Србе, быше наречена, 90
Єдном Драга*) а другомъ Милутин',
Драгутином старіи се зваше,
Млађій братъ му Милутинъ быяше
Краль є свою децу неговао
И за престолъ србскій ій спремао. 95
Краль є Богу на томъ захваліо.
„Сопоћане“ цркву сазидао,
И храмъ Богу и светой Троици,
Кралѣвски є лепо подигао,
Задужбину роду оставіо, 100
Да се знаде, да се приповѣда,
Докле тече сунца и Србина,
Драгослава света задужбина.

---

*) Драга т. є. Драгутинъ.

П Ъ С М А 25.

Женидба младогъ Драгутина, Неманьића VI.,
наслѣдника престола кралѣвства сръбскогъ, са
маѣарскомъ принцезомъ Катариномъ.

Боже милый, на свему ти вала!
Жельно ти є кралю изгледао,
Милогъ сина докъ є дочекао,
Да му єдномъ за женидбу буде;
Када му є Драго дорастіо, 5
За женидбу млађанъ прстигао,
Краль Драгославъ єдва догледао,
Па за сина цуру испросіо;
Одъ сусѣда маѣарскога краля
Тако звана „Петога Стевана,“ 10
По имену лепу Катарину;
Србинъ проси Маѣаръ му є дає,
Прстенъ ставля, свадбу уговара
За петнаєстъ биєлиє дана,
Докъ сакупи кићене сватове. 15
Краль велико веселѣ чиніо,
Сву господу на свадбу дозвоао,
Сву господу и господске сине,
Одъ Србіє землѣ племените.
Сви сватови кадъ се искупили: 20

Опреми се кита и сватови
Одъ Приштине града биѣлога,
Низъ Косово полъ оно равно,
Одездише чувеномъ Будиму,
Кадъ су близу до Будима были, 25
У больи се они редъ ставише,
Дивота е свате погледати,
И на њима кадишли доламе,
И скерлете кратко порезане,
Како носе самурли калпаке, 30
Како яшу конъ халовите.
У томе већъ и Будиму граду
Додездише кићени сватови,
Гледале ихъ младе Мацарице
Гледале ихъ па су говориле: 35
„Боже милый, тебе буди фала!
„Срећна ти е та наша кнегиня,
„Нашегъ краля ћерка Катарина!
„Какавъ іой е диванъ младожня,
„Младожня Србинъ Драгутине!“ 40
У то доба у градъ удездише;
У биѣломъ кралѣвоме двору,
Драгій побро, конъ одяшише.
Лиѣпо ій Мацари примише,
Слуге конъ, слушкинъ оружъ, 45
Конъ воде у подруме донъ,
А юнаке на танане куле,
Па сѣдоше за софру готову,
Те се руйногъ напоише вина,
Вино пише, па се веселише, 50

По биѣломъ одаше Будиму.
Єдно ютро рано уранили,
Уранили окићени глумци,
Повикаше по Будиму граду:
„Спремайте се, кићени сватови! 55
„Опремай се, куме и старойко!
„Домаћине, изводи девојку!
У то доба девоячка майка
Изниѣла господске дарове,
Те лиѣпо свате даривала, 60
Когъ яглукомъ а когъ бошчалукомъ,
А њеверу коня и девојку.
Одатле се свати подигоше,
Маџари іѣ лепо испратише,
Докле Драву воду приѣћоше; 65
Пріятельи ту се опростише,
Опростише па се растадоше,
Маџари се Будиму вратише,
А сватови далѣ оправише,
У биѣлу Приштину доћоше; 70
Драгославъ іѣ кралѣ дочекао,
Са краљицомъ предъ нѣи изишао,
Милу снау и сина примише,
И у дворе своѣ уведоше;
Руке шире у лице се любе, 75
А Драгутинъ съ цуромъ Катариномъ
Родителѣ у биѣле руке.
Кадъ є сутра данакъ освануо,
Кралъ Драгославъ дѣцу є вѣнчао,
И велико веселѣ чиніо, 80

Драгій брате, за петнаѣсть дана;
Драгославъ се кралоу веселіо,
Драгутину сину говоріо:
„Када будемъ, сине, остаріо,
„За живота круну ћу ти дати, 85
„И тебе ћу на престолъ вѣнчати.“
Веселѣ су опетъ продужили
Велелѣпно и величествено,
У Приштини граду проводили;
Докъ веселѣ свадбено свршили 90
И сватове даромъ даривали,
Даривали па ій распустили,
Сватови се съ кралѣмъ опростили,
Па отишли своимъ дворовима,
Краль остао у Приштини своіой 95
Са свиѣтломъ своіомъ породицомъ,
Са кральицомъ и младомъ снаицомъ,
И са мушкомъ у двору дечицомъ.
Та е вила кадъ е свадба была
Пиевала, чашу наздравляла, 100
Сада пѣвунъ нама пѣсму каже,
Да л' се, побро, съ исторіомъ слаже?
Ко ми ово вѣровати неће,
Нека мени просто неодмеће!
Медакову читай исторію, 105
Описану за землю Србію,
Па ћешъ виђет' како она каже,
Да се пѣсма съ овомъ, брате, слаже.

П Ъ С М А 26.

Крваво кральованѣ Драгутина Неманьяћа VI.,
краля србскогъ.

Кличе вила съ високе планине,
Те дозивлѣ краля Драгутина:
„Зло ты сѣде на крвавый престолъ!
У з'о часъ си войску подигао
Противъ свога оца роѣнога 5
И на Гацкомъ нѣга побѣдио,
И са србскогъ престола свалио;
На крвавъ си попео се престолъ,
А твой бабо яде ядикуе
У Приморю, а у граду Драчи 10
Гди одъ яда наскоро свискао;
Великій си гриєхъ учиніо!
На што ти є твоя кралѣвина,
И остала србска госпоштина?
На што теби тай сав' кралѣв' престол' ? 15
Кадъ ты често превиѣашъ ту сенке
Правогъ краля, кога си свалио,
Оца твога яко увредіо,
Са Богомъ си савѣсть завадіо,
Миранъ неѣшъ ты у души быти 20
И на вѣки имашъ се мучити,

За грѣхове ты ћешъ се каяти,
И одъ Бога опроштай искати.“
Краль Драгутинъ када є дознао, 25
Да му є се отаць преставіо,
И на онай свієтъ отишао,
Отишао Богу на истину,
У иляди и двіє стотине
Седамдесетъ и друге године *)
Отаць, велимъ, краля Драгутина, 30
Триєсть и петъ владао година;
Краль Драгутинъ тѣло му донео,
У биєлу цркву сараніо,
Урошеву славу задужбину,
Сопоћани, манастиру дивный; 35
После тога онъ є кралѣвао.
Єдномъ беше кралю пошетао
Са господомъ и са великаши,
Проодаюћ' конѣ прояхаюћ'
Подъ Єлечомъ градомъ биєлиємъ; 40
Случило се кралю Драгутину,
Да є юнакъ са свогъ коня пао,
И ту єдну ногу саломіо.
Кадъ є кралю ногу саломіо,
Совѣсть га є мучити почела, 45
Што є свога отца увредіо,
Увредіо съ престола сваліо,
И у туђу землю отерао,
Гди одъ єда умрети морао.

---

*) Урошъ V. умро є 1272. год.

Краль Драгутинъ яко се каяо, 50
И млађега брата звати дао,
Да му на ма' у дворове дође,
Єрбо србскій кралоу Драгутине
Одкако се млаћанъ закралью,
У Дежеву онъ се премѣстио, 55
Зато што є Богу сагрѣшио,
И Урошу своме родителю,
Кога но є съ престола свалио
И у страну землю отерао.
Само онде да небы седіо, 60
И свакій данъ очима гледао
Место оно кудъ є отаць быо
И на србскомъ престолу владао.
Мѣсто човекъ може промѣнити,
Аль тимъ неће савѣсть ублажити, 65
Ублажити и успокоити;
Тешко ономъ кой савѣсть повреди,
И самогъ є Бога увредіо. —
Докъ є краля тако гризла савѣсть,
Братъ Милутинъ у дворъ му дошао, 70
Драгутину брату приступіо,
И крозь плачь є нѣму говоріо:
„Каква, брате, збы се то несрећа,
„Отаць умре, а ты ногу сломи?“
Драгутинъ му риечь прихватіо, 75
Милутину 'вако говоріо:
„Чуєшь ли ме, брате Милутине,
„Ето видишь да самъ я нашао
„Оно, брате, што самъ и тражіо;

„Више нећу седит' на престолу, 80
„Кога но самъ одъ отца отео;
„Ако јоште на овоме сѣдимъ
„И већи ћу я допасти яда.
„Но чу ли ме, брате Милутине!
„Ево теби мога царскогъ вѣнца, 85
„Узми, брате, па сѣди на престолъ,
„Та на престолъ родителя твога,
„Родителя и мога и твога. *)
„Кралюй, брате, дуго и за много,
„Брани, брате, нашу отачбину, 90
„Кои годъ бы на ню насрнуо,
„Драгій брате, да те Богъ укрѣпи,
„И духъ свѣтый нека те закрили.“
То изусту и мачъ брату даде,
Свой кралѣвскій, когъ саборно паше. 95
Ту се браћа лепо излюбише,
Краль Драгутинъ с' кралѣмъ Милутиномъ,
Краль Драгутинъ съ неколик' боляра,
И са своіомъ миломъ Катариномъ,
Оде право равнومه Сриѣму. 100
Сриѣмъ Мачву себи оставіо:
У Дебрцу до Савве живіо,
У Биоградъ кадкадъ долазіо,
Съ Браничевомъ онъ є управляо,
Єрѣ є за се и то задржао, 105
Краєви тиѣмъ є владао.
Мало време за тимъ постояло,

---

*) 1275. год. предао му є владу.

Подигла се два србска велможе,
Два велможе два брата рођена,
По имену тако су се звали: **110**
Їдно Дрманъ друго Куделина,
Мора да су татарскогъ порекла,
Їръ се мисле по самомъ имену,
Одъ Татара да су заостали
И покорностъ кралоу одказали, **115**
И на краля свога нападали
Млоге землѣ отети му хтѣли.
Кадъ се виде кралоу Драгутине
У невољи да му друго ниѣ,
Онъ ѣ брату кнѣигу накитіо, **120**
Милутина за помоћъ моліо,
Да му съ войскомъ онъ у помоћъ дође,
Да покори ове своѣ враге;
Милутинъ ѣ брата послушао
И са войскомъ на Ждрело дошао, **125**
(То се мѣсто тако зове „Ждрело“
Измеђъ Млаве и измеђъ Омоля,
И зовесе „Горнячка Планина“;
Кнезъ Лазара ту ѣ задужбина,
Горнякъ ти се тай манастиръ зове). **130**
Краль Милутинъ съ войскомъ ѣ удріо:
Куделина, Дрмана разбіо
И дворове нѣине разоріо,
Млого блага одъ нѣи задобіо,
Драгутину брату оставіо, **135**
Оставіо и благо и злато,
Одъ Татара край тай очистіо

До Тимока све в покорію.
После ове честите побѣде,
Драга браћа ту се веселише, 140
Веселише па се опростише,
Краль Милутинъ оде у Дежеву,
Краль Драгутинъ своме Београду.
Мало време за тим' постояло,
Драгутинъ се много раскаяо, 145
Што в оца съ престола стерао,
Наймоцніе то в наумію,
Наумію па в учинію,
А да бы се грѣха опростию,
Драгутинъ се закалуђерию 150
Теотикстъ в име получію,
Свакояко онъ в се мучію,
Само да бы с' грѣха опростию.
На скоро се потом' преставіо*)
И како в савъ грехъ покајо! 155
Што в негда савѣсть повредію,
Што в съ Богомъ люто завадію. —
Пѣвунъ вели, сведочи Библия:
Да в савестъ найвећій судія!

---

*) 22. Марта 1317. године умро в.

ПОПРАВКА.

Види у предговору врсти другой. како е место
Видаковићемъ стављено Вуићемъ.

Страна	стон	врста	читай.
7	покори	68	покупи
11	Милисава	195	Милосава
14	Персіянъ	270	Пресіянъ
14	пліена заробише	273	плена задобише
15	Сієче	9	Съче
17	вернимъ	58	врснимъ
19	слушкнѣ	136	слушкинѣ
31	ливаше	176	лиеваше
32	србяка	190	србска
37	захлумски	52	захолски]
47	Уроша великогъ	—	Уроша
47	назване	6	названоме
56	кадъ	67	тадъ
59	богородици	66	а богородици
63	обучани	53	обучени
67	нечуђена	2	нечувена
69	у светъ е отишао	58	у светъ отишао
69	видла	77	видала
75	Иляду и пуни петъ стотина	253	До иляде и пе- те стотине
76	пуваръ	271	пуоръ
78	па сада	39	па садъ
80	кральованѣ	—	кралѣванѣ, у по- четку 14 пѣсме
84	првовѣнчаный	2	првовѣнчаніемъ
84	умриети	12	умрети
84	Арх'ерею	21	Светителю
85	Арх'ерея	27	Светителя
85	позвао е онъ	35	позвао е децу и кральицу

Страна	стон	врста	читай.
86	Драгій брате Арх'ерею Савво	59	Драгій брате светителю Савво
87	кнезово	84	кнезови
87	монака Симона	98	светлогъ сръбскогъ краля
87	за колима Арх'ерею Савва	110	за колима Светителю Савва
88	вуѣену	137	виѣену
90	Арх'ерея	15	Светителя
91	са дванаестъ	49	съ дванаестъ владика
93	кадъ е вода цотія и мутна	9	у водицы самой замуѣеной
93	И државу свою пошириво	12	И држави своіой присваю
94	и не заборави насъ	56	и незаборавляй
96	Сриема	91	Срема
96	свега га е	92	све е нѣга
98	раѣона	162	раѣена
98	риечи	167	речи
102	Арх'ерея	51	Светителя
115	краль му е іошъ овако говоріо	163	сръбски краль му 'вако говоріо
118	Горка еню дуго тукла мука	278	Горка некъ е навѣкъ туче мука
120	Разболе се сръбскій Арх'ерею	41	Разболе се сръбскій Сретителю
122	Владислувъ	91	Владиславъ
125	и поклонише му се	185	и поклонише се
134	Радославу	20	Драгославу.

ИМЕНА ГГ. УПИСНИКА.

БЕОГРАДЪ.

(Скупіо Владимиръ Васићъ, гимназиста.)

Нѣгово Высокопреосвещенство, Архиепископъ београдскій и Митрополитъ сръбскій Г. МИХАИЛЪ 2. кн.

ГГ. Дмитрія Іовановићъ препис. Конзист. Іованъ Кретићъ. Алекса Ђвтићъ Крупњанинъ. Любог Дмитріјевићъ. Лазаръ Недельковићъ, послуж. Конзист. 7 кн.

(Скуплѣни одъ Г. Ђорѣа Влайковића, рускогъ офицера и кавалера.)

Русійскій Генеральный въ княжествѣ Сербіи Консулъ. Полковникъ, кавалеръ, Г. Александеръ Влангали. 10 кн.
Его Сіятельство князь Александеръ Вадбольскій 10 кн.
Г. Александра Влайковићъ Рускниа. 21 кн.

(Уписани кодъ издателя кнѣнге.)

ГГ. Іованъ Мариновићъ, членъ Совѣта земаль. 10 кн.
Никола Милићевићъ контролоръ Ђумр. београд. 11 кн.

(Скупіо Аврамъ Павловићъ канцелиста.)

Изъ Попечит. Финансис.

ГГ. Іованъ Гавриловићъ, попечитель. Константинъ Цуквићъ помоћн. Веніяминъ Розмировићъ правобр. Миланъ Д. Давидовићъ начал. одѣл. казнач. Никола Петровићъ секрет. одѣл. промышл. Стойко Дмитріјевићъ П. казн. Крста Петровићъ секрет. економ. Светозаръ Стефановићъ рачуноисп. Јосифъ Поповићъ. Светозаръ Вучковићъ и Радосавъ Ракетићъ, практиканти.

ГГ. Милошъ Сандићъ наредн. воене упр. Іованъ Великићъ. Коста Живановићъ и Міанло Ђурићъ трговци. 15 кн.

(Скупіо Г. Дмитрія Ђорѣевићъ практ. Попечит. вн. Дѣла)

ГГ. дръ Стеванъ Милосављевићъ, начальникъ санитета. Дръ Аћимъ Медовићъ, секретаръ санитета. Г. Павле Илићъ правителствени хемикъ; Г. Стеванъ В. Поповићъ протоколиста и архиваръ санитета. Г. Стефанъ М. Станићъ архиваръ попечительства внутрени дѣла. Г. Манойло Ранковићъ канцелиста попечительства внутр. дѣла Г. Ђорѣе. Нешићъ Г. К. Д. Лазаревићъ и Г. Я. М. Крчединацъ, телегр. 9 кн.

(Скупіо Павле Янковићъ, практ. Суда за Граф. Дѣла.)

Званичници вел. Суда за крив. Дѣла.

ГГ. Стойко Ивановићъ, секретаръ. Коста Драгутини-
вићъ I. столоначал. за кѣрь Анку. Стоянъ Дмитривичъ,
експедит. за сина Владислава. Јованъ С. Вельковићъ Па-
раћинацъ, канцелиста. Милошъ М. Ранковићъ членъ окр.
суда, безъ опредѣл. за кѣрь Милеву. Любомиръ Кокано-
вићъ, рачуноводит. попеч. прав. за синовце и синовце.

Званичници вел. суда за граф. дѣла.

ГГ. Тома Ећ. Костићъ експедит. за сина Александра.
Јованъ М. Михайловићъ канцелиста за сина Светозара. Па-
вле Янковићъ практ. за сестрице Ђорџа и Павла 2 кн. Ко-
ста I. Радовановићъ практ. за брата Стевана уч. I. р. гим.
Јованъ Г. Вуковићъ трговацъ. Мита Попадићъ трг. за сина
Петра. Нико Окаић Сарајлија, трг. 3. Јоца Филиповићъ,
кафеџија. Никола С. Ковачевићъ кафеџија. Максимъ Про-
тићъ терз. за сина Тому. Любомиръ Симићъ терз. Марко
Бошковићъ шустеръ. Бошко С. Мильковићъ Ерцеговацъ.
Варко Миловићъ служитель вел. суда. Милвој Миленко-
вићъ служ. вел. суда. Риста Лазаревићъ служ. вел. суда.
Коста Маринковићъ изъ Валѣва, за сина Велимира 35 кн.

(Скупіо Лазаръ Ђ. Докићъ, слуш. поезіе.)

Г. Наумъ Јовановићъ, слушат. литературе, Руднич.

Слушатељи поезіе.

ГГ. Міяјло Радмило Лазаревићъ. Любов Алекс. Ди-
митривичъ. Иванъ Ипокр. Ђорђевићъ. Петаръ Н. Нова-
ковићъ. Любдрагъ Јованъ Спасићъ. Драгутинъ Поповићъ.
Ђорђе Ђорђевићъ. Јованъ Прапорчетовићъ. Милутинъ Шке-
кићъ. Никола Катичъ. Ђорђе Симићъ. Иліја Ђчменвићъ. Ар-
севиѣ Аџићъ. Михаиљъ Протићъ богосл. III. лѣта Кладовч.
Новакъ Брдарићъ учен. III. разр. тргов. шк. Валѣвацъ.
Персида, супруга Тоше Јанковића трговца изъ Београда.
Ђлисавета Савићъ за сина свогъ Васиља Савића практ.
окр. суда. Павле Ђорђевићъ калфа лебцедерскій. Петаръ
Н. Певићъ калфа трговачкій. Алекса Јовановићъ. Ђвремъ Ве-
лимировићъ. 21 кн.

(Скупіо Петаръ Остојићъ слушат. поезіе.)

ГГ. Тома Ђурићъ учен. V. раз. гимна. Павле Савчићъ.
Никола Росићъ. Ђремія Петровићъ. Петаръ Петровићъ.
Ђорђе Мирковићъ. Дмитривъ Јовановићъ. Дмитривъ Ристићъ.
Остоја Николићъ, Ерцегов. Стеванъ Вукаловићъ Требин.
Ђорђе Павловићъ, Петаръ Митровићъ, Владиславъ Милова-
новићъ. Филипъ Иліићъ. Милованъ Ђокићъ. Сима Кузма-
новићъ. Алекса Изковићъ. Милов Влаићъ. Лютомиръ Ми-
ливојевићъ и Лука Ђремићъ учен. II. раз. гимна. 20 кн.

(Скупіо Иліја С. Банѣ ликерџија.)

ГГ. Любомиръ Брадићъ, II. разр. трговачке школе.
Павле Орловићъ фабрикантъ. Петаръ Г. Радовићъ ученикъ

IV. разр. гимн. Тодоръ I. Ђрсићъ учен. III. разр. гимн. Миша Ненадовићъ молеръ. Риста Симићъ шпекулантъ. Сави Гавриловићъ служит. полиціе. Александеръ Ардалановићъ. Ђорђе Петровићъ. Илија Арсенијевићъ учен. III. гимн. Петаръ Любишићъ учен. III. разр. гимн. изъ Кранне. Јованъ Ђорђевићъ меанџія. Несторъ Милисављевићъ кафеџія. Петаръ Стефановићъ учен. V гимн. Јозефъ Вагнеръ тишл. 15 кв.

(Скупіо Коста Антићъ служат. читалишта.)

ГГ. Стефанъ Поповићъ слушат. II. год. права. Атанасіе Милетићъ слушат. богосл. родомъ изъ Ражня обр. Ал. Коста И. Јовановићъ. Димитрiв Новаковићъ слушат. I. год. права. Велимиръ Радичевићъ сл. I. год. права. Коста Матићъ трг. 3 кв. за сина Михаила и сестрице Саву в Михаиха. Димитрiв К. Пешика телеграфиста. Живко Т. Илићъ тргов. Радомиръ Сарановацъ слушат. I. год. права Анка Срећковића. Драгутинъ В. Јовановићъ у министерству унутр. посл. Јованъ Мостићъ гвожђаръ. К. Антићъ осмотр. читал. Алимпіе Богићъ, канцел. попеч. унутр. посл. за брата Борислава, учен. осн. шк. у Рогачици, окр. ужичк. Милано М. Жуввићъ, правникъ. Милошъ Јовановићъ уч. IV. разр. гимн. Димитрiв Р. Илићъ богосл. IV л. Миланъ Г. Лукићъ православъ. Васа Стевановићъ свршав. богосл. Босанацъ. 22 кв.

(Скупіо Петаръ Поробићъ кафеџія.)

ГГ. Сава Марковићъ архиваръ управе грађ. за сина Мияла. Паунъ Станишићъ бак: за сина Светолика, Ђорђе Николајевићъ трговацъ за синовца Милана Стоянъ Стефановићъ меанџія и каменаръ Аћимъ Радовановићъ бакалинъ Стефанъ Стојановићъ дуванџія Видакъ Кнежевићъ бакалинъ Матия Крезичъ кречаръ за сина Јанићия Јованъ Видаковићъ шпекул. Велимиръ Обрадовићъ абаџія Илија Марковићъ ђумрукџія василине чесме Неша Вучићевићъ разно. пива за жену Екатарину Миладинъ Миловановићъ калфа терзиски 13 кв.

(Скупіо Г. Никола Вельићъ ученикъ III. разреда полугимназіе беогр.)

Учен 4 раз. полугимназіе Јованъ Л. Јовановићъ годињацъ за брата: А. Ђ. Тодоровића Степанъ Радичевићъ за брата Стефана клирика 2 лѣта богословіе Милутинъ Н. Стојановићъ домузарацъ Любомиръ I. Петронијевићъ чачиницъ Милосавъ Ђ. Миловановићъ жировничанинъ Ученици 3 раз. Радисавъ Милосвићъ карановчанинъ Ђфремъ Н. Дмитровићъ крушевчанинъ Димитрiв Славковићъ годињацъ Сима Ђурићъ ужичанинъ. Јованъ Ђ. Илићъ. Миланъ Автоновићъ 1. раз. П. Г. Урошъ Пантићъ. Неделько Симоновићъ крагуевчанинъ. Јованъ Ивковићъ Обрадъ Максимовићъ Ђорђе Костићъ жандаръ управ. вароши беогр. 16 кв.

*

(Скупіо Ђорђе Жувићъ учен. 4 раз. полугимн. беогр.)

Учен. 4 раз. полугимназіѣ беогр. Јованъ Любичићъ цензоръ,
ужичанинъ Риста С. Цветковићъ палилулацъ Миланъ Б.
Перишићъ крагуев. Илија Н. Вуковићъ валѣвчанинъ изъ села
Звечке. Михаило Јовановићъ ягоди. за побрат. Н. Вельића.
Учен. 3. разр. полугимназіѣ. Радосавъ Ђукчићъ благодѣ.
и цензоръ. Милосавъ С. Јовановићъ брзанацъ Милошъ
Давидовићъ Лазаръ Пейчиновићъ смедеревацъ. Димитриѣ
Селаковићъ II роте войн. I. баталіона Сима Калѣвићъ вон.
стрелячке рот. I. баталіона 11 кн.

(Скупіо Милета Јовановићъ изъ Вучковце.)

Учен. I. и II. разр. полугимн.

ГГ. Аврамъ Милићъ Андрија Андровићъ Василиѣ
Колѣвићъ Димитриѣ Јовановићъ Кузманъ Јанковићъ Любо-
миръ Аџићъ Маринко Илићъ Марко Илићъ Миланъ Ми-
лићъ Михаило Ђиприћъ Никола Зарићъ Никола Ђир-
ковићъ за брата Драгутина Обрадъ Чакаровићъ Пе-
таръ I. Живковићъ Петко Филиповићъ Стефанъ Јовано-
вићъ Саватиѣ Поповићъ Теодоръ Павловићъ Ђорђе Крстићъ
Лазаръ Кнежевићъ Благов Костићъ калѣа бакласки. 22 кн.

(Скупіо Ђорђе Анастасиѣвићъ кафеџіа.)

ГГ. Никола Радичићъ изъ в. Градишта. Милорадъ Ђу-
кићъ трг. в. Градишта. Живко I. Михайловићъ трг. в. Гра-
дишта Живко Бога за сина Стојана изъ в. Градишта. Анто-
ниѣ I. Милићевићъ Грачаница, калѣа трг. изъ Београда. Ми-
лићъ I. Милићевићъ Грачаница изъ Шабца. Јованъ Милой-
ковићъ трг. изъ Градишта за сина Симеона. Никола Икићъ
трговацъ изъ в. Градишта. Стојанъ С. Поповићъ трг. изъ
в. Градишта. Милосавъ Иковићъ трг. изъ Беогр. за сестри-
ѣа Светислава. Мирко Илићъ пинтеръ изъ Београда. Ма-
тија I. Ковићъ трговацъ изъ Београда. Сава М. Стокићъ изъ
в. Градишта 13 кн.

(Скупіо Радованъ Гавриловићъ анкерџіа.)

ГГ. Димитриѣ Ђумановићъ служ. руск. конз. Глиша
Зубацъ старацъ. Стефанъ Милићевићъ кафеџіа. Петаръ
Цампићъ за сина Стеву. Васа Михайловићъ папуџіа. Иванъ
Неговановићъ пекаръ за сина Димитрија. 5 кн.

Т О П Ч И Д Е Р Ђ .

(Скупіо А. Шиш . . . . . заточникъ)

ГГ. Миленко Павловићъ поручикъ кавалѣриѣ за кѣрѣ
Слену. Стеванъ Јанковићъ подпоручикъ администр. ротте.
Атанасиѣ Марниковаћ рачуноводитељ управит. апсен. - топ-

чидерскогъ. Савва Стефановићъ буљукбаша. Милацъ Марковићъ апсанѣя. Милошъ Станковићъ изъ Остружнице. Атанасіе Шишманъ Мариновскій. Стефанъ Неофитовићъ за синове Владимира и Михаила. Міяло Стояновићъ за сина Божидача. Јованъ Г. Вукомановићъ за сестрића Светолика. Сава Радончићъ за синове Светислава и Тому. Вучко Деспотовићъ быв. практикантъ. Александеръ Вучковићъ за сестру Станку. Тома Јовановићъ за брата Владимира. Тоша Ђиковићъ бакалинъ. Миладинъ Мишковићъ. Илія Соколовићъ изъ Княжевца. Милосавъ Живковићъ пандуръ. 18 вв.

О Б Р Е Н О В А Ц Ъ.

(Скупіо Димитріе Ристићъ писаръ ср. посав. окр. валѣв.)

ГГ. Милошъ Концуловићъ учит. обреновачкій Ђфремъ Здравковићъ писаръ прим. суда обрен. Алекса Јоксимовићъ трговацъ. Аксентіе Миленковићъ трг. Ђука Марковићъ трг. Срета Милосављевићъ. тргов. Любомиръ Дамяновићъ тргов. Илія П. Јовановићъ трг. Марко Матићъ землѣд. изъ Грабовца. Илія Шарчевићъ трг. изъ м. Моштанице. 10 вв.

Ш А Б А Ц Ъ.

(Скупіо Антоніе Максимовићъ.)

ГГ. Тодоръ Гаврјаловићъ изъ Приявора Мачве. Никола Станишићъ ћурѣя за сина Милана. Перко Алексићъ терз. за брата Стојна. Никола Милаковићъ учитель липолянскій. Марко Срдановићъ землѣд. изъ Приявора. Миланъ Гвозденићъ за нећака Јована и брата му Светозара Ђ. Радовановића 2 вв. Јованъ Павловићъ осмотритель рачанскій. Симеонъ Милојковићъ учит. прияворскій. Глиша А. Исавловићъ телегр. за кћеръ Милицу. 10 вв.

(Скупіо Радованъ П. Миловановићъ практ. ср. посав.-тамн.)

ГГ. Милутинъ Вукоманов. начал. ср. п. тамнавск. Жив-Живко Милнововићъ пис. ср. п. - тамн. Павле Кустуринъ парохъ цркве Меовляне Јованъ П. Лазаревићъ парохъ цркве Каонске за сына Михаила Любомиръ Бабовићъ парохъ цркве Свилеувске Петаръ Марковићъ парохъ цркве Црниѣвске Василе Топаловићъ трговацъ Панта Бабовићъ кметъ Миланъ Инѣићъ писаръ пр. суда об. влад. Милошъ Ђурановићъ писаръ пр. суда обшт. свилеув. Марко Анѣелићъ кметъ Миланъ Кузманов. кметъ Павле Кнежевићъ бившій кметъ Теодосіе Јовићъ землѣдѣлацъ Јованъ Инѣковићъ землѣд. Иванъ Таићъ землѣдѣлацъ Янко Митровићъ землѣдѣлацъ Бранко Николвићъ трговацъ марсени Живко Илићъ землѣд. за сына Јована и Никол. Василе Тривуноввићъ меанѣя Тома Станићъ кметъ Міяло Боићъ земл. Милошъ Косанићъ трговацъ Матија Максимовићъ трговацъ Райко Михайловићъ землѣдѣлацъ Фялићъ Павловићъ землѣд. за сына Любника

Янко Милковичъ пресѣд. суда об. владим, Теодосіе Бошковићъ бывшій кметъ за сына Милана Лука Ђуквићъ км. Янко Веселиновићъ пандуръ ср. п.-тамнав. Неделько Марковићъ писаръ пр. суда об. белот. Милосавъ Васиљвићъ ковачъ. 32 кн.

(Скупіо Г. Петаръ Вояновићъ практик. суда окру.)

ГГ. Миливой Петровићъ, архиваръ суда окру. шабач. Јованъ Г. Бошняковићъ прак. суда окру. шабачкогъ Марко Цинцар Марковићъ прак. суда окру. шабач. Обренъ Вранѣшевићъ прак. суда окру. шабач. Миланъ Алипићъ изврши. ср. п.-тамнавскогъ Тимотіе Н. Ђорђевићъ II. пис. суда окру. шабачкогъ Михаило Вујовићъ прак. начал. окру. шабачкогъ Миланъ А. Врбавацъ II. пис. начал. окру. шабач. Димитріе I. Ђорђевићъ прак. начал. окру. шабач. Лазаръ Н. Катичъ прак. нач. окр. шаб. Стеванъ Милойковићъ рач. суда окр. шаб. Димитріе Вучковићъ протоколиста суда окру. шабач. Миланъ Ковачевићъ II. писаръ суда окру. шабачкогъ Алекса I. Павловићъ практикантъ суда окру. шабач. Ђесіе Томашевићъ практикантъ суда окру. шабачкогъ. 15 кн.

(Скупіо Г. Ђоко Углашићъ кафеџія)

ГГ. фрајла Ленка Илие Рапића трговца кћи Г. Урошъ Марковићъ Алаймовићъ Илија Радуловићъ куюнџія Никола Новаковићъ магазиџія Петаръ X. Алипићъ за сына Стеву Михаило Богдановићъ трговацъ Стаменко Николићъ мута. Любинко Јовановићъ абаџія Павле Станимировићъ пандуръ суда окру. шабч. Коста Томићъ терзія Ђорђе Јанковићъ кварталникъ Ристо Ристићъ за сына Перу Светозаръ Д. Жвакићъ Саво Митровићъ за сына Николу. 14 кн.

(Скупіо Ђорђе Петровићъ майсторъ мумџвскій)

ГГ. Сима Стойчевићъ изъ Владимираца. Јованъ Кнежевићъ изъ Жабара. Петаръ Данчевићъ берб. Ана Ђремићъ Богдановићъ за сынове Милоша и Милана Тешића. Миланъ Аркићъ туфекџія. Павле Круплянинъ трговацъ Андрея Михаиловићъ келнеръ. Милосавъ Павловићъ трговацъ. Бранко Мияйловићъ землѣдѣлацъ изъ Метлића. Сима Тимотићъ чарукџія. Цветко Аранѣловићъ кафеџія. Јованъ Митровићъ мошакъ Ненада Деспотовића. Никола Шљивићъ брѣганицъ Јованъ Мияковићъ калфа трговачки. Ђротіе Мичићъ калфа трговачки. Г. Миливой за сына Косту Ягодића. Владисавъ Ђрчићъ калф. трг. Јованъ Радићъ џурџія. Игњать Петровићъ за кѣеръ Милку. Тимотея Лазаревићъ. Янко Миловановићъ трговацъ Васо Петровићъ Русъ. Ђвремъ Ристивоовићъ. Игњать Ненадовићъ калфа трговачки. Риста Радојевићъ трг. Сима Грѣвацъ тргова. брѣанскій. Јованъ Шљивићъ меанд. брѣанскій. Никола Вуловићъ туфекџія. Петаръ Станвићъ Ђорђе Мићъ сарайлія. Миланъ Атанасіевићъ калфа туфекџ-

Димитріє Стойковић калфа шлос. Младенъ Бошняковић калфа твшлерскій Єфремъ Марковић трговаць Яковъ Станвић трговаць Петаръ Костић Јованъ Лукић тифекція Тешо Станковић калфа трговачки. Марко Сявић тифекція изъ Подгорице. Милованъ Миловановић калфа трговачки Милованъ Янковлѣвитић за сына Петра. Ђоко Ристић Ђур. Тома Живановић калфа трговачки. Тодоръ Јовичић за брата Милоша. Єфремъ Вельковић калфа папудиски 47 кн.

(Скуплѣни одъ Петра Илића учен. III. раз. п. гимн. шабач.)

Панта Ђукановић за сына Стефана. Стефанъ Марковић меанція. Марко Манойловић за брата и сестру Јулку. Ђорђе Радовић чарук. Петаръ Забуновић калфа берб. Марко Петровић ученикъ Милошъ Петровић благодѣя. Јованъ Ђелмашевић ученикъ III. раз. полугим. шабачке Јосифъ Давидовић учен. III. раз. полугим. шабач. Радосавъ С. Ђорђевић уч. IV. раз. полугимназіе шабач. Срећко Бабовић уч. IV. раз. полугим. шабач. Коста Лазаревић уч. IV. раз. полугимн. шабач. Станко Станоевић уч. IV. раз. полугимн. шабач. Стефанъ Р. Ђурић уч. IV. раз. полумим. шабач. Димитріє Солдатовић уч. IV. раз. полугимн. шабач. Алекса Баић уч. IV. раз. полугимн. шабач. Андрија Любиѣић уч. II. раз. полугимн. шабач. Павле Берић уч. II. раз. полугимн. шабач. Милованъ Поповић уч. II. раз. полугимн. шабач. Иванъ Євгић чарук. Петаръ Илић терз. Єзди. миръ Арамбашнић терз. Петаръ Шаднић бакал. за сына Јована Јованъ Ристић званичникъ. Лука Антоновић уч. I. раз. полугимн. шабач. Михаѣлъ Бродић уч. I. раз. полугимн. шабач. Коста Илић. Петаръ Рекалић уч. I. раз. полугимн. шабач. Любомиръ Н. Стојановић уч. I. разреда полугимн. шабач. 29 кн.

(Уписани кодъ издателя Србіаде)

Нѣгово Преосвеш. правосл. єпископъ шабачке діеце-зе Г. Гаврило. 2. кнѣге

ГГ. Архимандритъ монастира св. Петке Самуило Намесникъ монастира св. петке Мелкиседекъ Игуманъ монастр. Чокешина Ђирић Намесникъ монастра Чокешина Мелен-тіа Петаръ Куртовић за синове Јована и Павла и за си-новце Милосава и Константина 4. кнѣ. Андрија А. Славуј дѣловодитель пр. суда вар. шабач. Миланъ Грбић трговаць Марко Тодоровић трговаць за сына Михаѣла. 13 кн.

П Р Н Я В О Р Ъ (ср. поцерскій.)

(Скупіо Г. Симеонъ Миловић учитель прняворскій)

ГГ. Симеонъ Миловић учитель прняворскій Паво Ср-давовић Илија Янковић Владисанъ Иванић ученици III. разреда у Прнявору Жикко Срдановић Никола Кулизић Миланъ Гвозденовић Станимиръ Гвозденовић ученици II.

разреда Петаръ Веселиновићъ Петаръ Степановићъ Марко
Калабићъ Стеванъ Милинковићъ Димитрије Кулизићъ Стани-
миръ Саввићъ Илія Милинковићъ ученици I. разреда. 16 кн.

Я Л О В И К Ъ (окр. Шабачко.)

(Скупіо Г. Іованъ С. Трифуновићъ учитель)

ГГ. Ёвтиміе Живановићъ касехр. и упра. цркве ялович.
за сына Милинка. Тодоръ Тодоровићъ майсторъ зидарскій
Іованъ Димитрићъ тудоръ цркве яловичке Ненадъ Ђураши-
новићъ писаръ прим. суд. обшт. яловичке Янко Васиљвићъ
майсторъ терзіисій Васа Ёлисевићъ трговаць Іованъ Ни-
ковићъ землѣд. Коста Кнежевићъ уч. III. раз. осн. школа
Степанъ Ранковићъ уч. II. раз. основни школа Павле Ра-
шковићъ уч. II. раз. основни школа. 10 кн.

Н А О Р И Д У (окру. шабачко.)

(Скупіо Г. Урошъ Дивнићъ учитель оридск.)

ГГ. Урошъ Дивнићъ за кћеръ Ленку Ђока Ристићъ
язъ Турске меанція на ориду уч. II раз. основне школе Лю-
бинко Бошковићъ Панта Бошковићъ Марко Дмитровићъ
Димитрије Лукићъ Ранко Самарцићъ Милошъ Ризнићъ Ни-
ко Деспотовићъ, ученици III. раз. основни школа Ивко
Лукићъ Райко Паклянаць Драгутинъ Опонковићъ Петаръ
Танасићъ. 13 кн.

С В И Л Е У В А (окр. шабачко.)

(Скупіо Г. Васа Крстићъ, учитель свилеувскій.)

ГГ. Срећко Нешовановићъ меанція, за сына Іована.
Бранко Миловановићъ, председат. обшт. свилеув. Мияило
Поповићъ кметъ брдарички. Іовица Марковићъ членъ обшт.
свилеув. Милошъ Ђурановићъ писаръ обшт. за брата Дани-
ла ученика. Анимъ Цветановићъ трг. за брата Марка учен.
Іованъ Станойчићъ цркваръ. Марко Перићъ землѣдѣл. Срећ-
ко Пантелићъ землѣдѣл. Радославъ Лукићъ ученикъ. Васа
Крстићъ учитель и счупит. пренумер. за сына Милоша учен.
Ђвремъ Митрићъ, шумаръ обшт. свилеув. за снвовца Марин-
ка учен. 12 кн.

В А Л Ъ В О.

(Скупіо Лазаръ Т. Богдановићъ II. писаръ окр. суда)

ГГ. Димитрије Ганчићъ председ. суда окр. Живанъ Ав-
товићъ помоћн. началн. маіоръ за себе и за сына Обрада
2. кнѣге, П. Денићъ казначей окруж. суда Светозаръ Бан-
тићъ II писар окр. суда Арсеније М. Трифуновићъ II писаръ нач.
Іоца Н. Стефановићъ II. пис. окр. суда Радисавъ Атанацко-
вићъ поднар. и надзир. валѣвс. барутана Радомиръ Ё; Та-

диѣ трговаць за брата Владимира. Владимиръ Ж. Протиѣ практи; окр; суда за брата Ешу и Велю. Петаръ А. Среѣковиѣ практи; суда за брата Косту. 10 кнѣ.

І О Ш Е В А (срезъ ядранвки окр; Подринско;)

(Скупіо Г. Алекса Павловиѣ парохъ Јошевачки)

ГГ. Игнатиѣ Васиѣ протов. лознички. Јовица Павловиѣ парохъ грчарски. Коста Маринковиѣ учит, яребички Цветиѣ Живановиѣ учит. школе трещничке. Евтиміѣ Живановиѣ учит. школе неделъичке. Марко Негиѣ кметъ Браниски. Тешанъ Петровиѣ кметъ брнячки. Михаѣ Глигориѣ парохъ яребички. Сава Поповиѣ парохъ ступнички Димитриѣ Туфекциѣ парохъ бадански. Ранко Ђорђевиѣ кметъ изъ каменце окр. подринскогъ. 11 кнѣ.

У Ж И Ц Е.

(Скупіо Миша Миленковиѣ членъ суда ужич.)

ГГ. Евто Весовиѣ председ. суда ужичк. за кѣрь Полексію. Миша М. Миленковиѣ членъ суда ужичк. за сина Милана. Димитриѣ А. Протиѣ членъ суда ужичк. за сина Живоина. Аѣмъ Моловиѣ членъ суда ужич. за кѣрь Христину и Елену. 2. кнѣ. Коста Дениѣ. дѣлов. про. су. ужич. Мияло Туиѣуновиѣ. рачун. суда ужичкогъ. Алекса Димитриѣвиѣ. протокол. нитаб. суда. Антониѣ Вилотиѣвиѣ експ. суда окр. ужичкогъ. Миланъ Местаниѣ писаръ сува окр. ужичкогъ. Миланъ М. Триѣуновиѣ писаръ суда окр. ужич. Викторъ Р. Остоиѣ практи. суда ужичкогъ. Илія К. Поповиѣ практи. суда ужичкогъ. Вукоманъ Новаковиѣ секре. начал. ужичкогъ за унука Любомира. г. Павле Иѣелмашъ капетанъ златиборски. г. Дина Протиѣ капе. црногор. у окр. ужичкогъ. г. Јосиѣ Симоновиѣ докторъ окр. физикусъ. г. Ристо Митровиѣ посаръ нач. ужичкогъ. Обренъ И. Миѣиѣ практи. началнич. за синовицу Еленку. Никола Милованиѣ практи. началнич. ужич. за брата Милана. Сава Симиѣ практи. начал. окр. ужичкогъ. Лазаръ Р. Мариѣ практи. началничества ужич. за брата Луку. Илія Неранциѣ трговаць ужички. И. Јокановиѣ. и Ф. Евтовиѣ трговацы ужички. Еремія Читаковиѣ полицай ужички. за кѣрь Полексію. Савва В. Протиѣ уче. I. гимназие. Тоша Јовановиѣ бербер. ужички гркъ. Јаконъ Я. Ненадовиѣ Рудничаниѣ. Јаконъ П. Јовичиѣ Драгачеваць калфа бакалски. Јовица Г. Пантовиѣ Ерцеговаць калфа бояцискиѣ. Димитриѣ П. Калѣвиѣ трговаць ужички. 31 кнѣ.

Г. МИЛАНОВАЦЪ.

(Скупіо Јаконъ Јаконѣвиѣ практи; среза црнор; окр; Рудн.)

ГГ; Лазаръ І; Протиѣ практи; начал; рудн; Милошъ Ломиѣ практи; суда рудн; Глиша М; Чоловиѣ трговаць Петаръ Николиѣ трговаць. Јованъ Лазаревиѣ трговаць. Неделько М; Сридалѣчев; терзія. Миле Илиѣ трг; Јованъ Србовиѣ трг; за свою кѣрь Јулиану. Јованъ Шаловардиѣ трговаць за свога брат Ђорѣа. Благоѣ П; Терзиѣ трговаць за свою сестру Елену. Миланъ Марковиѣ служ; к; црногъ;

11. кнѣга

(Скупіо Ђоуђе Божић поштаръ горњегъ милановца)

ГГ; Панта Лунѣвица писаръ ср; црног; Стоянъ Дмитровић адвокатъ. г. милан. Јованъ Вучковић правобранит. Ђята Богдановић трговацъ за своју кћеръ Савку. Ђвремъ Миловановић трговацъ за своју кћеръ Персу Андрија Марић калфа кафец. Стеванъ Ђремић писмо разн. г. милан.

7. књига

К Р А Г У Е В А Ц Ђ.

(Скупіо Аврамъ Ђремић разнос. поште крагуевачке.)

ГГ. Ђвтиміе Миливојевић пост. експедиторъ. Тоша В. Николић ст. писаръ суда окр. за своју супругу Ацѣку. Јосифъ Веселић професоръ. Андрија Р. Буђевацъ пензион. за сина Светозара. Стоянъ М. Кулаклић быв. надзират. кн. срб. за сина Милана. Миланъ Кочић хаја мезулане краг. Петаръ Николић практ. началства. Антоніе Живановић практ. суеза грузанскогъ. Тодоръ Бранковић адвокатъ. Гаврило Јњић бакалинъ. Сима Ст. Павловић трговацъ. Павле Ђорђевић практ. суда окр. крагуев. Стеванъ Петровић уче. IV. те гимназiе. Ђвремъ Миленковић прав. заступ. Павле I. Вуковић трговацъ. Велимиръ Д. Савић трговацъ. Тодоръ Павловић сибничанинъ трговацъ. Т. Ђорђевић за сина Андрију. Сима Петровић терзија. Владимиръ И. Сарамандић абаѣја. Сретенъ Стевановић уст. меанѣиски. Милло Богдановић меанѣия. Живко I. Голубовић калфа трговячки. Младенъ Милетић калфа тргов. Миланъ Павловић калфа трговячки. Лазарг П. Шаренкапић калфа терзиски. Илія Кузмановић калфа терзиски. Милосавъ Анђельковић парохъ за сина Сретена. Јаконъ Михаиловић павдуръ началства. Радов Арсенијевић калфа кафеѣиски. Коста Димитријевић калфа кафеѣиски.

31. књ.

К Р У Ш Е В А Ц Ђ.

(Скупіо Светозаръ Жарковић уче. II. раз.)

ГГ. Антоніе Шокарацъ членъ суда окр. за сина Живка уче. III. раз. Любомиръ Јовановић писаръ суда окр. Благое Шљивић експедиторъ суда окр. Димитрије Брзакочић писаръ среза крушевач. за сина Ђорђа ученика. Тодоръ Николић пароху крушевач. Стеванъ Петровић парохъ крушевач. Мартинъ Матијшић инжениръ окр. круш. Илія Тодоровић изврш. среза крушевач. Александеръ Живоиновић практ. среза крушевач. за сина Савву. Арсение Стефановић учитель III. раз. школе крушевачке. Живанъ Поповић учитель школе наупарске. Михаилъ П. Урошевић практ. окр. суда. Радовца Ђурковић практ. окр. суда за брата Ђорђа. Никола Марковић писаръ примир. суда круш. за кћеръ Лепосаву. Никола Туцаковић практ. началнич. Коста Шурдиновић каведіја. Михаилъ Ђорђевић писаръ обштине почековачке. Вула Радосављевић трговацъ за сина Огњана уче. IV. раз. Сима Миљковић каф. Миланъ Стайковић кметъ села витановца за сина Илію уче. IV. раз.

20. књ.

ЯГОДИНА.

(Скупіо Атанасій Велковић II. писарь суда.)

ГГ. Андрија Петровић членъ укинутогъ апелацион. суда капетанъ дуж. предсе. суда извршуюћи. Миленко Тимић членъ суда. Илија Вукићевић членъ суда капетанъ. Стефанъ Динић членъ суда. Јованъ Живановић секре. суда. Милошъ Н. Праквић архиварь суда. Ђорђе П. Булић I. писарь. Благово Д. Симић експе. суда. Станисав. Р. Мильковић II. писарь суда. Стеванъ Милићевић предсе. обшт. суда.

10. кнь.

ЪУПРИЯ.

(Скупіо Милосавъ Ђурђевић рачуновд. окр. суда.)

ГГ. Александеръ Бановић I. писарь суда. Иванъ М. Ђурић Ресавачъ II. писарь суда. Јованъ Матић ягоди. интабулац. протоколста суда. Милошъ Ђремић чачанинъ експедиторь суда. Гаврило Урошевић практ. суда. Спиридонъ Крацовић ягодиначъ практ. суда. Мияло Стояновић парафинацъ практ. суда. Димитрiв Милошевић пожаре. практ. суда. Миланъ М. Ђвтић ягодиначъ. практ. суда. Глигорiв Поповић косм. практ. суда. Илија Петровић ужич. практ. суда. Миланъ Мильковић писарь начал. ово окр. Марко Николић практ. начал. ово окр. Савва Ранковић практ. начал. ово окр. Периша Ф. Глогнић ђакъ. Василiв Николић бакалинъ. Милосавъ Илић трговацъ. Димитрiв Миленковић болтацiя. Мияло Матић и Јова Милосавлвић терзiв и ортацi. Мияло Стояновић шустер. майст. Илија Анђелковић арендаторь кантара за сынове Димитрiя и Ђорђа. Велисавъ Стефановић кафецiя. Радисавъ Живановић бакалинъ.

23. кнь.

КНЯЖЕВАЦЪ.

(Скупіо Н. Поповић Мечковацъ.)

ГГ. Јоца Наумовић начал. окр. княжевач. полков. кавалѣръ. Янићiя Зисић поноћ. капетанъ начал. окр. княжевч. Стефанъ Поповић секр. начал. окр. княж. Крста С. Жупанѣвацъ II. писарь начал. окр. княжевач. Миланъ Поповић архиварь начал. окр. княжевач. за сына Владимира. Никола Поповић мечковацъ практ. начал. окр. княжевач. искупитель пренумеранта. Глигорiв Вукодиновић практ. начал. окр. княжев. Милосавъ Д. Симић практ. начал. окр. княжев. за брата Симона уче. II. гимн. Ђорђе С. Бранковић практ. канцеларiв среза сврабичкогъ окр. княжевач. Димитрiв Вельковић практ. катцел. среза тимоч. заглавс. окр. княжев. Ђорђе Вельковић бошт. варош. беог. и люб. књижевн. Милово Веселиновић предсѣд. примир. суда вароши княжевца. Мита Јаношевић членъ примир. суда вар. княжевца. Стоянъ Поповић писарь примир. суда вароши княжевца за сына Петра и Павла. Риста Михаиловић твг. вароши княжев. за сына Драгутина уче. III. рал. шко. Ђорђе Ристић трговацъ вар. княжев. и люб. кнь. Стевча Николић трговацъ вароши княжев. за свогъ сына Владимира ученика.

Мита Филиповић трговац вар. княжев. и люб. књижевства.
Анђелко Блоговић трговац вар. княжев. и любит. књ.
Јованъ Т. Поповић трг. вар. княжев. за свогъ сина Саву
ученика. Михаиљ Илић трг. вар. княжев. и любит. књ.
Петаръ Младеновић трг. княжев. за свогъ сина Димитрија
ученика III. раз. Јованъ Анђелковић бакал. вар. княжев.
и люб. књижевности. 23. књ.

Б Р З А - П А Л А Н К А. (окр. Краинско.)

(Скупів Сима Аћимовић поштаръ.)

ГГ. Светозаръ Стефановић парохъ. Атанасиѣ Нико-
лић учитель. Стева Ц. Лиловић глав. кметъ. Јоца Гра-
овацъ кафеџија. Мита Ц. Лиловић трг. Илија Ракић за
сина Светозара. Драгић Николаѣвић шпек. Антоније Це-
новић болтаџија. Ђорђе Илић за сина Јанчета. Коста Илић
за сина Димитрија. 10. књ.

К Л А Д О В О.

(Скупіо Димитриѣ Тодоровић майс. терз. род. иза смед.)

ГГ. Обрадъ Спайић терзѣя род. изъ пожар, Аћимъ
Ђорђевић бакалинъ род. изъ кладова. Лазаръ В. Тодо-
ровић кал. абаџи. род. изъ кладова. Нанденъ Ђенић кал.
терз. род. изъ кладова. Илија Анђелковић майст. терз. род.
изъ кладова. Лазаръ Максимовић терз. род. изъ кладова.
Маринко Савић бакал. за сина Перу изъ кладова. Ранча
Анђелковић лебаръ за сина Лазу изъ кладова. Сима По-
повић манс. терл. род. изъ крагуѣвца. Сава Николић каф.
за ћерку Савку изъ клад. Игњатъ Мишић колц. при Ђумр.
кладовач. Никола Д. Сандуловић трг. у тур. сефер. изъ
клад. Петаръ Д. Сандуловић кал. трг. у краал. изъ клад.
13. књ.

В. Г Р А Д И Ш Т Е. (окр. Пожеревачко.)

(Скупіо Милацъ Настић учитель I. и II. раз. осн.)

ГГ. Милацъ Туцаковић Ђумр. за супругу своју Єли-
савету. Ранко Нешић практ. за сина Станоя, Риста Не-
шић трговацъ. Мѣтеј Ненадовић житарскій трг. Стоянъ
Јовановић кафеџија. Милованъ Стевановић трг. Стеванъ
Поповић шнайдеръ. Илија Милојковић трг. Илија Богда-
новић бакалинъ. Мића Милетић ћурџија. Филипъ Антић
папуџија. Алекса М. Јовановић терзѣя. Панта Траиловић
абаџија. Настасъ Јовановић трг. Миленко Димитриѣвић.
трговацъ. Стојдинъ Ђорђевић трговацъ.

16. књ.

С М Е Д Е Р Е В О.

(Скупіо Андреа Алексић кафеџија.)

ГГ. Живко М. дуван. за сина Богод. Петеръ П. Ст-
ефановић практ. суда. Сима Исановић бакал. за кћеру Леп.

Светозаръ С. Спасићъ I. писаръ начал. Дмитрие Б. Першићъ архиваръ суда. Аксентиѣ Михайловићъ изврш. среза подунавс. окр. смедерев. Живота Панићъ дѣлов. протокол. Стеванъ Лазаревићъ пошта. суда. Степа С. Познанивићъ за брата Лалара С. Познанивићъ. Лазаръ Ђорђевићъ шна. Марянъ Нешковићъ за сина Светозара уче. II. раз. гимназ. Гаврило Ђилванивићъ секрет. начал.

12. кнѣ

ДАЛМАЦІЈА. (у Аустрији.)

БУДВА.

(Скупіо. Г. Ђока Гривићъ.)

ГГ. Гавриль Руцовићъ парохъ будванск. Филипъ Срђентићъ трг. 2. кнѣ. Лазаръ Врчевићъ за себе и сина Адама. 2. кнѣ. Нико Рачета. Тодоръ Суботићъ Августинъ Иванишъ. Савво Петровићъ. Иоакимъ Ђуда. Митаръ Раѣловићъ. Илна Рачета. Зано Авзуловићъ. Раде Суботићъ. Ристо Суботићъ. Марко Зець. Иво Парача. Васо Митровићъ. Савво Шпадиѣръ. Стефанъ Клопанъ. Марко Маркићевићъ. Ђоко Гривићъ. Петаръ Андрићъ пор. личке гран. рег. благ. гђа. Соѣна Лиубиша люб. срб. вѣзка.

24. кнѣ.

ПАШТРОВИЋЪ.

ГГ. Крста Греговићъ. Стѣпо Греговићъ тргов. Илна Перацићъ. Јованъ Перацићъ. Илна Сучићъ. Крста Сучићъ. Лука Сучићъ. Мито Кажанегра. Томо Новаковићъ.

9. кнѣ.

СРЕМЪ.

БОБОТА.

(изъ околн. Вуковаске у сремској Жупанији.)

(Скупіо Лазаръ Ђукићъ.)

ГГ. паро. Антун Бошняковићъ Нушт. Паво Андрићъ Тордни. Стефанъ Себишановићъ Јабешки. Стефанъ Бановићъ Пачетивски. Прокопиѣ Миладиновићъ Боботски. об. бележник. Ђорђе Пл. Мирковићъ изъ Боботе. кан. надзор. Франьо Сокачићъ. учит. Дамян Живановићъ Трпињъ. Јован Ђирићъ изъ Вере. Миланъ Марјановићъ изъ Шарока у Барањи. Тома Станићъ трг. изъ Вуковара. Мити Ђирићъ трг. изъ Боботе. прид: жупаніѣ Сремске. Др. Константин Коићъ. замлѣдѣлци приватни Никола Миладиновићъ изъ Далл. Стеванъ Мединацъ изъ Вуковара. Паво Недићъ изъ Боботе. Гая Поповићъ Лазар Ђукићъ. Божо Дабићъ изъ Борова. Јован Поповићъ. Стеван Дамяновићъ. Арон Вреанковићъ. Лазо Јовановићъ изъ Борова. Стеван. Ковачевићъ. Стеван Јаковлѣвићъ. Богдан Максимовићъ. Јоцо Поповићъ изъ Трпињъ. Илія Вуићъ. Ђорђе Врѣпѣшевићъ. Стеван Докмановићъ. Паѣо Стојановићъ изъ Боботе. лицитер Стефанъ Пл. Миковићъ.

32. кнѣ.

КАРЛОВЦЫ.

(Скупію Г. Александ. Поповићъ трг. и ц. к. лутриа.)

ГГ. Николай Ковачевичъ честнѣй. парохъ. Аввакумъ Стайчъ ѱакон и учитель. Станимиръ Войка ц. к. полицай адіункт за сына Алексаодра. Марко Кузмановичъ канцел. Коста Станковичъ трг. за сына Іована. Іованъ Поповичъ (зубан.) шпекулант. Димитрій Радовановићъ. Арсеніе Нинковичъ трг. за сына Петра. Ёфта Балтовичъ трг. и родол. Светозаръ А Іанковичъ трг. Николай Чаквичъ трг. А. К. Костичъ. Павелъ Коларовичъ трг. Александеръ Райковичъ трговаць. Младенъ Суботичъ трг. Георгій Вучковичъ трг. Никола Маринковичъ трг. Георгій Видаковичъ гражданинъ. Георгій Георгиевичъ (Рацко) гражданинъ. Ісак Каврайчъ столаръ майсторъ. Дашіанъ Шовляяски симнджіа за сына Стевана. Трифун Белегишанин маг: практ. Александеръ Поповичъ Белештанничъ трг. и ц. к. коленктан и савакупит. за синове Косту Стевана и кћеръ Анастасію. 23. кнѣ

(Скупію Павелъ Д. Николичъ уче. VIII. раз.)

ГГ. честнѣй. Лазаръ Николичъ парохъ Проовачкій и адмін. парохіе Михалѣвачке за синове: Павла иче. VIII. и Петра учен. V. раз. 2. кнѣ. Благор. и Высокоучени Г. Михалъ Хрїстифоръ Ристичъ професоръ ист. географіе и фил. пропедев. Благ. и Высокоуч. Г. Іосифъ Житекъ проф. мат. и физ. Миланъ Костичъ II. лѣта богос. слыш. Благороди. Андрія Кооякъ пенз. оберлереръ. учен. VIII. раз. Ісидоръ од Николичъ учен. VIII. раз. Стефанъ Журжъ учен. VIII. раз. Теодоръ X. Стояновичъ учен. VIII. раз. Милошъ Радосавлѣвичъ делиблаћанинъ. Іоаннъ Павловичъ учен. VIII. раз. Петаръ Павловичъ. Іоаннъ Попозскій. Іоанъ Ђуричићъ. учен. VII. раз. Батасъ Бртнко. Ковачевичъ Димитрій Змеяновичъ Константиинъ. Кнежевичъ Іоанъ. Ч. Димитрій Ваюновъ рувараць. учен. VI. раз. Савва Стойшичъ. Александеръ Ангеличъ. Павелъ Беричъ. Светозаръ Гавриловичъ Владиславъ Ковачевичъ. Светозаръ Кавраичъ. Никола Милчъ. Іованъ Милчъ. Бранко Лазичъ Бечкереч. Божидаръ Недельковичъ. Светозаръ Предичъ. Петаръ Предичъ. Стефанъ Поповичъ. Александеръ Тешичъ. учен. V. разреда. Стефанъ Ковачъ отъ пастели. Мил. Димитріевичъ Бечкеречан. Платонъ Добровичъ. Николай Моичъ Бечкер. Пантелеймонъ отъ Поповичъ шайкашъ. Стефанъ Поповичъ. Павелъ Телечкій. Илія Георгиевичъ. Новосаѣ. Теодгръ Миловановичъ. Велимиръ Ђукичъ. Боголюбъ Поповичъ. учни. IV. разред. Николаевичъ Любомиръ. Николичъ Александеръ изъ Дивоша Георгиевичъ Павелъ. Гавриловичъ Владимиръ. Бабичъ Георгій Дубровчанинъ. Пазарскій Димитрій. Путникъ Георгій. Іовичъ Стефанъ. Пантеличъ Григорій. Ціюкъ Константиинъ Вричанинъ. учен. III. раз. Іоанъ отъ Будисавлѣвичъ. Свва Поповичъ. Арсеній Зубковичъ. Іованновичъ Георгій. Илія Машичъ. Аѣимовићъ Стефанъ. Кузмановичъ Александеръ. Тимичъ Миланъ Сусечанинъ. Іаковлѣвичъ Константиинъ. Іосифъ Радуловичъ. учен. II. раз. Григорій Банзшевъ. Ми-

ханлъ Матенчь. Петаръ Петковичъ. учен. I. раз. Арсевичъ
Василій Делнблаштанинъ. Болханъ Павель. Петаковичъ
Стефанъ. Ђиричь Божидаръ. 70. кнъ.

Р У М А.

(Скупіо Стефанъ I. Милуиновичъ.)

ГГ. Гавра. Янковичъ трг. Јованъ Димитријевичъ ђаконъ
Мита Јанковићъ трговаць. Младенъ Черевички арендаторъ.
Никола Чаркаџићъ трговаць. Стеван Крйтоваць художникъ.
Митаръ Девеђерски. Никола Попадйићъ трговаць. Деметер
Симоновићъ. Ненад Ненадовићъ арендатор трговачки, родом
Симеон Мишковичъ спомошницй из Ирђа. Павле Петровић
Ђока Јовановић. Стеван Поповић Коста Г. Живковичъ род.
из Панчева. Стеван Петрович. Пера Думовићъ. Коста
Димитријевич родом из Митровице. Анта Ђкичь. Ђурађъ Ни-
кылаввич трговаць родм Стеяовиць. Л. Ђ. Паполонович
за синове. Кузман Мишкович изъ Ирђа Тома Попович
художникъ родом изъ Мацедонйе. Мияло Филиповићъ.
Констан. Живковићъ. Сто. С. Станковићъ. Коста П. Оже-
говнићъ. 27. кнъ.

С Л А В О Н И Я.

Б Р О О Д Ъ.

(Скупіо Матей Лазичъ. парохъ.)

ГГ. Захарій Поповичъ парохъ Кобошкй и присђд. Ч.
духовногъ стола пакрачкогъ. Матей Лазичъ пар. Броодскй
Стефанъ. Ђличъ прота й парохъ Турскогъ брода. Стефанъ
Лончаревичъ парохъ Миклеушкй. Георђин Мушицки др. й
директоръ контум. Григорій Арсеновичъ 30. ты преставникъ
2. кнъ. Младенъ Михайловичъ купаць. Георђий Поповичъ
пиваръ. Стефанъ Богдановичъ купаць. Миланъ Ковачевичъ
учвтель Клокочевачкй. Аронъ Коетичъ учитель Бродспй
Димитій Косичъ шеширђа. Алецандръ Квкличъ лепцедеръ.
Павле Становвичъ бербескй калфа. Госпожа Драђиня Пе-
линовичъ капетан. Ђкатарина Димовиаъ за сына Теодора.
Маріа Лацковичъ за кћеръ Катинку. Анна Димовичъ любит.
пнижества. 20. кнъ.

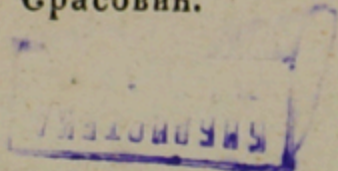
Б А Ч К А.

С О М Б О Р Ъ

(Скупіо Николай Грувићъ учитель.)

ГГ. Светозаръ Ђкићъ изъ Сомбора савршени богосл.
и предуготоаникъ. Димитри Ађимовићъ саврш. богосл и пред.
Александеръ Станъ предуготовник II. лђтни. Јованъ Де-
спотовићъ. Ђорђе Сабадошъ Петаръ Чурчићъ Сјимовићъ
философъ превугот. Ђвгени Вучићъ I. во лђт. предуготов.
Филипъ Бркићъ Симеонъ Михайловићъ Обреновић. Ђорђе
Србобрански. Јованъ Айдуковићъ. Лазаръ Пернићъ. Васили
Камеварски. Ђорђе Теодоровићъ. Божидаръ Станковићъ.
учен. III. реалног раз. Адам Живковичъ трг. Урош Майски
Госпођа Ђлисавета Ђрасовић. 19. кнъ.

*

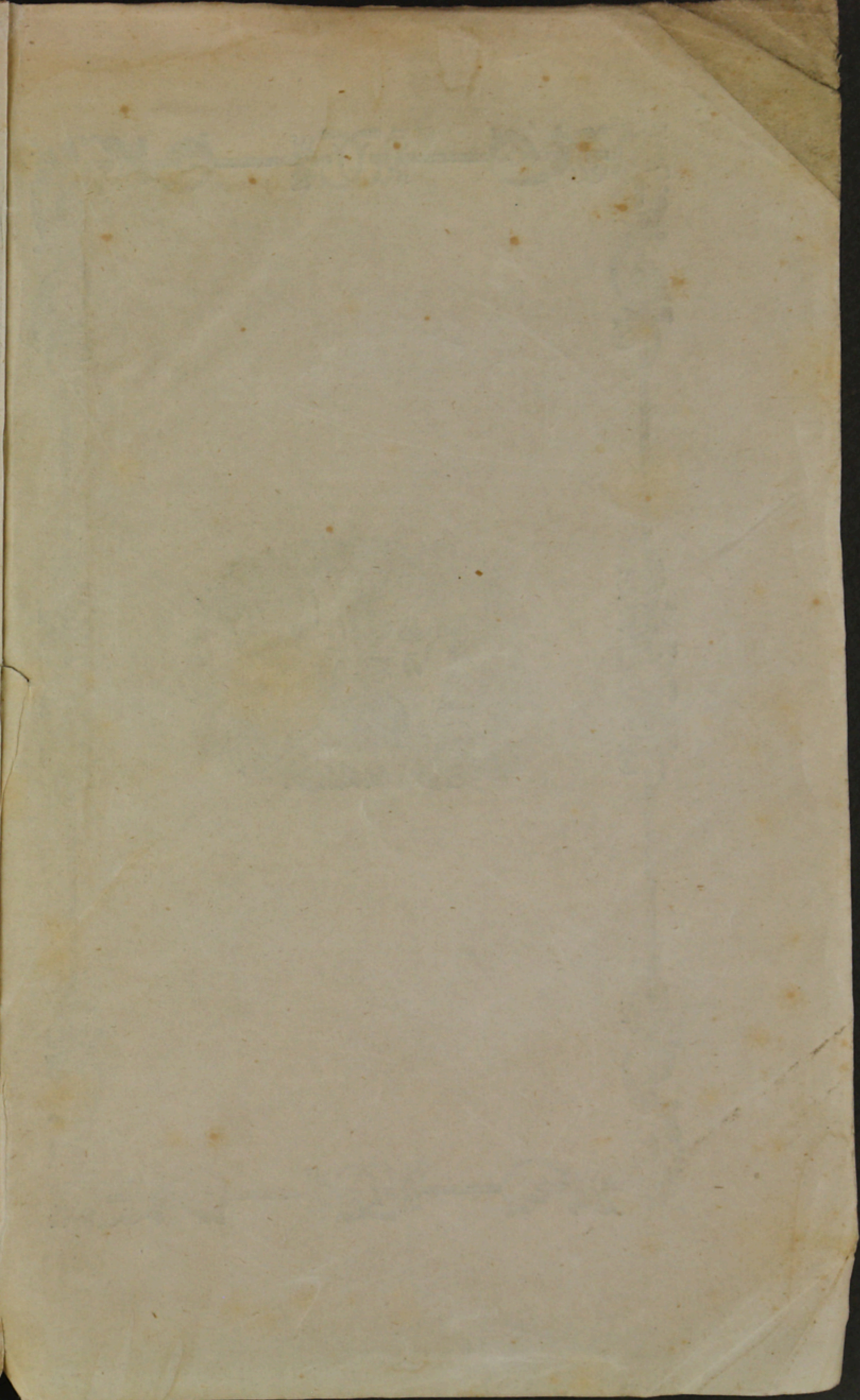

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

1845

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P 13 Ср II 578 / 1.1

50.

